

**این پایان نامه توسط دفتر تحقیقات و آموزش ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست
جمهوری حمایت مالی شده است.**

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد اردبیل

بدینوسیله تایید می شود پایان نامه آقای **هادی ابراهیم زاده** دانشجوی مقطع **کارشناسی ارشد** رشته **حقوق جزا و جرم شناسی** تحت عنوان: « **بررسی سیمای جنایی مجرمین مواد مخدر در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل** » از لحاظ محتوای علمی و فرمت ویرایش و نگارشی پایان نامه /رساله کامل و بدون نقص می باشد. یک نسخه پایان نامه اصلاح شده ، تایپ شده و بدون نقص به اینجانبان اساتید راهنما و مشاور تحویل گردیده است لذا انجام مراحل تسویه حساب و فارغ التحصیلی نامبرده بلامانع می باشد.

امضاء	تاریخ	نام و نام خانوادگی استاد/استادان راهنما
		دکتر رحیم داورنیا

امضاء	تاریخ	نام و نام خانوادگی استاد/استادان مشاور
		دکتر آناهیتا سیفی

امضاء	تاریخ	نام و نام خانوادگی مدیر گروه :
		دکتر محمد رضایی

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

منشور اخلاقی پژوهش

بیاری از خداوند بمان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در
اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، مادران بخیال و احسانای بیمنت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و

از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل برانست: التزام به برانست جویی از هر گونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضوع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.

۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به به اجتناب از هر گونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به بکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هر گونه حرمت شکنی.

۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشورهای دیگر و نهاد های مرتبط با تحقیق.

۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هر گونه پنهان سازی حقیقت.

۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.

۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی

سازمان مرکزی

تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه تحصیلی

اینجانب **هادی ابراهیم زاده** دانش آموخته مقطع **کارشناسی ارشد ناپیوسته** در رشته **حقوق جزا و جرم شناسی** که در تاریخ **۱۳۰۰/۱۱/۱۳۹۵** از پایان نامه خود تحت عنوان **"بررسی سیمای جنایی مجرمین مواد مخدر در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل"** با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

(۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

(۲) این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزشی عالی ارائه نشده است.

(۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه یا رساله داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

(۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: **هادی ابراهیم زاده** تاریخ امضاء

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل

مرکز تحصیلات تکمیلی

جلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی **هادی ابراهیم زاده** دانشجوی کارشناسی ارشد رشته **حقوق** با
گرایش **جزا و جرم شناسی** دانشکده علوم دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل
تحت عنوان:

بررسی سیمای جنایی مجرمین مواد مخدر در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل

به ارزش شش واحد در ساعت... ۸ روز چهارشنبه. تاریخ ۱۳/۱۱/۱۳۹۵ توسط اعضای هیات
داوران مرکب از:

۱ - استاد راهنما: **دکتر رحیم داورنیا**.....

۲ - استاد مشاور: **دکتر آناهیتا سیفی**.....

۳ - عضو هیات داوران: **دکتر محمد علی جاهد**.....

۴ - عضو هیات داوران:

تشکیل گردید و ضمن ارزیابی با درجهمورد تصویب قرار گرفت.

نماینده شورای تحصیلات تکمیلی: **دکتر بشیر ندائی** امضاء..... تاریخ.....

مدیر گروه آموزشی: **دکتر محمد رضایی**..... امضاء..... تاریخ.....

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد اردبیل

**پایان نامه جهت دریافت مدرک کارشناسی ارشد (M.A)
رشته حقوق-گرایش جزا و جرم شناسی**

عنوان

**بررسی سیمای جنایی مجرمین مواد مخدر در اردوگاه حرفه آموزی
و کار درمانی استان اردبیل**

استاد راهنما

دکتر رحیم داورنیا

استاد مشاور

دکتر آناهیتا سیفی

نگارنده

هادی ابراهیم زاده

بهمن ماه ۹۵

سپاسگزاری

نخستین سپاس و ستایش از آن خداوندی است که بنده کوچکش را در دریای بیکران اندیشه، قطره ای ساخت تا وسعت آن را از دریچه اندیشه های ناب آموزگارانی بزرگ به تماشا نشیند، لذا اکنون که درسایه سار بنده نوازی هایش پایان نامه حاضر به انجام رسیده است، بر خود لازم می دانم تا مراتب سپاس را از بزرگانی به جا بیاورم که اگر دست یاریگرشان نبود هرگز این پایان نامه به انجام نمی رسید.

از اساتید ارجمند جناب آقای دکتر رحیم داورنیا و سرکار خانم دکتر آناهیتا سیفی که زحمت راهنمایی و مشاوره پایان نامه بنده را بر عهده داشتند، کمال سپاس را دارم.

هم چنین از ستاد مبارزه با مواد مخدر که اینجانب را در گردآوری این پایان نامه یاری و حمایت مالی نموده است، کمال سپاس و قدردانی به عمل می آید.

تقدیم به

تقدیم به پدر و مادر عزیزتر از جانم که هر چه
هست از وجود نازنین آنهاست. ماحصل
تحقیقاتم را به شهدای گرانقدری که در جبهه
مبارزه با سوداگران مرگ جانشان را برای
سلامتی مردم و پاسداری از کشورمان، ایران
سرافراز، نثار کردند تقدیم می کنم.
(روحشان شاد)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	چکیده:
۲.....	مقدمه:
۳.....	فصل اول: کلیات پژوهش
۴.....	۱-۱- بیان مسئله:
۵.....	۱-۲- اهمیت و ضرورت تحقیق:
۵.....	۱-۳- پیشینه پژوهش:
۷.....	۱-۴- اهداف پژوهش:
۷.....	۱-۴-۱- هدف اصلی:
۷.....	۱-۴-۲- اهداف فرعی:
۷.....	۱-۵- اهداف کاربردی تحقیق:
۸.....	۱-۶- سوالهای پژوهش:
۸.....	۱-۶-۱- سوال اصلی:
۸.....	۱-۶-۲- سوالهای فرعی:
۸.....	۱-۷- فرضیه های پژوهش:
۸.....	۱-۷-۱- فرضیه اصلی:
۸.....	۱-۷-۲- فرضیه های فرعی:
۹.....	۱-۸- ساختار پژوهش:
۱۰.....	فصل دوم: مفاهیم و مبانی نظری پژوهش
۱۰.....	۲-۱- مقدمه:
۱۱.....	۲-۲- تعاریف و مفاهیم:
۱۱.....	۲-۲-۱- سیمای جنایی:
۱۱.....	۲-۲-۲- مجرمین مواد مخدر:
۱۱.....	۲-۲-۳- مواد مخدر:
۱۲.....	۲-۲-۴- انواع مواد مخدر:
۱۳.....	۲-۲-۴-۱- تریاک و مشتقات آن:
۱۴.....	۲-۲-۴-۲- حشیش:
۱۵.....	۲-۲-۴-۳- کوکائین:
۱۶.....	۲-۲-۴-۴- کراک:
۱۶.....	۲-۲-۵- انواع مواد روان گردان:

- ۶-۲-۲-مروری اجمالی بر تاریخ آشنایی بشر با مواد مورد سوء مصرف:..... ۱۷
- ۷-۲-۲-اردوگاه حرفه آموزی وکاردرمانی استان اردبیل:..... ۱۸
- ۱-۷-۲-۲-تعریف اردوگاه :..... ۱۸
- ۲-۷-۲-۲-تفاوت زندان با اردوگاه حرفه آموزی وکاردرمانی:..... ۱۸
- ۳-۲-۳-مبانی نظری پژوهش:..... ۱۸
- ۱-۳-۲-نظریه یادگیری اجتماعی آکرز:..... ۱۹
- ۲-۳-۲-نظریه بی هنجاری رابرت مرتن:..... ۲۱
- ۱-۲-۳-۲-همنوایی:..... ۲۲
- ۲-۲-۳-۲-مناسک گرای:..... ۲۲
- ۳-۲-۳-۲-نوآوری و ابداع:..... ۲۲
- ۴-۲-۳-۲-انزواطلبی:..... ۲۳
- ۵-۲-۳-۲-شورش:..... ۲۳
- ۳-۳-۲-نظریه معاشرت های ترجیحی یا پیوندهای افتراقی ادوین ساترلند:..... ۲۴
- ۴-۳-۲-نظریه انگ زنی یا برجسب زنی:..... ۲۷
- ۱-۴-۳-۲-برجسب زنی اجتماعی و جرائم مواد مخدر:..... ۲۸
- ۲-۴-۳-۲-تطبیق نظریه برجسب زنی با جرائم مواد مخدر:..... ۲۹
- ۵-۳-۲-نظریه گابریل تارد:..... ۳۰
- ۱-۵-۳-۲-قواعد سه گانه تقلید تارد:..... ۳۰
- ۱-۱-۵-۳-۲-نظریه یا قانون اول:..... ۳۰
- ۲-۱-۵-۳-۲-نظریه یا قانون دوم:..... ۳۱
- ۳-۱-۵-۳-۲-نظریه یا قانون سوم:..... ۳۱
- ۴-۲-۴-شخصیت بزهکار:..... ۳۱
- ۱-۴-۲-مفهوم شخصیت در روان شناسی:..... ۳۱
- ۲-۴-۲-شخصیت بزهکار در جرم شناسی:..... ۳۲
- ۳-۴-۲-شخصیت بزهکار در لحظه ارتکاب جرم:..... ۳۳
- ۱-۳-۴-۲-از «تیپ جنایی» تا فرود به «آستانه بزهکاری»:..... ۳۳
- ۲-۳-۴-۲-توصیف عینی شخصیت بزهکار:..... ۳۴
- ۳-۳-۴-۲-توصیف های تحلیلی:..... ۳۴
- ۵-۲-۵-توصیفهای زیست شناختی:..... ۳۴
- ۱-۵-۲-جنبه های سیما شناسی و انسان سنجی:..... ۳۵
- ۲-۵-۲-جنبه های فیزیولوژیک:..... ۳۵
- ۳-۵-۲-جنبه های تیپ شناسی زیستی:..... ۳۶
- ۴-۵-۲-جنبه های آسیب مغزی:..... ۳۷

۳۷.....	۲-۵-۵-جنبه های سیتوژنتیک:
۳۸.....	۲-۶-توصیف های آسیب شناختی روانی:
۳۸.....	۲-۶-۱-از فساد سرشتی تا سوسیوپات:
۳۹.....	۲-۶-۲-تجزیه و تحلیل رفتارهای جنایی بر پایه روان کاوی:
۳۹.....	۲-۷-توصیف های روان شناختی:
۳۹.....	۲-۷-۱-سطح بصیرت ذهنی:
۴۰.....	۲-۷-۲-صفات منش و گرایش های واکنشی:
۴۰.....	۲-۸-توصیف های روان - اجتماعی:
۴۰.....	۲-۸-۱-نگرش ها، استعدادها و معتقدات:
۴۱.....	۲-۸-۲-سبک زندگی بزهکار:
۴۱.....	۲-۹-ساختارهای بزهکاری:
۴۲.....	۲-۹-۱-ساختار شخصیت بزهکار طبق نظر کین برگ:
۴۲.....	۲-۹-۱-۱-موضع شخصیت در تبیین بزهکاری:
۴۲.....	۲-۹-۱-۲-یک ساختار با سه مؤلفه:
۴۳.....	۲-۱۰-هسته مرکزی شخصیت جنایی از نظر ژان پی ناتل:
۴۳.....	۲-۱۰-۱-توصیف های ذهنی شخصیت بزهکار:
۴۳.....	۲-۱۰-۱-۱-رهبانیت علی و رهیافت انگیزشی:
۴۳.....	۲-۱۰-۱-۱-انگیزش جرائم طبق نظر میرای لویز:
۴۴.....	۲-۱۰-۱-۲-شیوه های ابتدایی واکنش روانی طبق نظر دوگرف:
۴۴.....	۲-۱۱-تحمل احساس بی عدالتی:
۴۵.....	۲-۱۲-تحریف در نحوه وابستگی به محیط:
۴۵.....	۲-۱۳-شکل گیری شخصیت بزهکار:
۴۶.....	۲-۱۳-۱-تأثیر عوامل فردی یا درون زا:
۴۶.....	۲-۱۳-۱-۱-تأثیر استعدادهای ارثی:
۴۶.....	۲-۱۳-۱-۱-انتقال به وسیله وراثت:
۴۷.....	۲-۱۳-۱-۲-طبیعت انتقال ارثی:
۴۸.....	۲-۱۳-۲-تأثیر استعدادهای شخصی:
۴۹.....	۲-۱۳-۲-تأثیر عوامل محیط یا برون زا:
۴۹.....	۲-۱۳-۲-۱-تأثیر محیط اجتناب ناپذیر:
۴۹.....	۲-۱۳-۲-۲-تأثیر محیط اتفاقی:
۵۰.....	۲-۱۳-۲-۳-تأثیر محیط انتخابی یا مورد قبول:
۵۰.....	۲-۱۳-۲-۳-۱-کانون خانواده شخصی:
۵۱.....	۲-۱۳-۲-۳-۲-محیط حرفه ای:

۵۱	۱۳-۲-۳-۳- اوقات فراغت و محیط خارج از حرفه:
۵۱	۱۳-۲-۳-۴- تأثیر محیط تحمیلی:
۵۲	۱۴-۲- رابطه میان جرم و مواد مخدر:
۵۳	۱۴-۲-۱- کج رفتاری:
۵۳	۱۴-۲-۱- گرایش به اعتراف به کج روی:
۵۳	۱۴-۲-۲- خصوصیات شخصیتی و ناهنجاری های شخصیتی:
۵۴	۱۴-۲-۱- خصوصیات شخصیتی:
۵۵	۱۴-۲-۱-۱- از روی انگیزه آنی و بدون تفکر قبلی عمل کردن:
۵۵	۱۴-۲-۲-۲- ناهنجاری های شخصیتی:
۵۶	۱۴-۲-۳- وضعیت اقتصادی-اجتماع:
۵۶	۱۴-۲-۳-۱- رفاه مادی و شرایط مساعد از فرد حمایت می کنند:
۵۷	۱۴-۲-۳-۲- تسهیل اجتماعی:
۵۷	۱۴-۲-۳-۳- درآمد کلان ناشی از جرم منجر به مصرف افراطی مواد مخدر می گردد:
	۱۴-۲-۳-۴- مصرف شدید مواد مخدر، مصرف کننده را به همکاری در روند تأمین و توزیع مواد مخدر ترغیب می کند
۵۸	
۵۸	۱۴-۲-۴- وابستگی به مواد مخدر:
۵۹	 فصل سوم: روش شناسی پژوهش
۶۰	۱-۳- مقدمه:
۶۰	۲-۳- روش اجرای پژوهش:
۶۱	۳-۳- جامعه آماری و نمونه آماری
۶۱	۳-۳-۱- جامعه آماری:
۶۱	۳-۳-۲- نمونه و روش نمونه گیری:
۶۱	۳-۴- ابزار جمع آوری اطلاعات:
۶۳	۳-۵- متغیرهای پرسشنامه:
۶۳	۳-۶- روایی:
۶۳	۳-۷- تعیین پایایی:
۶۳	۳-۸- روش اجراء و جمع آوری داده ها:
۶۴	۳-۹- روش تجزیه و تحلیل داده ها:
۶۴	۳-۹-۱- آمار:
۶۴	۳-۹-۲- آمار توصیفی و استنباطی:
۶۵	۳-۹-۳: SPSS:
۶۵	۳-۹-۴- میانگین:
۶۵	۳-۹-۵- میانه:

۶۵.....	۳-۹-۶-مد:
۶۵.....	۳-۹-۷-واریانس:
۶۵.....	۳-۹-۸-متغیرهای پژوهش:
۶۵.....	۳-۹-۹-آزمون های فرضیات تحقیق:
۶۵.....	۳-۹-۱۰-آزمون های پارامتریک:
۶۵.....	۳-۹-۱۱-آزمون های ناپارامتریک:
۶۶.....	۳-۹-۱۲-آزمون T و تک نمونه ای:
۶۶.....	۳-۹-۱۳-آزمون خی-دو:

۶۷..... فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۶۸.....	۴-۱-مقدمه:
۶۸.....	۴-۲-آمار توصیفی:
۶۸.....	۴-۲-۱-یافته های وضعیت و جرائم ارتكابی مجرمین مواد مخدر:
۶۸.....	۴-۲-۱-۱-۱-بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟
۷۸.....	۴-۲-۲-یافته های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر:
۷۸.....	۴-۲-۲-۱-۱-۱-بین ویژگی های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟
۱۰۲.....	۴-۲-۳-یافته های شخصیتی مجرمین مواد مخدر:
۱۰۲.....	۴-۲-۳-۱-۱-۱-بین ویژگی های شخصیتی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟
۱۰۸.....	۴-۳-آمار استنباطی:
۱۰۸.....	۴-۳-۱-آزمون فرضیه اصلی پژوهش:
۱۱۰.....	۴-۳-۲-آزمون فرضیه فرعی اول:
۱۲۴.....	۴-۳-۳-آزمون فرضیه فرعی دوم:

۱۲۷..... فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۱۲۸.....	۵-۱-مقدمه:
۱۲۸.....	۵-۲-وضعیت و جرائم ارتكابی مجرمین مواد مخدر:
۱۲۹.....	۵-۳-ویژگیهای جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر:
۱۲۹.....	۵-۴-ویژگیهای شخصیتی مجرمین مواد مخدر:
۱۲۹.....	۵-۵-نتایج آزمون فرضیات پژوهش:
۱۳۴.....	۵-۶-نتیجه گیری:
۱۳۴.....	۵-۷-پیشنهاها:
۱۳۵.....	۵-۷-۱-پیشنهاهای اجرایی:

۱۳۵	پیشنهادهای پژوهشی: ۵-۷-۲
۱۳۵	محدودیتها: ۵-۸-۸
۱۳۶	اجرائی: ۵-۸-۱ محدودیتهای
۱۳۶	پژوهشی: ۵-۸-۲ محدودیتهای
۱۳۷	فهرست منابع:
۱۳۷	کتاب
۱۳۹	مقالات
۱۳۹	پایان نامه ها:
۱۴۱	پیوستها:
۱۴۲	۱- پیوست عکسها:
۱۴۴	۲- پیوست نامه های اداری:
۱۴۶	۳- پیوست پرسشنامه:
۱۵۲	چکیده انگلیسی

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول (۲-۴) نمایه آسیب شناختی اجتماعی رابرت مرتن.....	۲۳
جدول (۴-۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه جرائم مواد مخدر.....	۶۹
جدول (۴-۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع سابقه جرائم مواد مخدر.....	۷۰
جدول (۴-۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع سابقه جرائم ارتكابی.....	۷۱
جدول (۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع جرم ارتكابی.....	۷۲
جدول (۴-۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سستی یا صنعتی بودن مواد مخدر.....	۷۳
جدول (۴-۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان دستگیری یا زندانی شدن.....	۷۴
جدول (۴-۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان محکومیت.....	۷۵
جدول (۴-۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس عوامل سوق به جرائم مواد مخدر.....	۷۶
جدول (۴-۹) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تاثیر اردوگاه و عدم بازگشت مجدد به جرائم مواد مخدر.....	۷۷
جدول (۴-۱۰) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت جنسیت.....	۷۸
جدول (۴-۱۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سن.....	۷۹
جدول (۴-۱۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل.....	۸۰
جدول (۴-۱۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه زندانی شدن.....	۸۱
جدول (۴-۱۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت تاهل.....	۸۲
جدول (۴-۱۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تعداد فرزند.....	۸۳
جدول (۴-۱۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت اقتصادی.....	۸۴
جدول (۴-۱۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس محل سکونت.....	۸۵
جدول (۴-۱۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت محل سکونت.....	۸۶
جدول (۴-۱۹) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات.....	۸۷
جدول (۴-۲۰) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تعداد خواهر و برادر.....	۸۸
جدول (۴-۲۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل قبل از محکومیت.....	۸۹
جدول (۴-۲۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات پدران.....	۹۰
جدول (۴-۲۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات مادران.....	۹۱
جدول (۴-۲۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع خانواده.....	۹۲
جدول (۴-۲۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل پدران.....	۹۳

جدول (۴-۲۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل مادران	۹۴
جدول (۴-۲۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نابسامانی خانواده	۹۵
جدول (۴-۲۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نحوه صحبت کردن	۹۶
جدول (۴-۲۹) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شرکت در بازی های خشن	۹۷
جدول (۴-۳۰) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود خالکوبی	۹۸
جدول (۴-۳۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود شخص مجرم در خانواده	۹۹
جدول (۴-۳۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود شخص مجرم در بین دوستان	۱۰۰
جدول (۴-۳۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود شخص مجرم در بین خانواده همسر	۱۰۱
جدول (۴-۳۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی روان آزدگی	۱۰۲
جدول (۴-۳۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی برون گرایی	۱۰۳
جدول (۴-۳۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی تجربه پذیری	۱۰۴
جدول (۴-۳۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی معاشرتی بودن	۱۰۵
جدول (۴-۳۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی مسئولیت پذیری	۱۰۶
جدول (۴-۳۹) توصیف انواع ویژگی های شخصیتی نئو (روان آزدگی، برون گرایی، تجربه پذیری، معاشرتی بودن و مسئولیت پذیری)	۱۰۷
جدول (۴-۴۰) بررسی توصیفی ویژگی های شخصیتی مجرمین مواد مخدر	۱۰۸
جدول (۴-۴۱) آزمون ضریب همبستگی بین وضعیت مجرمین مواد مخدر و جرائم ارتكابی توسط آنها	۱۰۸
جدول (۴-۴۲) آزمون سابقه جرائم مواد مخدر	۱۰۹
جدول (۴-۴۳) آزمون وضعیت مجرمین مواد مخدر و نوع جرم ارتكابی آنها (مواد مخدر صنعتی و سنتی)	۱۰۹
جدول (۴-۴۴) آزمون وضعیت مجرمین مواد مخدر و نوع جرم ارتكابی آنها (توزیع، ترانزیت، صادر کردن، قاچاق، وارد کردن، نگهداری)	۱۱۰
جدول (۴-۴۵) آزمون سن با نوع جرائم ارتكابی	۱۱۱
جدول (۴-۴۶) آزمون نوع شغل با نوع جرائم ارتكابی	۱۱۱
جدول (۴-۴۷) فرضیه آزمون T برای مقایسه جرائم بین مجرمین با و بدون سابقه زندانی شدن	۱۱۲
جدول (۴-۴۸) فرضیه آزمون T برای مقایسه جرائم بین مجرمین متاهل	۱۱۲
جدول (۴-۴۹) آزمون تعداد فرزند با نوع جرائم ارتكابی	۱۱۳
جدول (۴-۵۰) آزمون وضعیت اقتصادی با نوع جرائم ارتكابی	۱۱۳
جدول (۴-۵۱) فرضیه آزمون T برای مقایسه جرائم بین مجرمین شهری و روستایی	۱۱۴
جدول (۴-۵۲) آزمون وضعیت خانه با نوع جرائم ارتكابی	۱۱۴
جدول (۴-۵۳) آزمون میزان تحصیلات با نوع جرائم ارتكابی	۱۱۵
جدول (۴-۵۴) آزمون تعداد خواهر و برادر با نوع جرائم ارتكابی	۱۱۶

- جدول (۴-۵۵) آزمون نوع شغل قبل از محکومیت با نوع جرائم ارتكابی ۱۱۶
- جدول (۴-۵۶) آزمون سطح تحصیلات پدران با نوع جرائم ارتكابی ۱۱۷
- جدول (۴-۵۷) آزمون سطح تحصیلات مادران با نوع جرائم ارتكابی ۱۱۸
- جدول (۴-۵۸) آزمون نوع خانواده با نوع جرائم ارتكابی ۱۱۸
- جدول (۴-۵۹) آزمون نوع شغل پدران با نوع جرائم ارتكابی ۱۱۹
- جدول (۴-۶۰) آزمون نوع شغل مادران با نوع جرائم ارتكابی ۱۲۰
- جدول (۴-۶۱) فرضیه آزمون T برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین با خانواده نابسامان و بدون خانواده نابسامان ۱۲۰
- جدول (۴-۶۲) آزمون طرز صحبت کردن با نوع جرائم ارتكابی ۱۲۱
- جدول (۴-۶۳) فرضیه آزمون T برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین با علاقه و بدون علاقه به شرکت در بازی های خشن ۱۲۱
- جدول (۴-۶۴) فرضیه آزمون T برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین با خالکوبی و بدون خالکوبی ۱۲۲
- جدول (۴-۶۵) فرضیه آزمون T برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین دارای شخص مجرم در خانواده و بدون شخص مجرم در خانواده ۱۲۲
- جدول (۴-۶۶) فرضیه آزمون T برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین دارای شخص مجرم در بین دوستان و بدون شخص مجرم در بین دوستان ۱۲۳
- جدول (۴-۶۷) فرضیه آزمون T برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین دارای شخص مجرم در بین خانواده همسر و بدون شخص مجرم در بین خانواده همسر ۱۲۳
- جدول (۴-۶۸) آزمون T تک نمونه ای برای ویژگی های شخصیتی ۱۲۴
- جدول (۴-۶۹) نتایج آزمون کولموگروف - اسمینوف تک نمونه ای برای فرض نرمال بودن توزیع متغیر مستقل ۱۲۵
- جدول (۴-۷۰) ضریب همبستگی ویژگی های شخصیتی با جرائم ارتكابی ۱۲۶

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار (۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه جرائم مواد مخدر.....	۶۹
نمودار (۲-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع سابقه جرائم مواد مخدر.....	۷۰
نمودار (۳-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع سابقه جرائم ارتكابی.....	۷۱
نمودار (۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع جرم ارتكابی.....	۷۲
نمودار (۵-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سنتی یا صنعتی بودن مواد مخدر.....	۷۳
نمودار (۶-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان دستگیری یا زندانی شدن.....	۷۴
نمودار (۷-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان محکومیت.....	۷۵
نمودار (۸-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس عوامل سوق به جرائم مواد مخدر.....	۷۶
نمودار (۹-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تاثیر اردوگاه و عدم بازگشت مجدد به جرائم مواد مخدر.....	۷۷
نمودار (۱۰-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت جنسیت.....	۷۸
نمودار (۱۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سن.....	۷۹
نمودار (۱۲-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل.....	۸۰
نمودار (۱۳-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه زندانی شدن.....	۸۱
نمودار (۱۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت تاهل.....	۸۲
نمودار (۱۵-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تعداد فرزند.....	۸۳
نمودار (۱۶-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت اقتصادی.....	۸۴
نمودار (۱۷-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس محل سکونت.....	۸۵
نمودار (۱۸-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت محل سکونت.....	۸۶
نمودار (۱۹-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات.....	۸۷
نمودار (۲۰-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تعداد خواهر و برادر.....	۸۸
نمودار (۲۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل قبل از محکومیت.....	۸۹
نمودار (۲۲-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات پدران.....	۹۰
نمودار (۲۳-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات مادران.....	۹۱
نمودار (۲۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع خانواده.....	۹۲
نمودار (۲۵-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل پدران.....	۹۳
نمودار (۲۶-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل مادران.....	۹۴
نمودار (۲۷-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نابسامانی خانواده.....	۹۵

- نمودار (۲۸-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نحوه صحبت کردن ۹۶
- نمودار (۲۹-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شرکت در بازی های خشن ۹۷
- نمودار (۳۰-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود خالکوبی ۹۸
- نمودار (۳۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شخص مجرم در خانواده ۹۹
- نمودار (۳۲-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شخص مجرم در بین دوستان ۱۰۰
- نمودار (۳۳-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود شخص مجرم در بین خانواده همسر ۱۰۱
- نمودار (۳۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی روان آزدگی ۱۰۲
- نمودار (۳۵-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی برون گرایی ۱۰۳
- نمودار (۳۶-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی تجربه پذیری ۱۰۴
- نمودار (۳۷-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی معاشرتی بودن ۱۰۵
- نمودار (۳۸-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی مسئولیت پذیری ۱۰۶
- نمودار (۳۹-۴) توصیف انواع ویژگی های شخصیتی نئو (روان آزدگی، برون گرایی، تجربه پذیری، معاشرتی بودن و مسئولیت پذیری) ۱۰۷

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف بررسی سیمای جنایی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و از منظر نظریه های جرم شناختی صورت گرفته لذا مهم ترین عاملی که نگارنده به آن دست یافته، آن بوده، که علت عمده گرایش به جرائم مواد مخدر «به غیر از استعمال» ضعف وضعیت اقتصادی بوده است. این پژوهش کاربردی و براساس شیوه گردآوری داده ها از نوع تحقیقات پیمایشی و کتابخانه ای و از نوع توصیفی و استنباطی بوده است. داده های این پژوهش به دو شیوه کتابخانه ای با ابزار فیش برداری و شیوه میدانی با کمک ابزار پرسشنامه، جمع آوری گردیده است. جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل، که تعداد آنها در سال ۱۳۹۵، ۱۴۰ نفر و حجم نمونه ای که با توجه به جدول مورگان، از میان کل این جمعیت انتخاب نموده ایم. ۱۰۳ نفر، روش نمونه گیری از نوع تصادفی ساده در دسترس، محدوده مکانی آن شهرستان اردبیل و قلمرو موضوعی آن نیز اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بوده است. همچنین جنسیت تمامی آزمودنیها علی رغم اینکه اردوگاه ویژه مردان بوده استثنائاً مرد و سن اکثریت آزمودنیها بین ۲۸ تا ۳۸ سال بوده است. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمونهای آماری آن از قبیل ضریب همبستگی اسپیرمن و پیرسون، ناپارامتریک، آنالیز واریانس، t، تک نمونه ای و دونمونه ای مستقل صورت گرفته است. بر اساس یافته های پژوهش از میان فرضیات مطروحه تنها فرض رابطه وضعیت مجرمین مواد مخدر و جرائم ارتكابی آنها، با توجه به اینکه سطح معناداری خطای آزمون برای سطح اطمینان ۰/۹۵ کمتر از ۰/۰۵ بوده، تایید شده است. لذا بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها رابطه مثبت معناداری وجود داشته است. و بقیه فرضها علی رغم اینکه سطح اطمینان لازم را کسب نکرده بودند رد گردیده اند.

واژگان کلیدی: سیمای جنایی، مجرمین مواد مخدر، اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان

اردبیل

مقدمه:

مواد مخدر و جرایم مربوط به آن که سال هاست به منزله یک بلای اجتماعی موجب هدر رفتن منابع انسانی و مالی جوامع مختلف می شود، آن چنان گستره وسیعی دارد که آن را می توان از ابعاد مختلفی بررسی نمود و هر علمی از دیدگاه خود می تواند زوایای گوناگون آن را کنکاش کند مواد مخدر و جرم، بر طبق پژوهش های مختلف ارتباط لاینفکی با یکدیگر دارند. حتی در مواردی که پیرامون مناطق مختلف، اشکال گوناگون مواد مخدر و جرایم مختلف پژوهش شده است، باز هم ارتباط فوق الذکر به چشم می خورد. بر اساس تحقیقات موثق اثبات شده است افرادی که مواد مخدر استفاده می کنند، مرتکب جرم نیز می گردند که این امر به ویژه در میان جوانان رواج بسیاری دارد. همچنین اثبات شده است مصرف کنندگان مواد مخدر در مقایسه با افراد غیر مصرف کننده، مرتکب جرایم بیشتری می شوند و مجرمین در مقایسه با افراد غیر مجرم، مواد مخدر بیشتری مصرف می کنند، همچنین بر طبق برخی تحقیقات اثبات شده است افراد معتاد به مواد مخدر، مرتکب جرایم شدیدتری می شوند. مجرمین مواد مخدر دارای ویژگی های شخصیتی و جمعیتی خاصی هستند و اغلب جرائم خاصی را انجام می دهند جرایم مواد مخدر از آنچنان ویژگی و وسعتی برخوردارند که در حوزه های علوم مختلف می توان آن را مورد بررسی قرار داد و هر جنبه ای از جنبه های آن در رسیدگی های قضایی و مبارزه با این پدیده شوم می تواند برای قضات و مقامات رسیدگی کننده اطلاعات لازم و کافی را ارائه نماید. نگارنده در این پایان نامه، سعی وافری به عمل آورده است و به جرایم مواد مخدر، علل و عوامل ابتلا به مواد مخدر، ویژگی های شخصیتی و جمعیتی اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل، از دیدگاه علوم جنایی خواهد پرداخت و ابعاد مختلف این جرایم را مورد کنکاش قرار خواهد داد و امیدوار است تا مورد توجه و استفاده علاقمندان قرار گیرد.

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱- بیان مسئله:

در عصر حاضر، قاچاق و اعتیاد به مواد مخدر به صورت یک مشکل با اهمیت و بزرگ برای بسیاری از کشورهای جهان نمودار شده است که مجالس قانونگذاری و دستگاه عدالت قضایی کشورها را به چاره جویی و انتخاب صحیح برخورد با این معضل و اتخاذ تدابیر درست واداشته است. مقنن و محققین سال‌هاست که به دنبال راه‌هایی برای جلوگیری از افزایش روزافزون انواع مواد مخدر و بررسی پیامدهای آن هستند. در این میان رابطه مواد مخدر و جرم به اثبات رسیده است. مصرف زیاد مواد مخدر طی دهه‌های اخیر باعث شد که به جهت کنترل مواد مخدر و پیامدهای اجتناب‌ناپذیر آن برای نظام قضایی کیفری، روش متداول برخورد با متخلفین مصرف کننده مواد مخدر صرفاً سرکوب‌گرانه شود. ایران به دلیل همسایگی با کشورهای اصلی تولیدکننده مواد مخدر و قرار گرفتن در مسیر عبور و ترانزیت کاروان‌های انتقال مواد با مشکلات پیچیده‌تر و بیشتری دست به گریبان است (قناد، ۱۳۷۹: ۱۴).

داده‌ها و اطلاعات تجربی نشان می‌دهد که مصرف مواد مخدر می‌تواند عامل مستقیم و یا غیرمستقیم ارتکاب جرم باشد. از نظر اقتصادی، مصرف مواد مخدر مستقیماً باعث ارتکاب سرقت و به طور غیرمستقیم باعث ارتکاب بسیاری از جنایات خشونت‌بار می‌گردد. به ویژه سر و کار داشتن با مواد مخدر نه تنها ذاتاً متضمن خشونت است، بلکه می‌تواند دیگران را به اعمال مجرمانه جهت کسب منافع قابل توجه ترغیب کند، بخصوص متخلفین معتاد به مواد مخدر عاملین قسمت اعظم جرم و جنایت را تشکیل می‌دهند. مطالعه متخلفین معتاد به ویژه معتادین به هروئین و کوکائین نرخ بسیار بالای جرم و جنایت را نشان می‌دهند (میرزاییگی، ۱۳۹۰: ۲).

در بررسی مواد مخدر و جرایم مربوط به آن، بعد از اشکال مختلف قاچاق مواد مخدر و ثروت‌های کلان بادآورده ناشی از آن و جنایت‌هایی که به خاطر آن صورت می‌گیرد، اعتیاد به عنوان بزرگ‌ترین معضل بسیاری از جوامع در دهه‌های اخیر شناخته شده است. زیرا علاوه بر اینکه همه ساله مبالغ سرسام‌آوری از درآمد دولت‌ها صرف مبارزه با اعتیاد و مواد مخدر می‌شود، باعث بسیاری دیگر از نابهنجاری‌ها و بزهکاری‌ها در جامعه شده و جامعه را به سوی فساد و تباهی می‌کشاند (سعادت‌مند، ۱۳۷۷: ۱).

در واقع افرادی که به نوعی با مواد مخدر سر و کار دارند، ممکن است مرتکب جرایم مختلفی از فروش این مواد تا فحشا و ... گردند. بنابراین بررسی سیمای جنایی مجرمان مواد

مخدر برای آشنایی بیشتر با ویژگی‌های این افراد و جرایمی که ممکن است مرتکب شوند، هدف اصلی این مطالعه است تا بتوان راهکارهایی برای کاهش جنایات و جرایم این قبیل افراد ارائه داد.

۱-۲- اهمیت و ضرورت تحقیق:

هیچ مجرمی از مادر خود مجرم و تبهکار زاده نشده است. همه انسانها فطرتاً پاک خلق شده و پس از تولد در دوان اولیه زندگی، پاک و معصومند. و این تازمانی است که توسط شرایط خاص محیط خانوادگی، اجتماعی به گناه آلوده نشوند. زیرا چگونگی رفتار و شخصیت افراد بیشتر به چگونگی محیط اجتماعی و اقتصادی و تربیتی آنها بستگی دارد. بنابراین توجه به این واقعیت ضروری به نظر می‌رسد که جرائم مواد مخدر یا به عبارت بهتر بیماریهای اجتماعی مانند بیماریهای جسمی، مسری هستند و اگر قبل از ایجاد انگیزه وقوع جرم به فکر اصلاح و ازبین بردن علل ارتکاب جرم نباشیم، ممکن است به دیگران نیز سرایت کند که عواقب سنگین و غیر قابل جبرانی در پی خواهد داشت. بصورتی که بر اثر ازدیاد جرائم مواد مخدر، قدرت کنترل در جامعه هر روز ضعیف تر و بالطبع بر تعداد مجرمین مواد مخدر افزوده می‌گردد. اهمیت بیشتر موضوع از آنجا نمایان می‌شود که جریان تولید، قاچاق، توزیع و سوء مصرف مواد مخدر، یک خطر جدی محسوب می‌شود که کمترین آثار آن شامل اعتیاد جوانان می‌باشد.

لذا با توجه به تاثیراتی که جرائم مواد مخدر می‌تواند بر اجتماع بگذارد، بررسی هر عاملی که موجب افزایش جرائم مواد مخدر بشود، مطلوب و برای مبارزه با این پدیده شوم مفید خواهد بود.

۱-۳- پیشینه پژوهش:

بنه‌ری در پژوهشی به سابقه دیرینه سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر در ایران اشاره کرده و عنوان نموده: «در حال حاضر با گسترش ابعاد قاچاق و سوء مصرف مواد مخدر امنیت ملی کشور به شدت مورد تهدید قرار گرفته است و در این پژوهش از اعتیاد جوانان، فروپاشی خانواده‌ها، تباهی کودکان، کاهش سن اعتیاد، افزایش طلاق‌های ناشی از اعتیاد، افزایش زندانیان مواد مخدر، تردد اتباع بیگانه، ناامنی مرزهای شرقی، درگیری نیروهای نظامی و انتظامی با قاچاقچیان، افزایش بیماری‌هایی نظیر ایدز و افزایش مرگ و میر معنادان به عنوان تهدیدات قاچاق مواد مخدر نام می‌برد. (بنه‌ری، ۱۳۸۳: ۵)

قانون گذار ایرانی در بحث تقنین مواد مخدر دچار شتاب زدگی و یا تشت و بی نظمی در عملکرد بوده و در جهت جبران عدم توفیق در مدیریت بحران مواد مخدر سعی بر این داشته که مرجع رسیدگی به مواد مخدر را تغییر دهد، به طوری که به جرائم مواد مخدر از بدو تا به حال در سه مرجع محاکم عمومی و نظامی و انقلاب رسیدگی شده است. بدیهی است که روند رسیدگی به جرائم در هر یک از مراجع قضایی مذکور (حقوق شکلی) تفاوت داشته و در هر برهه ای به جرائم مواد مخدر به شکلی متفاوت رسیدگی شده است (صالحی، ۱۳۸۸: ۲)

میرزاییگی در پایان نامه ای که انجام داده، به این نتیجه رسیده است که جرم انگاری های افراطی و غیرضروری و استفاده حداکثری از ضمانت اجرای کیفری در برخورد با مجرمین مواد مخدر، بدون توجه به فراهم سازی زیر ساخت ها و بستر سازی جامعه، با ناهنجاری های مستقر مبارزه نمی کند، بلکه در بلند مدت اعتبار قوانین کیفری را در میان توده مردم تنزل می بخشد (میرزاییگی، ۱۳۹۰: ۱)

موضوع مواد مخدر و جرایم مربوط به آن از موارد مهمی است که تحقیقات و مطالعات مختلفی در مورد آن انجام شده است. اما بحث بررسی سیمای جنایی مجرمان این مواد موضوعی است که پژوهش مستقلی در مورد آن انجام نشده است. بنابراین به موارد مشابه در این زمینه اشاره می گردد.

اکبری در مقاله خود با عنوان «بررسی و نقد سیاست جنایی حاکم بر جرایم مواد مخدر در ایران با تأکید بر اصلاحیه سال ۱۳۸۹ قانون مبارزه با مواد مخدر» به این نتیجه رسیده است که سیاست جنایی حاکم بر جرایم مواد مخدر اساساً بر محور پاسخ های دولتی اعم از کیفری و غیرکیفری می چرخد، ولی در قسمت پاسخ های غیرکیفری ناظر بر پیشگیری و درمان، نقش ارگان ها و سازمان های مردم نهاد محسوس است. جرم زدایی نسبی از اعتیاد، مشارکت دادن ارگان های غیردولتی و مردم نهاد در درمان معتادان و ترک اعتیاد، جرم انگاری مواد روان گردان صنعتی و تقلیل مصادره کل اموال مجرم به اموال ناشی از جرم، همکاری با کشورهای دیگر در امر تعقیب و رصد جرایم مواد مخدر، وضع ضمانت اجرای ابطال گذرنامه برای مرتکبین و تشدید مجازات سرکردگان و عاملین اصلی جرایم مواد مخدر از موارد اصلاحیه سال ۱۳۸۹ قانون مبارزه با مواد مخدر تحت تأثیر سیاست های کلی مبارزه با مواد مخدر مصوب ۸۵ و کنوانسیون های بین المللی بالاخص کنوانسیون ۱۹۸۸ سازمان ملل متحد بوده است. در سیستم قضایی ایران به دلایل مختلف از جمله استفاده بی ضابطه و بی رویه از نهادهای عفو و تخفیف

مجازات، عدم تمایل بسیاری از قضات به اجرای مجازات های شدید، کندی سرعت دادرسی های کیفری، تا حد زیادی اصول حتمیت و قطعیت مجازات ها متزلزل گردیده است (اکبری، ۱۳۹۳: ۷)

۱-۴-اهداف پژوهش:

پژوهش حاضر دارای اهداف زیر می باشد...

۱-۴-۱-هدف اصلی:

۱- بررسی وضعیت و نوع جرائمی که مجرمین مواد مخدر در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بیشتر مرتکب شده اند

۱-۴-۲-اهداف فرعی:

۱- بررسی ویژگی های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر در اردوگاه حرفه آموزی و کار درمانی استان اردبیل
۲- بررسی ویژگی های شخصیتی مجرمین مواد مخدر در اردوگاه حرفه آموزی و کار درمانی استان اردبیل

۱-۵-اهداف کاربردی تحقیق:

نتایج پژوهش حاضر در زمینه سوء مصرف مواد مخدر و جرائم مرتبط با آن می تواند مورد استفاده سازمانها و نهادهای زیر قرار گیرد.

۱-ستاد مبارزه با مواد مخدر و متولیان در امر مبارزه با مواد مخدر

۲-پلیس مبارزه با مواد مخدر

۳-دستگاههای قضایی و نهادهای وابسته به آن

۴-اداره کل زندانهای استان اردبیل

۵-اداره کل بهزیستی استان اردبیل

۱-۶-سوالات پژوهش:

پژوهش حاضر دارای سوالات زیر می باشد...

۱-۶-۱-سوال اصلی:

۱-بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟

۱-۶-۲-سوالات فرعی:

- ۱-بین ویژگی های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟
- ۲-بین ویژگی های شخصیتی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟

۱-۷-فرضیه های پژوهش:

باتوجه به اینکه بررسی سوالات تحقیق، نیازمند تحقیق و آمارگیری و تحلیل آماری می باشد به قطع نمی توان بیان نظر نمود ولی احتمال می رود فرضیات زیر برای این تحقیق حاکم گردد.

۱-۷-۱-فرضیه اصلی:

۱-بنظر می رسد بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها رابطه معناداری وجود دارد.

۱-۷-۲-فرضیه های فرعی:

- ۱-بنظر می رسد بین ویژگی های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲-بنظر می رسد بین ویژگی های شخصیتی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها رابطه معناداری وجود دارد.

۱-۸- ساختار پژوهش:

پژوهش حاضر از ۵ فصل تشکیل شده است:

فصل اول به بررسی کلیات پژوهش (بیان مسئله، اهمیت و ضرورت تحقیق، پیشینه پژوهش، اهداف پژوهش، اهداف کاربردی، سؤالات پژوهش، فرضیه های پژوهش، ساختار پژوهش) می پردازد.

فصل دوم که شامل مفاهیم و مبانی نظری پژوهش می باشد، به مفاهیم، نظریات جرم شناسی، سیمای جنایی مجرمان مواد مخدر و رابطه جرم و مواد مخدر می پردازد.

فصل سوم تحت عنوان روش شناسی پژوهش، به روش اجرای پژوهش، جامعه آماری و نمونه آماری، ابزار جمع آوری اطلاعات، روایی، تعیین پایایی، روش اجراء و جمع آوری داده ها، متغیرهای پرسشنامه و همچنین بیان روش تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته است.

فصل چهارم شامل توصیف داده ها، نمودارها، جداول فراوانی و آزمون فرضیه ها می باشد. همچنین عوامل موثر بر جرائم مواد مخدر، توسط مجرمین اردوگاه حرفه آموزی و کار در مانی استان اردبیل، با تکیه بر داده های حاصل از توزیع پرسشنامه ها ذکر شده و جداول و نمودارهای مد نظر ترسیم شده است.

فصل پنجم به نتیجه گیری پژوهش حاضر اختصاص یافته و پیشنهادهایی نیز ارائه گردیده است.

فصل دوم

مفاهیم و مبانی نظری پژوهش

۲-۱-مقدمه:

در این فصل ابتدا به بیان مفاهیم و تعاریف کلمات عنوان پایان نامه و مطالب مرتبط با آن پرداخته شده و سپس به نظریات جرم شناسی، سیمای جنایی مجرمان مواد مخدر و رابطه جرم و مواد مخدر خواهیم پرداخت.

۲-۲-تعاریف و مفاهیم:

۲-۲-۱-سیمای جنایی:

مفهوم لغوی سیمای جنایی از دو کلمه تشکیل شده است. سیما در لغت به معنای چهره و جنایی به معنای جرایمی که دارای جنبه کیفری اند، می باشد (عمید، ۱۳۶۹: ۸۲۵).

مفهوم اصطلاح فوق، عبارت است از بیان جامع همراه با ثبت علمی و نشان دادن چهره و وضعیت جرایم در حوزه قضایی (کتابچیان، ۱۳۹۰: ۱۳).

۲-۲-۲-مجرمین مواد مخدر:

مجرمین مواد مخدر به کسانی اطلاق می شود که مرتکب یکی از اعمالی که در قانون مبارزه با مواد مخدر احصاء شده، گردیده باشند که از آن جمله می توان به نگهداری، اخفاء، خرید و فروش، قاچاق، تولید، توزیع، ارسال، ترانزیت... اشاره نمود.

۲-۲-۳-مواد مخدر:

«منظور از مواد مخدر در این قانون، کلیه موادی است که در تصویب نامه راجع به فهرست مواد مخدر مصوب ۱۳۳۸ و اصلاحات بعدی آن احصاء یا توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان مواد مخدر شناخته و اعلام می گردد.» ولی در مواد ۴ و ۸ برای برخی از این مواد مجازات تعیین شده است که در نتیجه به نظر می رسد برخی مواد هرچند جزء مواد مخدر باشند، تنها به استناد ماده ۱ جرم شناخته شوند بی آن که مجازات مشخصی داشته باشند، در نتیجه یا به رأی براءت و یا به احکام متفاوت منجر می گردد.

«مواد مخدر به آن دسته از مواد ی گفته می شود که از طریق کشیدن، تنفس، بلعیدن، تزریق، بالا کشیدن از راه بینی و جذب کردن وارد بدن می شود، با سرعت های گوناگون وارد گردش خون شده و در نهایت با ورود به مغز نحوه ی احساس، تفکر، درباقت و یا رفتار مصرف کننده را تحت تأثیر قرار می دهد.» (پیکهاردت^۱، ترجمه مسعود هومان، ۱۳۸۰)

دکتر هاوارد آبادینسکی^۲ در مورد مواد روانگردان و مخدر تعریف زیر را ارائه می کند «ماده ی روانگردان ماده ای است که دستگاه عصبی مرکزی را تحت تأثیر قرار می دهد. ماده ی مخدر منظور از مواد مخدر در این پایان نامه در مواردی که بدون روانگردان ذکر شده، معنای عام مصطلح آن است و شامل تمام موادی است که سوء مصرف می شود

دکتر هاوارد^۳ می گوید «مواد مخدر به موادی اطلاق می شود که اثرات کسل کننده و روانگردان دارند. این تعریف شامل کافئین، نیکوتین، الکل و همچنین مواد غیرقانونی از قبیل ماری جوانا و ۲۵ هروئین نیز می شود».

دکتر پت دنینگ^۴ و همکاران او می نویسند: «ماده ی مخدر یا روانگردان عبارت است از: هر چیزی که در مقادیر اندک موجب تغییرات قابل توجه در جسم، فکر یا هردو، گردد»

معمولاً وقتی اصطلاح مواد مخدر یا مواد روانگردان را به تنهایی به کار می برند منظور تمام موادی است که مورد سوء مصرف واقع می شوند و از مصادیق "abuse drug" هستند و اعم است از طبیعی، نیمه مصنوع و یا مصنوع و همچنین اعم است از مخدر به معنای خاص، محرک، توهم زا، آرام بخش و خواب آور؛ لذا در این پایان نامه منظور از مواد مخدرهای روانگردان در مواردی که هریک به تنهایی به کار گرفته شده اند، تمام انواع مواد مورد سوء مصرفی است که روی مغز اثر می گذارند ولی علایم متفاوت دارند (اردبیلی، ۱۳۸۲: ۵۶).

۲-۲-۴- انواع مواد مخدر:

اولین موضوعی که در بحث جرم یابی اهمیت دارد شناخت انواع مواد مخدر است که شامل چه مواردی می شود و در اصل تعریف مواد مخدر چیست، به چه ماده ای مخدر گفته می شود، اهمیت این موضوع به این دلیل است که تفاوت این مواد با دیگر مواد مشخص شود،

^۱ .Pickhardt

^۲ .Abadinsky .

^۳ . haward

^۴ .pat daning

حدود و ثغورش تعیین شود؛ چون در قانون مبارزه با مواد مخدر همان طور که اشاره خواهیم کرد در این زمینه اشکالات عدیده ای وجود دارد.

به طور کلی مواد مخدر را به چهار دسته تقسیم می کنند: (اسعدی، ۱۳۷۲: ۴۸).

۲-۲-۴-۱-تریاک و مشتقات آن :

تریاک از شیرۀ حاصل از گرزهای گیاه خشخاش (شقایق پاپاور سامنیفرم)^۱ به دست می آید. مشتقات تریاک گاهی به استحصالات تریاک بر می گردد و گاهی به آکالوئیدهای^۲ تریاک بر می گردد، یعنی آن عنصر شیمیایی که از تریاک استحصال می شود؛ مثل شیر، سوخته، تفاله. اینها در واقع در اثر تغییری است که در خود تریاک ایجاد می شود. تریاک وقتی که سوخته می شود یا به صورت شیر در می آید، به صورت محلول یا تفاله ای در می آید که از استحصال شیر به جا می ماند (شیره تریاک دو نوع است که اولی همان شیر استحصال شده و جمع آوری شده از گرز خشخاش است که در اثر مجاورت هوا و از دست دادن آب خود خشک شده و تبدیل به تریاک می شود و در اثر استعمال تریاک با وسیله ای به نام وافور یا بافور آنچه باقی می ماند به سوخته تریاک مشهور است. دیگری شیر مطبوع است که در نتیجه مخلوط کردن سوخته تریاک با آب و جوشاندن آن حاصل می شود و مصرف کننده آن را، شیر ای و مکان استعمال آن را شیر کش خانه می گویند) آنچه از صاف کردن و گرفتن آب شیر مطبوع به دست می آید تفاله نامیده می شود. (سلیمی الیزئی، ۱۳۹۲: ۳۲)

گاهی منظور از تریاک آکالوئیدها^۳ هستند؛ یعنی عناصری که تشکیل دهنده آن است و در واقع خلوص یا ناخالصی تریاک به آن بر می گردد. مرفین اصلی ترین آکالوئیدی است که در تریاک وجود دارد. هروئین نیز با تغییر شیمیایی که در تریاک و مرفین ایجاد می شود به دست می آید و متادون نیز از دیگر آکالوئیدهای تریاک است. راجع به متادون، چون اخیراً مصرف آن برای ترک اعتیاد زیاده شده است، باید گفت: متادون متعلق به گروهی از مواد به نام شبه افیون هاست. شبه افیون ها موادی با ساختار شیمیایی و عملکردی شبیه به مرفین هستند. متادون به صورت صناعی ساخته می شود و به عنوان جانشینی برای درمان افراد وابسته به هروئین و دیگر

^۱. PaPaVer Samnefrom

^۲. Alcaloeedhaya taryac

^۳. Alcaloeedha

شبه افیون ها به کار می رود. طول مدت اثر آن بسیار طولانی تر از هروئین است. به طوری که مدت اثر یک دوز واحد آن تقریباً ۲۴ ساعت است در حالی که در مورد هروئین ممکن است فقط دو ساعت باشد..(سلیمی الیزئی، ۱۳۹۲: ۳۹)

۲-۲-۴-۲-حشیش:

قسم دوم از مواد مخدر حشیش است که از گیاه شاهدانه استحصال می شود. شاهدانه گیاهی است که در اکثر نقاط جهان می روید و بسته به محل رویش دارای تفاوت هایی می باشد. شاهدانه، به ویژه شاهدانه هندی دارای یک ماده رزینی به نام کانابیس است که در کشورهای غربی و آمریکا «ماری جوانا» نامیده می شود. کانابیس ساتیوا^۱ یا همان گیاه شاهدانه قرن ها برای مصارف صنعتی و طبی به خاطر اثرات روان گردان یا برانگیختگی ذهنی حاصل از آن کشت می شده است. ماری جوانا، حشیش و روغن حشیش همگی از گیاه کانابیس گرفته می شود. نام های عامیانه فرآورده های کانابیس، ماری جوانا (گراس، علف، بنگ، دوا و ...) حشیش، روغن حشیش (روغن علف، روغن عسل) و چرس است. بیش از شصت و یک ماده شیمیایی که کانابینوئید نامیده می شوند از گیاه کانابیس به دست می آید. ماری جوانا جوانه و برگ گیاه خشک شده کانابیس است. رنگ آن سبز مایل به خاکستری تا قهوه ای مایل به سبز متغیر بوده و می تواند حاوی تخم و ساقه گیاه هم باشد. (احتشامی، ۱۳۸۳: ۹۱)

حشیش صمغ متراکم شده و خشک شده گل های کانابیس است. رنگ آن از قهوه ای تا سیاه متغیر است و به صورت قطعه ای به فروش می رسد. روغن حشیش از راه جوشانیدن گل ها یا صمغ کانابیس در حلالی آلی به دست می آید و ماده ای چسبنده به رنگ قهوه ای مایل به قرمز یا سبز است. گرچه حشیش عموماً قوی تر از ماری جوانا است ولی روغن حشیش معمولاً قوی ترین شکل موجود است. گراس یا علف، برگ خشک شده گیاه شاهدانه است که به صورت پودر درآمده است و با توتون سیگار مخلوط شده و استعمال می شود. (معاونت آموزش و تحقیقات قوه قضائیه، ۱۳۸۹: ۶۷)

حشیش بوی قوی و طعم تند و خاصیت سکرآور دارد و در کشورهای عربی به قصد تقویت قوه باه استعمال می شود. حشیش بر روی دستگاه عصبی مرکزی اثر می کند و استعمال طولانی آن به لاغری، رنگ پریدگی، ضعف و اختلالات روانی می انجامد. چند دقیقه پس از تدخین یا

^۱.Canabis sativa

یکی دو ساعت پس از خوردن حشیش مرحله تحریک آغاز می شود که طی آن فرد احساس خوشی و انبساط خاطر کاذب پیدا می کند. این ماده مخدر معمولاً توسط سیگار استعمال می شود. (همرسلی، ترجمه علیرضا علیزاده، ۱۳۸۹: ۹۲)

۲-۲-۴-۳- کوکائین:

کوکائین آکالوئید اصلی برگ کوکاست که از برگ های بوته ای به نام ارگتروکسیم (Ergthroxglom coca) به دست می آید که مرکز اصلی رویش آن امریکای جنوبی است. کوکائین پودر سفید، نرم، شفاف و کریستالی با طعمی تلخ است که اغلب با پودر تالک یا ملین ها یا شکر مخلوط می شود و معمولاً به صورت استنشاق، تزریقی، خوراکی با دود کردن و گاهی هم به طریق پاشیدن روی دستگاه تناسلی مصرف می شود. نام های خیابانی coke مخفف کلمه کوکائین، cocaine، condy (شیرینی)، nose (بینی)، snow (برف)، happy (خوشحال، خوشبخت) و gust (موادگردی، گردو خاک) است. در اصل کوکائین در آب وهوایی مخصوص کاشت می شود به همین دلیل در خاورمیانه امکان رویش ندارد، البته در خاور دور این امکان وجود دارد. کوکائین ماده مخدر گران قیمتی است و افراد فقیر نمی توانند از آن استفاده کنند. کوکائین ماده مخدر بسیار خطرناکی است. روشن ترین علامتی که بر چهره معتادان کوکا دیده می شود فرورفتگی گونه هاست که بر اثر مکیدن برگ کوکا به وجود می آید. فرد با مصرف کوکائین احساس افزایش انرژی، چابکی و سرخوشی زیاد می کند از جمله آثار کوتاه مدت آن پس از مصرف عبارت است از: افزایش ضربان قلب، نبض، تنفس، درجه حرارت بدن، فشار خون، گشادگی مردمک چشم و ... در حالت قطع مصرف نیز افسردگی شدید حادث می شود. از آثار بلند مدت پس از مصرف عبارت است از... از دست دادن وزن بدن، یبوست، دپرسیون تنفسی، لرزش دست ها، آماس وجوش های پوستی به خصوص اطراف مخاط گوش و بینی، اضطراب، بی قراری، سوءظن، رفتار تهاجمی و... ایجاد وابستگی کوکائین مشابه آمفتامین (آمفتامین جزو مواد محرک بوده و فعالیت روانی را مختل و ایجاد توهم می کنند و محرک قشر مغز می باشند) است و وابستگی شدید روانی ایجاد می کند. خوشبختانه مصرف این ماده در کشور ما بسیار کم است و ممکن است به صورت قاچاقی از خارج از کشور به همراه مسافر وارد شود، ولی مقدار آن کم است. (سلیمی الیزائی، ۱۳۹۲: ۷۷)

۲-۲-۴-۴-کراک:

کراک (Crack) هم نوع دیگری از مواد مخدر است که گاهی تقلبی اش وارد ایران یا در ایران ساخته می شود. براساس تقسیم بندی پلیس بین الملل هروئین به سه دسته تقسیم می شود: نوع اول آن همان مرفین است قبل از عمل استیلازیسیون؛ (از هر ده کیلوگرم تریاک به طور متوسط یک کیلوگرم مرفین به دست می آید و طی عمل استیلازیسیون از هر کیلوگرم مرفین حدود ۹۳۰ تا ۹۵۰ گرم هروئین به دست می آید). نوع دوم معروف به هروئین خاکستری یا هروئین خیابانی با درصد خلوص بین سه تا هفت درصد است؛ هروئین نوع سوم که به هروئین آزمایشگاهی معروف است با درصد خلوص شصت تا هفتاد درصد است؛ که در ایران اصطلاحاً به آن کراک گفته می شود؛ اما کراک واقعی از کوکائین به دست می آید. (ساک، ۱۳۹۱: ۳۲۲)

کراک وابستگی شدید روانی ایجاد می کند، مصرف کننده کراک را چه به طریق استنشاق، چه با پاشیدن روی توتون و ماری جوانا و چه از راه کشیدن با پیپ استعمال کند، دیگر نمی تواند از مصرف آن خودداری نموده و باید پی در پی آن را استعمال کند. کراک خیلی سریع جذب ریه گشته و به مغز می رسد و حالت تهاجمی به مصرف کننده دست می دهد و باعث بزرگ شدن قلب و افزایش فشارخون می گردد. در اصل فردی که کراک مصرف می کند دیگر بر خود تسلط ندارد و گویا خود را گم کرده است. بدن کسانی که کراک مصرف می کنند پس از مدتی از هم متلاشی می شود. (شاکرمی، ۱۳۶۸: ۹۱)

۲-۲-۵-انواع مواد روان گردان:

تغییر الگوی مصرف معتادان به سمت مواد روان گردان مخصوصاً قشر جوان به دلیل تنوع طلبی و راحت تر بودن استعمال و جابجایی آن و همچنین آثار متفاوتی که در نتیجه استعمال آن در شخص ایجاد می شود، باعث شیوع هرچه بیشتر آنها گردیده و اعتیاد به این مواد مخصوصاً ماده روان گردان شیشه پس از کراک در رتبه دوم در کشور ما قرار گرفته است. مواد روان گردان یا سایکوتروپ^۱ تعدادی فرآورده های دارویی، شیمیایی و صنعتی هستند که برخی از آنها جنبه دارویی داشته و با مجوز پزشک در درمان برخی از بیماری ها مورد استفاده قرار می گیرند. اما استفاده از برخی از آنها اعتیاد آور است و آثاری خطرناک تر از مواد مخدر را به همراه دارد.

^۱ .sykotrop.

استفاده از مواد روان گردان در جهان تحت یک نظام کنترل شده قرار گرفته و هم کنوانسیون های بین المللی و هم قوانین داخلی در این مورد به تصویب رسیده است. (شاگرمی، ۱۳۶۸: ۱۰۱)

مواد روان گردان عمدتاً متشکل از داروهای محرک و مواد توهم زاست و تفاوت آن با مواد مخدر در این است که این مواد برخلاف مواد مخدر که وابستگی شدید جسمانی یا روانی یا هر دو را ایجاد می کنند، برخی فقط اعتیاد روانی دارند و بعضی از اینها فقط وابستگی جسمانی ایجاد می کنند؛ یعنی بدن احساس رخوت و نیاز می کند که ظاهراً همان حالت خماری است. بعضی دیگر از مواد مخدر صرفاً وابستگی روانی ایجاد می کند یعنی جسم احساس کمبود نمی کند، اما فکر و روان وابسته می شود، مثل حشیش. این ماده روی مغز اثر می گذارد. تریاک هم وابستگی جسمی ایجاد می کند هم وابستگی روانی. مواد روانگردان موادی هستند که محرک و توهم زا هستند و روی فکر و اندیشه و اراده فرد تأثیر می گذارند و او را در حالت های خلسه آوری فرو می برند که با واقعیت موجود در تضاد است.

۲-۲-۶- مروری اجمالی بر تاریخ آشنایی بشر با مواد مورد سوء مصرف:

مصرف مواد مخدر و روانگردان، در طول تاریخ مدون بشر، با انسان همراه بوده؛ زیرا بشر از قدیم به مصرف گیاهانی که در او تغییر حالت ایجاد می کرده، عادت داشته است، چنان که:

الف - سومری ها، حدود شش هزار سال قبل، از «گیاه خشخاش» در لوحه های خود با عنوان «گیاه شادی بخش» یاد کرده اند.

ب - هندوها از دو هزار و هشتصد سال پیش از میلاد، برگها و رزین گیاه شاهدانه ی ماده را در مراسم مذهبی استعمال می کرده اند که هنوز ادامه دارد.

ج - انسان حداقل از پنج هزار سال پیش از برگ کوکا استفاده میکرده و برای سرخ پوستان «اینکاها» این گیاه مبنایی روحانی و خدایی داشته و ساکنان منطقه ی آندین آمریکای جنوبی (محل کشورهای پرو، بولیوی و کلمبیا) و برخی مناطق دیگر جهان برای ایجاد نیروی غیرطبیعی و رفع کاذب گرسنگی از هزاران سال قبل، برگ های بوته ی کوکا را می جوید

د - مصرف گیاهان و قارچ های توهم زا در میان اقوام مختلف قاره های جهان در طول قرون متمادی و به خصوص در موقعیت های ویژه، مانند مراسم مذهبی و جشن ها معمول بوده است. (احتشامی، ۱۳۸۳: ۱۰۱)

هر قدر تمدن انسان تکامل یافته و دانش بشر، به خصوص در علوم پزشکی و داروسازی پیشرفت کرده، به تدریج زیان های سوء مصرف بسیاری از گیاهان منبع مواد مخدر و روانگردان،

فرآورده های آنها و مواد مخدر و روانگردان مصنوعی آشکار گردیده است. (کاکویی، ۱۳۸۴ : ۹۵)

به هرحال سابقه ی تاریخی آشنایی و مصرف خشخاش و برخی مواد افیونی مانند تریاک حداقل به شش هزار سال، شاهدانه و کوکا به پنج هزارسال، قارچ های توهم زا به سده های پیش و بسیاری مواد مخدر و روانگردان صنایع به قرن های نوزدهم و بیستم میلادی برمی گردد که با فراز و فرودهای فراوان همچنان بین گروه هایی از جمعیت حدود ۶/۷ میلیاردی فعلی جهان رواج دارد و شاید به قول مولانا، تا نفخ صور، با انسان های آشفته و بی ایمان اعصار و قرون کم و بیش همراه باشد. (ساکی، ۱۳۸۷ : ۷۸).

۲-۲-۷- اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل:

این اردوگاه در سال ۱۳۸۴ در مساحتی به میزان ۳ هکتار، در ۱۰ کیلومتری جاده اردبیل - خلخال ساخته شد و نگهداری مجرمان مواد مخدر از سال ۱۳۸۶ شروع شد، جامعه آماری این اردوگاه ۴۰ نفر بوده و نمونه ای که ما به صورت تصادفی ساده در دسترس انتخاب نموده ایم ۱۰۳ نفر می باشد.

۲-۲-۷-۱- تعریف اردوگاه :

سیاست سازمانی و کشوری در بخش طبقه بندی و اصلاح و تربیت زندانیان و جدا سازی آنها از سایر جرائم می باشد یعنی صرفاً مجرمین ویژه مواد مخدر در اردوگاه نگهداری می شود.

۲-۲-۷-۲- تفاوت زندان با اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی:

در آیین نامه سازمان زندانها قسمت طبقه بندی، زندان را به بخش های مختلف تقسیم بندی کرده اند که شامل زندان بسته (صرفاً نگهداری زندانیان در چارچوب بسته و با محافظت کامل) زندان باز و نیمه باز (صرفاً زندانیان دارای سند) اردوگاه (صرفاً زندانیان دارای جرائم مواد مخدر) مراکز اشتغال و حرفه آموزی (صرفاً شامل کارگاهها و مراکز صنعتی در داخل یا خارج از زندان می باشد).

۲-۳- مبانی نظری پژوهش:

۲-۳-۱- نظریه یادگیری اجتماعی آکرز:

آکرز^۱ و برجس^۲، اتصال دومی را میان نظریه یادگیری روانشناختی و معاشرت ترجیحی برای جرم شناسی فراهم آوردند آنها بعد از مطالعه مقاله جفری^۳ در سال ۱۹۶۵ به این نتیجه رسیدند که بیانی جزئی تر در نظریه یادگیری می تواند سودمند باشد و لذا شروع به فرایند قالب بندی مجدد و کامل پیشنهادهای نظریه معاشرت ترجیحی کردند. نسخه نهایی، هفت پیشنهاد که آنها آن را با عنوان «نظریه معاشرت ترجیحی-تقویتی» نامیدند، از ابتدا به عنوان بدیلی برای نظریه ساترلند^۴ مطرح نبود با این همه، این نظریه بنا به ضرورت به یک «نظریه جدید گسترده تر» تبدیل شد. (فرانک پی، ماری لین دی، ترجمه حمید رضا ملک محمدی، ۱۳۹۳: ۳۱۷)

در مقابل رهیافت جفری، روشن است که آکرز، محیط اجتماعی را به عنوان مهمترین منبع تقویت می پندارد. او حتی پیشنهاد می کند که اغلب یادگیری های رفتار انحرافی، نتیجه همکنش اجتماعی است در حقیقت، حضور خرده فرهنگ های گوناگون در جامعه است که به ما این امکان را می دهد تا پیش بینی کنیم کدام انگیزه ها ممکن است تقویت کننده های موثری برای مردم باشند. این رهیافت به پیدایش «تعاریفی» به عنوان یکی از جنبه های اساسی نظریه منجر می شود. تعاریف رفتار، هم از نظر ساترلند و هم آکرز، اجزاء اخلاقی همکنش اجتماعی است که بیان کننده درستی یا نادرستی یک چیز است. آکرز این تعاریف را با عنوان رفتار شفاهی می خواند و اشاره می کند که آنها مانند هر رفتار دیگری که قابلیت یادگیری دارند، یاد گرفته می شوند. با این همه، زمانی که تعاریف یاد گرفته شد، به شکلی از انگیزه های متمایز یا نشانه هایی در مورد نتایج مورد انتظار از دیگر رفتارها تبدیل می شوند. ممکن است آنها باورهای عمومی باشند که در مورد گستره ای از رفتارها به کار گرفته می شوند یا به طور مشخص بر شکلی واحد از رفتار متمرکز می شوند. آنهایی که بر

^۱ . Akers

^۲ . Burgess

^۳ . Jeffery

^۴ . saterland

تایید برخی رفتارهای خاص دلالت دارند، به روشنی در عمل خود مثبت هستند یعنی بر این مساله دلالت می کند که رفتار از نظر اخلاقی درست است و مورد پاداش واقع خواهد شد «تقویت مثبت» دیگر تعاریف، تعاریف خنثی هستند که راهی را به وجود می آورند که بدان وسیله از برخی (یا از همه) از مجازات های مورد انتظار اجتناب کرد و رفتار را توجیه نمود یا برای آن پوزش طلبید (تقویت منفی) آکرز به گسترش این نظریه ادامه داد که به شکلی قابل توجه در کتابش با عنوان «رفتار انحرافی، یک رهیافت یادگیری اجتماعی» (۱۹۸۵) قابل بررسی است. جدیدترین نسخه نظریه یادگیری اجتماعی حاوی هفت شکل پیشنهادی از نسخه اصل است:

- ۱- رفتار انحرافی بر اساس اصول شرایط عامل یاد گرفته می شود.
- ۲- رفتار انحرافی هم در موقعیت های غیر اجتماعی تقویت شونده و متمایز شونده و هم از خلال همکنش اجتماعی که در آن، رفتار دیگر افراد برای چنین رفتاری تقویت یا متمایز می گردد، یاد گرفته می شود.
- ۳- بخش اصلی یادگیری رفتار انحرافی در گروه هایی صورت می گیرد که منبع اصلی تقویت فرد را شامل شده یا کنترل می کنند
- ۴- یادگیری رفتار انحرافی شامل فنون خاص، رویکردها و رویه های اجتناب، در واقع محصول کارکرد تقویت کننده های موثر و در دسترس وجود احتمالی تقویت است.
- ۵- جایگاه ویژه رفتار یاد گرفته شده و تکرار وقوع آن و همچنین جهت گیری انحرافی یا غیر انحرافی هنجارها، قواعد و تعاریفی که در گذشته همراه فرایند تقویت بودند محصول کارکرد تقویت کننده های موثر و در دسترس است.
- ۶- احتمال اینکه یک فرد رفتاری مجرمانه را مرتکب شود، به هنگام وجود جملات، تعاریف و بیانات هنجاری که در فرایند تقویت ترجیحی چنین رفتاری نسبت به رفتار انطباقی، ارزش های متمایز را به دست آورند، بیشتر می شود.
- ۷- گستره رفتار مجرمانه، محصول کارکرد مستقیم میزان، تناوب و احتمال تقویت آن است. اشکال معاشرت با الگوهای انحرافی مهم هستند تا جایی که آنها بر منبع، میزان و

برنامه ریزی تقویت تاثیر ندارند. (فرانک پی^۱، ماری لین دی^۲، ترجمه حمید رضا ملک محمدی، ۱۳۹۳: ۳۱۸ و ۳۱۹)

نظریه یادگیری اجتماعی، آنگاه چنین می گوید که مردم هم رفتار انحرافی و هم تعاریفی را که با آن وجود دارد را یاد می گیرند. یادگیری ممکن است مستقیم باشد مثلاً از خلال شرطی شدن یا آنکه غیرمستقیم باشد مثلاً از خلال تقلید و مدل سازی. انحراف یاد گرفته شده ممکن است بعداً از طریق فرایند تقویت، قوی تر شده یا به واسطه اعمال مجازات، ضعیف گردد. از سوی دیگر حفظ آن نه تنها بستگی به تقویت خودش دارد بلکه به کیفیت تقویت در دسترس برای رفتار بدیل نیز وابسته است. اگر تعاریف مربوط به رفتار انحرافی تقویت شوند و اگر رفتارهای بدیل به اندازه آن تقویت نشوند، احتمال دارد که فرد، درگیر رفتار انحرافی شود. آکرز در توسعه بیشتر این نظریه و آزمون تجربی آن، بر روی فرایند اصلی معاشرت ترجیحی، تعاریف، تقویت ترجیحی و تقلید متمرکز شد. نظریه یادگیری اجتماعی به عنوان یک نظریه اثبات گرا مورد توجه است. این نظریه در ترکیب با دیگر انواع نظریه ها، به صورت مستقیم تر بر روی رفتار متمرکز می شود و اصلاح یا درمانی روشن برای انحراف را ارائه می دهد. به همین شکل، از آنجایی که نظریه یادگیری بر روی فرد متمرکز است، لذا به راحتی نمی توان آن را به عنوان یک «نظریه کلان» طبقه بندی کرد. حتی اگر اصول نظری به اندازه کافی عمومی باشند که برای تمام رفتارها به کار گرفته شوند، باز هم تلاشی مستقیم برای تشریح چگونگی روی آوردن افراد به رفتار مجرمانه وجود دارد. یادگیری اجتماعی، یک نظریه «فرایندی» نیز هست. این نظریه به تشریح فرایندی می پردازد که به واسطه آن، رفتار مجرمانه روی می دهد و به ما می گوید که چرا آن رفتار روی داده است (منبع پیشین: ۳۱۹ و ۳۲۰).

۲-۳-۲- نظریه بی هنجاری رابرت مرتن:

مرتن^۳ هر گونه تبیین فرد گرایانه و روان شناختی را در مورد مساله انحراف مردود می شمارد و آن را متأثر از ساخت جامعه می داند و شرایط ساختی را عامل اصلی انحراف به شمار می آورد. وی یکی از عناصر اصلی ساخت جامعه را فراهم نمودن شیوه های استاندارد شده کنش یعنی همان ابزارها و هنجارها برای نیل

۱. Frank p

۲. Marilyn D

۳. Rabart Marton

به اهداف می داند و عنصر اصلی دیگر را اهداف و ارزش های مورد قبول و پذیرفته شده جامعه می داند. او در صورتی یک نظام اجتماعی را «متعادل» می داند که بین این دو عنصر اصلی، تناسبی وجود داشته باشد، یعنی افراد جامعه بتوانند از طریق ابزارها و وسایل و راه های مشروع جامعه، به اهداف پذیرفته شده آن جامعه دست یابند که این شیوه را «همنوایی» گویند. اما در صورتی که چنین تناسبی بین اهداف و وسایل دست یابی به آن وجود نداشته باشد و عده ای از افراد جامعه نتوانند از طریق آن ابزارهای مورد قبول در جامعه، به هدف های پذیرفته شده برسند، احساس عدم رضایت به وجود می آید و از این رو، تلاش می نمایند تا راه های نامشروع و غیرقابل قبول جامعه یعنی همان شیوه های انحرافی مانند روی آوردن به جرائم مواد مخدر یا اعتیاد را دنبال کنند. (اسکیدمور، ترجمه علی محمد حاضری، ۱۳۷۲: ۱۳۴)

رابرت مرتن که نظریه ساخت اجتماعی را مطرح نموده است، علت اصلی مسائل اجتماعی و بروز رفتارهای انحراف گونه را در ساخت اجتماعی جامعه می داند. بر این اساس، هرگاه در جامعه ای بین اهداف (ساختارهای فرهنگی) و وسایل نیل به اهداف (ساختارهای اجتماعی) انسجام و هماهنگی وجود نداشته باشد رفتارهای انحرافی شکل خواهد گرفت. مهم ترین رفتارهای انحرافی عبارت اند از:

۲-۳-۱-همنوایی:

هنگامی که مردم، هم اهداف و هم شیوه های رسیدن به آن اهداف را می پذیرند. عادی ترین وضعیت در یک جامعه همین حالت بوده و منجر به ایجاد نظم و تعادل اجتماعی و نهایتاً سلامتی جامعه می شود (اسکیدمور، ترجمه علی محمد حاضری، ۱۳۷۲: ۱۵۹)

۲-۳-۲-مناسک گرایی:

شیوه انطباق فردی است که در آن افراد به دلیل مأیوس شدن از اهداف نهادی شده، آن ها را فراموش کرده و با تأکید نادرست و یکسویه بر وسایل نهادی شده، مانع تحقق موفقیت سایر اقشار جامعه می گردند. به عبارت دیگر، مناسک گراها، اهداف یا ساختارهای فرهنگی را قبول ندارند و تأکید نادرست بر وسایل نیل به اهداف یا ساختارهای اجتماعی دارند (معیدفر، ۱۳۸۵: ۴۲).

۲-۳-۳-نوآوری و ابداع:

شیوه ای است که در آن فرد اهداف نهادی شده را تعقیب می کند، اما وسایل مشروع و مورد قبول جامعه را در رسیدن به اهداف به کار نمی برد و سعی می کند با خلق و ابداع شیوه های

غیر هنجاری، خلاف قانون و عرف اجتماعی به اهداف خود برسد. در این شیوه، افراد به دلیل عمده کردن اهداف خود و به کار بردن شیوه‌های نادرست برای رسیدن به اهداف به انواع مختلف انحرافات مانند اختلاس، کلاهبرداری، ارز فروشی، احتکار و قاچاق مواد مخدر می‌پردازند (گیدنز^۱، ترجمه منوچهر صبوری، ۱۳۷۳: ۱۴۱ و کوئن^۲، ترجمه غلام عباس توسلی و رضا فاضل، ۱۳۷۲: ۱۶۶)

۲-۳-۲-۴- انزو اطلبی:

شیوه‌ای است که در آن افراد به دلیل ناموفق بودن خود در دسترسی به اهداف اجتماعی سعی می‌کنند که خود را از جامعه دور نگه دارند تا هم از اهداف و هم از وسایل نهادی شده غفلت پیدا کنند. به عبارت دیگر، این افراد هم اهداف و هم وسایل نیل به اهداف را قبول ندارند. مانند معتادان به مواد مخدر

۲-۳-۲-۵- شورش:

شیوه‌ای است که افراد در آن ضمن آنکه اهداف و وسایل نهادی شده جامعه را برای موفقیت فردی و اجتماعی خود و دیگران کافی نمی‌دانند، درصدد هستند تا با خلق اهداف و وسایل نیل به اهداف جدید و از طرق خشونت، شورش و کودتا به اهداف خود برسند (محسنی، ۱۳۷۳: ۳۸۷).

نظریات فوق در نمایه آسیب‌شناختی زیر آورده شده است (تنهایی، ۱۳۸۳: ۲۱۱).

جدول (۲-۴) نمایه آسیب‌شناختی اجتماعی رابرت مرتن

تشکیل ساختی	اهداف	وسایل نیل به اهداف	خرده فرهنگ‌ها
گروه‌های بهنجار	+	+	همنوگرایان
گروه‌های نابهنجار یا کج‌رو	-	+	سنت‌گرایان
	+	-	نوآوران
	-	-	انزو اطلبان
	+	-	انقلابیون

^۱.Gednas

^۲.coun

بر اساس نظریه بی‌هنجاری مرتن، افراد ممکن است برای رسیدن به اهداف خود به‌جای راه‌های بهنجار، راه‌های جدید و حتی نابهنجاری را برگزینند؛ بنابراین، وقتی افرادی درصدد دستیابی به هدفی هستند و نمی‌توانند از راه‌های بهنجار و مشروع وارد عمل شوند به‌ناچار از راه‌های نابهنجار استفاده می‌کنند و به‌منظور کسب موفقیت به رفتارهای نابهنجار روی می‌آورند.

۲-۳-۳- نظریه معاشرت‌های ترجیحی یا پیوندهای افتراقی ادوین ساترلند:

ساختار فرصت تنها یک بخش از معمای رفتار مجرمانه را تشکیل می‌دهد به نظر برخی نظریه پردازان بخش دیگر معما را ایده‌هایی تشکیل می‌دهد که افراد در خصوص طبیعت دو دسته رفتارهای پذیرفتنی و نا پذیرفتنی در ذهن دارند به بیان دقیق تر نظریه پردازان اخیر توجه خود را به دو مساله زیر معطوف نموده اند نخست مساله فرهنگ و دوم اوضاع و احوالی که در آن به ویژه افراد جوان شیوه‌های خاص را برای انجام کارها و همچنین رهیافت‌هایی خاص را در مورد دیگران فرا می‌گیرند. در این خصوص برای مثال می‌توان از مطالعه "ساترلند^۱ و کرسی^۲" نام برد که هدف آن ارائه تبیینی درباره ماهیت خرده فرهنگ‌های جوانان و نوجوانان و چگونگی رشد و تحول آن است مطالعه‌ای با این ادعاء که جرم ماهیتی فرهنگی دارد و باید آن را رفتاری اکتسابی دانست به تعبیر دیگر ساترلند و کرسی مدعی بودند که افراد در درون محله‌هایی خاص و یا در برخی موقعیت‌های اجتماعی و در خلال کنش متقابل با دیگران دانستنی‌های لازم را درباره رفتار مجرمانه فرا می‌گیرند همچنین اینکه مهمترین نوع این کنش‌های متقابل در میان گروه‌های خودمانی و شخصی به وقوع می‌پیوندد و گروه‌های همسالان بی‌تردید در زمره این نوع گروه‌ها قرار دارد (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۸۵: ۴۲۳)

نظریه پیوند افتراقی توسط ادوین ساترلند از دانشگاه شیکاگو در سال ۱۹۳۹ مطرح شد. او در این نظریه از نظریات "تامس^۳ و زنانیک^۴" الهام گرفته و منشأ کج‌روی را بی‌سازمانی اجتماعی بیان نموده است. ساترلند بر این نکته تأکید کرده است که افراد، کج‌رفتاری را از

^۱ . saterland

^۲ . doflor

^۳ . Tames

^۴ . Zenaniky

گروه‌های اولیه می‌آموزند. از نظر ساترلند، چهار جنبه تماس با الگوهای کج رو و غیر کج رو عبارت از تواتر، دوام، اولویت و شدت می‌باشد

بنابراین نظریه، نزدیکان و همسالانی که بزهکار باشند در تشکیل و تقویت نگرش بزهکاری کمک مؤثر می‌کنند و فرد را به‌سوی بزهکاری سوق می‌دهند. نظریه پیوند افتراقی محتوای اجتماعی بزهکاری را در نظر داشته و فرد بزهکار را در جایگاه اجتماعی او از حیث رابطه‌اش با خانواده، محله و دوستان در نظر می‌گیرد. این نظریه ابتدا از سوی ساترلند و کرسی مطرح گردید و بعدها توسط "دوفلو" ^۱ و کوینی ^۲ به این صورت فرمول‌بندی شده است که انگیزه‌ها، نگرش‌ها و روش‌هایی بزهکارانه‌اند که به‌طور مؤثر به ارتکاب مکرر جرائم می‌انجامد. پیوستن با بزهکاران یا جدا شدن از غیر بزهکاران (پیوند افتراقی) به فراگیری مطالبی می‌انجامد که موافق تخلف از قوانین است. تکرار و قالب کمی مطالبی که تعاریفی موافق بزهکاری و قانون‌شکنی ارائه می‌کنند بر فراگرفته‌هایی که ضد بزهکاری‌اند منجر به پذیرش بزهکاری می‌شوند.

در بررسی تطبیقی نظریه پیوند افتراقی با نظریه کنترل اجتماعی در تبیین بزهکاری و انحرافات اجتماعی باید گفت، نظریه کنترل اجتماعی با تکیه بر نیروهای درونی فرد و به‌اصطلاح با تمرکز به حضور روان‌شناختی افراد صاحب نفوذ در ذهن کودک و نوجوان به تبیین و چگونگی جلوگیری از بزهکاری می‌پردازد. در همین حال از تأثیر نیروهای منفی محیط بیرون غافل می‌ماند. در عوض، در نظریه پیوندهای افتراقی با توجه انحصاری بودن به نیروهای بیرونی از تأثیر حفاظتی نیروهای درونی غفلت می‌کند. طبیعی است که شخص با توجه به توانایی نسبی این نظریه‌ها و پی بردن به نقص آن‌ها، بتواند نظریه‌ای تلفیقی که از ترکیب آن دو پدید می‌آید، بنا نهد.

نظریه پیوند افتراقی بر این نکته تأکید دارد که نزدیکان و همسالانی که بزهکار باشند تأثیر زیادی بر تشکیل و تقویت نگرش بزهکاری می‌گذارند و فرد را به‌سوی بزهکاری سوق می‌دهند. نظریه پیوند افتراقی محتوای اجتماعی بزهکاری را در نظر دارد و فرد بزهکار را در جایگاه اجتماعی او از حیث رابطه‌اش با خانواده، محله، رفقاء و مصاحبان در نظر می‌گیرد (مشکانی، ۱۳۸۱: ۱۱).

^۱ . doflor

^۲ . Covine

ساترلند درباره چگونگی انتقال فرهنگی کجروی اظهار می‌دارد که کجروی از طریق یک گروه در جریان ارتباطات اجتماعی حاصل می‌شود که درواقع اصطلاح «یار بد»^۱ را زنده می‌کند (عدل، ۱۳۸۳: ۳۲۱).

نظریه ساترلند شامل ۹ خصیصه به‌قرار زیر است:

۱- عمل مجرمان آموختنی است، نه موروثی؛ یعنی تا فرد آن را نیاموزد به فکر انجام دادن آن نمی‌افتد.

۲- آموزش از طریق ارتباط فرد با سایر افراد صورت می‌گیرد و عموماً به‌صورت شفاهی و به کمک کلمات است و فقط در برخی موارد ممکن است از طریق حرکات چهره و قیافه انجام گیرد.

۳- بخش اعظم آموزش رفتار بزهکارانه در گروه‌های نزدیک که با فرد روابط صمیمانه دارند انجام می‌گیرد.

۴- آموزش عمل مجرمان مراحل مختلفی دارد.

الف: فنون ارتکاب جرم که گاه پیچیده و گاه ساده است.

ب: جهت دادن به انگیزه‌ها، گرایش‌ها، کشش‌های درونی و توجیه عمل مجرمانه.

۵- کسب انگیزه‌ها و میل به ابراز کشش‌های درونی آموختنی است. همه مردم جامعه نظر مطلوب نسبت به رعایت هنجارهای حقوقی ندارند. در برخی موارد فرد با گروهی در ارتباط است که هنجارهای حقوقی برای اعضای آن مطلوب است و گاه فرد در محیطی زندگی می‌کند که افراد نزدیک به او مخالف اطاعت از آن قواعد هستند.

۶- زمانی فرد به عمل بزهکارانه دست می‌زند که آمیزش او با کسانی که موافق شکستن قاعده-اند بیش‌تر از کسانی است که با شکستن قاعده مخالف‌اند. این مورد درواقع اساس نظریه ساترلند است و به ارتباط فرد بزه‌کار و غیر بزه‌کاران اشاره می‌کند. به عبارت دیگر، بر اساس این نظریه، روابط فرد با دیگران هنگامی که به مسئله جرم ارتباطی ندارد و تا زمانی که با کار جرم آمیز پیوستگی نکند، اثری در ایجاد رفتار مجرمانه ندارد (سخاوت، ۱۳۸۵: ۵۵ و ۵۶).

۷- فراوانی معاشرت از نظر دفعات وقوع، مدت، ارجحیت و شدت می‌تواند متفاوت باشد؛ یعنی میزان معاشرت فرد با افراد کجرفتار در مقابل افراد به هنجار مورد نظر است. فراوانی و مدت زمان معاشرت بسیار با اهمیت‌اند. ارجحیت از این نظر اهمیت دارد که اگر رفتار موافق

^۱ . Bad companion

رعایت قانون در کودکی آموخته شود، فرد در وضعیتی متفاوت با کسی قرار دارد که از ابتدا به عدم رعایت قانون تشویق شده است. ارجحیت و شدت به منزلت معاشر، به اهمیت الگوی رفتار و میزان درگیری عاطفی فرد با آن مربوط می‌شود.

۸- جریان یادگیری رفتار کج‌روانه از طریق معاشرت شامل تمام مکانیسم‌های یادگیری می‌شود که برای هر رفتار دیگری ضروری است. منظور این است که یادگیری کج‌روی تنها شامل تقلید نمی‌شود و عمیق‌تر از آن است.

۹- درحالی‌که کج‌رفتاری بیان نیازها و ارزش‌های کلی است، نمی‌تواند از طریق همان نیازها و ارزش‌ها توجیه شود؛ زیرا رفتار به هنجار هم بیان نیازها و ارزش‌ها می‌باشد. کوشش برخی محققین برای تبیین کج‌رفتاری از طریق نیازها و ارزش‌ها مانند اصل خوشحالی، به دنبال منزلت بودن، انگیزه پولی و یا تحت فشار قرار گرفتن نمی‌تواند کج‌رفتاری را تبیین کند، زیرا این انگیزه‌ها و گرایش‌ها در رفتارهای به هنجار هم وجود دارد (ممتاز، ۱۳۸۱: ۸۲).

نظریه ساترلند یکی از قوی‌ترین نظریه‌ها در زمینه پیدایش انحرافات است که تا به امروز قدرت تبیین زیادی دارد. ساترلند در قالب نظریه‌اش معتقد بود که انحرافات عموماً در قالب گروه‌های نخستین نظیر گروه دوستان یا خانواده آموخته می‌شود. این گروه‌ها بسیار متنفذتر از مأمورین و مسئولین رسمی مانند معلمان، کشیشان، افراد پلیس یا ابزارهای ارتباط جمعی نظیر فیلم و روزنامه می‌باشند. از نظر ساترلند، فرآیند یادگیری رفتار بزهکارانه شامل تکنیک‌های تبهکاری، انگیزه‌ها، گرایش‌ها و دلیل تراشی‌های لازم برای آن می‌شود. بدین ترتیب یک جوان هم می‌آموزد که چگونه با موفقیت دزدی کند و هم چگونه استدلال بیاورد تا دزدی خود را توجیه کند و برای آن عذر بتراشد (رفیع پور، ۱۳۷۸: ۵۲).

بر اساس این دیدگاه در ایران تحقیقات مختلفی انجام گرفته است و معاشرت با نزدیکان، همکاران و به‌ویژه دوستان معتاد و منحرف، تقلید از اطرافیان، معاشرت در محیط‌های ناسالم و گوناگون از جمله مدرسه و محیط‌های آموزشی نامطلوب از جمله عوامل اصلی اعتیاد به مواد مخدر ذکر شده است (کرم پور، ۱۳۷۹: ۳۲).

۲-۳-۴- نظریه انگ زنی یا برجسب زنی:

نظریه انگ زنی که رویکرد کنش متقابل نیز نامیده می‌شود، عمدتاً به پیامدهای تعامل بین کج‌رفتار و جامعه هم‌نوا، به‌ویژه عوامل رسمی کنترل اجتماعی، می‌پردازد.

دیدگاه کنش متقابل نمادین منعکس کننده دیدگاه جامعه‌شناسی خرد است و بر این نکته تأکید دارد که رفتار انسانی تحت تأثیر تعاریف و معانی قرار دارد که درکنش متقابل نمادین با دیگران خلق می‌شود و تداوم می‌یابد. تصویری که ما از خود داریم با مشاهده این که دیگران چگونه با ما وارد تعامل می‌شوند و چه برداشتی از ما دارند، ساخته می‌شود. یکی از دیدگاه‌های عمده نظریه کنش متقابل نمادین درباره مسائل و آسیب‌های اجتماعی، نظریه برچسب‌زنی است. بر اساس این رویکرد، یک موقعیت یا گروه اجتماعی زمانی مشکل‌ساز به نظر می‌آید که با این عنوان برچسب خورده باشد.

رویکرد انگ زنی ریشه در اندیشه‌های "جورج هربرت مید" ^۱ و "آلفرد شوتز" ^۲ دارد. مید معتقد بود که خود انگاره، از جریان کنش متقابل اجتماعی ناشی شده و حالتی پویا دارد و افراد از طریق خواندن نمادها و ژست‌ها، رفتارشان را مطابق آنچه که مورد نظر دیگران است سازگار می‌نمایند "ادوین لمرت" ^۳ بنیان‌گذار نظریه انگ زنی معتقد است، کج‌روی به وسیله واکنش‌های اجتماعی و بر اساس تعریف اجتماعی، تعریف و تجلیل می‌شود. کانون انحراف در این نظریه "چشمان. بیننده" است. از نظر این رویکرد، مسئله اجتماعی با واکنش نسبت به آنچه که انحراف از مقررات یا انتظارات تعریف می‌شود، عنوان می‌گردد. لذا علت اصلی انحراف و کج‌رفتاری توجه مردم به موضوع می‌باشد. بر اساس این نظریه، گاهی حل مسائل اجتماعی شامل تغییر معانی و تعاریفی است که به افراد یا موقعیت‌ها نسبت داده می‌شوند. از نظر این رویکرد، کج‌رفتاری انگی بیش نیست و هیچ ویژگی ذاتی ندارد، مگر اینکه تصور شود که دارد؛ یعنی هر رفتاری فقط برای کسانی که فکر می‌کنند ناهنجار است، کج‌رفتاری تلقی می‌شود. نظریه انگ زنی هوارد بکر ^۴ و نظریه پدیدارشناسی، نمونه‌هایی از این رویکرد هستند.

۲-۳-۴-۱- برچسب زنی اجتماعی و جرائم مواد مخدر:

نظریه برچسب زنی یکی از نظریاتی است که ملهم از رهیافت کنش متقابل نمادین بوده و به دنبال فهم چگونگی شکل‌گیری برچسب‌های انحرافی در جریان تعاملات اجتماعی است. این نظریه به دنبال آن است تا نشان دهد گروه‌های اجتماعی مختلف در جریان تعاملات خود چگونه

^۱ . jorj harbart maid.

^۲ . Alfart shotaz

^۳ .Adven lamart

^۴ . Hovard bacr

معانی و تفاسیر ذهنی متفاوتی از کنش‌های دیگر گروه‌ها را شکل می‌دهند و چگونه در قالب کلیشه‌ها و تفکرات قالبی، برچسب‌های مختلف و ازجمله برچسب انحرافی شکل می‌گیرد و این معناها و تفاسیر ذهنی چگونه کنش‌های بعدی افراد و گروه‌های برچسب خورده را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در این نظریه، به علت یا انگیزه پیدایش مسائل و آسیب‌های اجتماعی توجه چندانی نمی‌شود، بلکه تمرکز بر این است که چگونه معانی و تفاسیر و برچسب‌های انحرافی از کنش‌ها و وضعیت‌های اجتماعی اقشار و گروه‌های مختلف شکل می‌گیرد. نظریه برچسب، انحراف را به‌عنوان فرایندی توجیه می‌کند که توسط آن برخی مردم موفق می‌شوند برخی دیگر را منحرف تعریف نمایند. این نظریه بر نسبی بودن انحراف تأکید دارد و ادعا می‌کند یک شخص یا یک عمل، تنها زمانی انحرافی می‌شود که برچسب انحراف توسط دیگران بر آن زده‌شده باشد. بر اساس این دیدگاه، این واکنش جامعه است که موجب بروز انحراف در جامعه می‌گردد (محمدی اصل، ۱۳۸۵: ۱۹۰).

با توجه به این تئوری، می‌توان استنباط کرد فردی که به عمل انحرافی محکوم گردیده و برچسبی را دریافت کرده، مثلاً برچسب قاچاقچی را پذیرفته، درنهایت برتری اخلاقی محکوم کنندگان را نیز پذیرا خواهد شد. گذشته از آن، این شخص اکنون برچسب قاچاقچی را از دیگران دریافت می‌دارد و بقیه مردم نیز پس‌ازاین با او برحسب همین برچسب‌ها واکنش نشان می‌دهند. درنتیجه، شخص آگاهانه این برچسب را می‌پذیرد و تصویری جدید از خود می‌سازد و به کنش متناسب با آن مبادرت می‌کند و برای او انحراف به‌صورت عادی در می‌آید. لذا قاچاقچی به‌عنوان کسی که برچسب انحراف را دریافت کرده، به ناهم‌نوایی مداوم خود ادامه می‌دهد و معمولاً زمانی که این‌گونه برچسب به افرادی که منحرف تعریف شده‌اند زده می‌شود کم‌کم دایره‌ی معاشرت‌های آنان تنگ‌تر و انتخاب ایشان را محدودتر می‌سازد و آنان را مجبور به هم‌نشینی با سایر منحرفین می‌کند و انحرافشان را تقویت می‌کند و ممکن است با سایر قاچاقچیان باندهای بزرگی را تشکیل دهند.

۲-۳-۴-۲- تطبیق نظریه برچسب زنی با جرائم مواد مخدر:

با توجه به مطالب گفته شده می‌توان بیان نمود که نظریه برچسب زنی ویژه‌گی که به همراه خود دارد وجود القاب می‌باشد همانند قاچاقچی، معتاد... و شخص مجرم پس از ارتکاب عمل قاچاق مواد مخدر و سپری شدن مدت مجازات وقتی به آغوش اجتماع باز می‌گردد افراد جامعه پذیرای او نمی‌باشند و به دید مجرم به او نگریسته و برچسب قاچاقچی به او زده و باعث

می شوند شخص به انزوا رفته و نتواند جرم انجام داده را از زندگی روزمره خود جدا و حذف نماید و در نتیجه به آن جرم رجوع می نماید.

۲-۳-۵- نظریه گابریل تارد:

سومین نفر از بنیانگذاران جامعه شناسی، تارد^۱ است که ابتدا قاضی بود و سپس بازرس دستگاه قضایی شد. تارد فی الواقع معاصر با مکتب تحقیقی بود. تاکید مکتب تحقیقی یا اثباتی بر فطری بودن و مادرزاد بودن مجرم بود و جبریت جرم اصرار داشته و معتقد بود که مجرمین این چنین زاده می شوند. به عبارت دیگر طرفدار توارث مجرمانه بود. تارد درست نقطه مقابل این دیدگاه، معتقد بود که انسان ها به طور بی نهایت از هم تقلید می کنند و جوامع بشری تحت تاثیر این تقلیدهای متقابل دوجانبه یا چند جانبه متحول می شود. پس تحولات رفتاری انسان ها حاصل تقلید و کپی برداری از یکدیگر است. تارد معتقد بود که تیب مجرمانه یا بزهکار مادر زاد لمبروزو^۲ منطبق با واقعیت نیست و وی به جای مجرم مادر زاد، مجرم حرفه ای یا به عادت را مطرح کرد و این نظریه را جایگزین نظریه مجرم مادر زاد نمود. او رفتار مجرم حرفه ای را از جرمی که یک فرد به مناسبت شغل و یا مقام اجتماعی اش مرتکب می شود تفکیک کرد. پس آورده تارد در مکتب محیط اجتماعی نظریه بزهکاری حرفه ای است. (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۷۸: ۴۴۱ و ۴۴۲)

۲-۳-۵-۱- قواعد سه گانه تقلید تارد:

۲-۳-۵-۱-۱- نظریه یا قانون اول:

انسانها بیشتر از کسانی تقلید می کنند که از نظر فیزیکی نزدیکتر به آنها هستند، یعنی ما از همسایه، از محیط نزدیک به خودمان، خانواده، والدین، محیط دوستان بیشتر تقلید می کنیم تا محیطی که نسبت به ما دور است. عده ای معتقدند که تاثیر محیط های مجرمانه و منحرفانه در رفتار افرادی که در مجاورت آن محیط زندگی می کنند بسیار قابل توجه است. به عبارت دیگر کسانی که با محیط های منحرف رفت و آمد دارند یا در آن زندگی می کنند، یا در مجاورت محیط های مجرمانه و محلهای فاسد زندگی می کنند در چارچوب تقلید مرتکب جرم می شوند نه از روی

^۱. gabrel tard

^۲. lombrozo

نیاز، یعنی آنها رفتارهای مجرمانه را الگوی رفتاری خود قرار می دهند و نهایتاً رفتار آنها نیز مجرمانه و فاسد می شود و مرتکب جرم می گردند. لذا به موجب قانون اول ما بیشتر از کسانی تقلید می کنیم که از نظر فیزیکی به او نزدیکتر هستیم، نه به لحاظ عاطفی.

۲-۳-۵-۱-۲- نظریه یا قانون دوم:

ما بیشتر از کسانی تقلید می کنیم که از نظر سلسله مراتب اجتماعی بالا دست هستند، یعنی افراد فرودست از افراد فرادست تقلید می کنند. این تقلید از بالا، یا تقلید کردن از مافوق در همه روابط اجتماعی وجود دارد. حال این را در بزهکاری در قالب همکاری می آورند و اگر در یک باند عده ای رهبر و عده ای مجرم هستند باید گفت به نظر تارد این در چارچوب تقلید و اطاعت از مافوق مطرح است. مافوق، الگو و مدل است لذا تقلید از رهبران باند و تبعیت از دستورات آنها می تواند در چارچوب این نظریه دوم محقق شود. پس نظریه دوم تارد در خصوص جرائم باندی «جرائم مواد مخدر» و شبکه ای و سازمان یافته مطرح است.

۲-۳-۵-۱-۳- نظریه یا قانون سوم:

تقلید تابع تحولات جامعه و تحول پذیر است، تقلید روز آمد می شود، همانطور که یک مدل قدیمی را کنار می گذاریم و سبک و مد جدید را می پذیریم در بزهکاری هم همینطور است، مثلاً اگر در مقطع معینی در یک جامعه ای تعداد جرائم مواد مخدر افزایش یافته بی تردید باید دنبال تاثیر تقلید و دنبال علل تغییر مد مجرمین «مدهای مجرمانه» بگردیم. (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۷۸: ۴۴۳ و ۴۴۴).

در این قسمت از پایان نامه به بررسی سیمای جنایی مجرمان مواد مخدر خواهیم پرداخت.

۲-۴- شخصیت بزهکار:

۲-۴-۱- مفهوم شخصیت در روان شناسی:

مفهوم شخصیت مفهوم بنیادی است با این وجود تعریف آن در پرده آشوری ابهام باقی مانده است زیرا تفسیرهای مختلفی درباره آن به عمل آمده است. درباره شخصیت بزهکار با

پژوهشی ژرف و جدی می توان آنچه را برای برقرار و استوار کردن آن کافی است در آن یافت. (آشوری، ۱۳۷۴: ۱۳۲).

الف- آنچه مربوط به تفسیرهای گوناگون مفهوم شخصیت است، محققى توانسته است چهار جریان را تشخیص دهد:

۱- جریان تیپ شناختی (مخصوصاً شلدن) در این نظر شخصیت وابسته به سرشت بدنی، مزاج و منش است

۲- جریان روان کاوی (فروید) که سه ساختار دستگاه روانی تشخیص می دهد: «این» یا «او» (soi یا ca)، «من» (Moi) و «من برتر» (Surmoi) و رشد شخصیت را نشانی از تعارض بین این سه ساختار دستگاه روانی می شناسد

۳- جریان فاکتوریل (ویژه کاتل) که با تجربه و تحلیل شخصیت به وسیله روش معروف به فاکتوریل، صفات عمیق شخصیت را به زوجهای متضاد تفکیک کرده است (مثل قدرت من- گرایش های عصبی، هوش عمومی- نقیصه های عقلی، و غیره)

۴- جریان اصالت فرهنگی (KARDINER مخصوصاً) که طبق نظر او اعضای یک جامعه دارای عناصر مشابه شخصیت هستند که «شخصیت پایه» را تشکیل می دهند.

ب- ماورای این فهرست از رهنمودهای بزرگ درباره تئوری های شخصیت، می توان دو گرایش بزرگ در مفهوم شخصیت ارائه داد. در گرایش اولی، شخصیت مجموع صفات شخص است و به صورت ترکیب کلی این صفات ظاهر می شود (مفهوم آماری). در گرایش دوم، شخصیت عبارت از استعداد رفتار کردن به چنین یا چنان نحو است، انتخاب چنین یا چنان رفتار در مختلف ترین وضعیت هاست که فرد خود را در آن می یابد. این مفهومی پویا از شخصیت است که بهتر از برداشت قبلی با موضوع جرم شناسی تطبیق می کند و ما همین مفهوم را مورد توجه قرار خواهیم داد. (ارونسون^۱، ترجمه حسین شکرکن، ۱۳۶۶، ص ۸۹).

۲-۴-۲- شخصیت بزهکار در جرم شناسی:

شخصیت بزهکار به عنوان عامل یک عمل جنایی همیشه در جرم شناسی مطرح است. اگر نتوان گفت که تمام کارهای اساسی جرم شناسی در این موضوع خلاصه می شود باید اذعان داشت که فعالیت جرم شناسی سستی معطوف به بررسی شخصیت است. مع ذلک مدت مدیدی

^۱ Arvanson.

بین صفات شخصیت به عنوان عامل عمل جنایی از یک سو و مشخصات ارثی یا اکتسابی که در تشکیل شخصیت بزهکار مؤثر افتاده است، تشخیص نمی دادند. در عوض امروزه، بیش از پیش به طور آشکار بین شخصیت در لحظه فعلیت یافتن جرم به مثابه عامل فعل اخیر(عوامل «راه اندازی» یا «شدت عمل») و عواملی که از پیش در شکل گیری شخصیت بزهکار تأثیر نهاده اند(عوامل «مساعد» یا «آماده کننده» یا آنچه به نام «عوامل رشد شخصیت» نامیده می شوند) فرق می گذارند. درباره ماهیت در عوض، جرم شناسان در عین حال هم درباره این و هم درباره آن نظرهای گوناگون ابراز می دارند. (ارونسون، ترجمه حسین شکرکن، ۱۳۶۶: ۱۰۲).

۲-۴-۳- شخصیت بزهکار در لحظه ارتکاب جرم:

۲-۴-۳-۱- از «تیپ جنایی» تا فرود به «آستانه بزهکاری»:

طبق برداشت لومبروزو «تیپ جنایی» دارای چندین صفت کالبد شناختی است که او را از ناکردگان بزه متمایز می سازد و همین صفات می تواند منشأ اعمال جنایی باشد. این جهت گیری اساساً بر مبنای کالبد شناختی بوده و امروزه مطرود است، اما خود اندیشه «تیپ جنایی» در کنار مفهوم «شخصیت جنایی» کماکان به قوت خود باقی است. در واقع در نظر عده ای از جرم شناسان، برای هر بزهکار شخصیتی خاص وجود دارد که خصوصیات آن در نظر برخی از محققان به وسیله صفاتی که جنبه زیست شناختی، آسیب شناختی روانی، روان شناختی یا اجتماعی دارد خواه بر اثر اختلاف در «طبیعت»، خواه دست کم بر اثر اختلاف درجه از ناکردگان بزه می تواند متمایز باشد. مع ذلک محققانی دیگر با اختلافاتی گمان می کنند که «شخصیت جنایی» با یک تعریف و معنی مشخص وجود ندارد، اما فقط صفاتی از شخصیت خواه به تنهایی، خواه در بیشترین موارد بر اثر مشارکت آن صفات که در فرد وجود دارد او را در وضعیت ما قبل جنایی قرار می دهند. بدین ترتیب «آستانه بزهکاری» او در مقایسه با دیگران که دارای چنین سازمان شخصیتی نیستند پائین می آید و او مرتکب یک یا چند جرم می شود و حال آن که سایرین مرتکب جرم نشده اند. مع ذلک، هر یک از این که برداشت ها مورد قبول افتد، جمع آوری «صفات شخصیت» بزهکار هدف اساسی است. خلاصه از این لحاظ، توصیفی که جرم شناسان از اوصاف شخصیت می کنند گاهی توصیف عینی(یا برون ذاتی) بوده و گاهی توصیف ذهنی(یا درونی ذاتی) است(کریمی، ۱۳۷۳: ۳۳۴).

۲-۴-۳-۲- توصیف عینی شخصیت بزهکار:

مراد از توصیف «عینی» بیان صفات شخصیت، صفات منش، گرایش های واکنشی، استعداد های عقلانی، برخوردهای اجتماعی است که این خصوصیات از بیرون قابل مشاهده است و احساسات یا انگیزش هایی را که فقط در باطن وجود دارند شامل نمی شود. عده ای از جرم شناسان به تأکید بر یک یا چند صفت که به وفور در بزهکاران برخورد کرده اند اکتفا نموده اند، اما عده ای فراتر از آن رفته به معرفی مشارکت صفاتی پرداخته اند که مجموعه هایی از رفتار با چنین یا چنان ساختار را تشکیل می دهند. (کریمی، ۱۳۷۳: ۳۴۵).

۲-۴-۳-۳- توصیف های تحلیلی:

صفات مشخصه شخصیت بزهکار در لحظه ارتکاب جرم از جهات متعددی مانند «کالبد شناسی- فیزیولوژیک»، «آسیب شناختی روانی»، روان شناسی و «روان اجتماعی» مورد پژوهش قرار گرفته اند. در مورد این داده های متعدد نکته حائز اهمیت این است که فرض اهم را دریابیم، انبوه قابل ملاحظه ای از فرضها تا کنون به صورت فورمول ها در آمده اند، وضع فعلی شناخت ها به منظور تشخیص فرضهایی که در خور ملاحظه اند کدام است و به عکس فرضهایی که باید آنها را به دور انداخت کدامند.

۲-۵- توصیفهای زیست شناختی:

علی رغم شکست اقدام لومبروزو، هرگز از پژوهش های زیست شناسی جنایی کاملاً چشم پوشی نشده است. پژوهش های جرم شناسی که گاه به محض اینکه زیست شناسی به کشفی نائل آمده که در خور داشتن رابطه ای با رفتار جنایی است به مثابه اخبار برجسته روز تازگی خود را باز می یابد. به این ترتیب پژوهش ها از کالبد شناسی به فیزیولوژی، غدد شناسی، تیپ شناسی زیست شناختی، سازمان مغزی، سیتوژنیک، و حتی به زیست شناختی اجتماعی رو آورده اند. هر چند این پژوهش های نوین تاکنون نتایج خیلی قانع کننده ای در بر نداشته به این معنی که نتوانسته است «تیپ جنایی» زیست شناختی لومبروزو را از نو احیا کند، اما شناخت این پژوهش ها نیز بی فایده نیست؛ زیرا همان گونه که دو گرف نوشته است مشخصات زیست شناختی یک فرد «او را در مقیاس کائنات طبقه بندی می کند» و «هر قدر از تیپ متوسط کامل دورتر می شود همان قدر این فرض را به وجود می آورد که او دستخوش قوای هرج و مرج

طلبی یا بی تعادلی گردیده و مشکلات افراد متوسط تجاوز می کند.» در پرتو سودمندی این مشاهدات کلی است که از داده های مختلف زیست شناختی مربوط به شخصیت بزهکاران می توان درباره جنبه های سیما شناسی انسان سنجی (۱)، فیزیولوژیک (۲)، تیپ شناسی زیستی (۳)، آسیب مغزی (۴)، و سیتوژنتیک (۵) مطالبی عرضه داشت. (باتومور^۱، ترجمه سید حسن منصور و سید حسین حسینی کلجاهی، ۱۳۷۰: ۲۰۱)

۲-۵-۱- جنبه های سیما شناسی و انسان سنجی:

در این چشم انداز سنتی، جنبه های انسان سنجی مانند قد، وزن، اندازه بازو و... زمینه مساعدی برای پژوهش ها فراهم کرده است. نتیجه ای که از آن به دست آمد این است که انسان سنجی تطبیقی اجازه نمی دهد تا بتوان جنایتکار را از ناکردگان بزه تشخیص داد و حتی تمایز جنایتکاران از بین خودشان نیز امکان ناپذیر است. همین نتیجه از چندین پژوهش سیما شناختی به منظور پی جویی نا بهنجاری ها در این زمینه به دست آمد: حجمه، چهره، گوش، چشم ها، بینی، دهان، تنه، اندام، اعضای جنسی، پوست، موی سر و بدن. آنچه می توان گفت این است که بعضی از نا بهنجاری های سیما و انسان سنجی می تواند علامت بالینی بیماری های «منگو-انسفالی تیک» باشند که نه فقط در شخصیت عقلی شخص مورد آزمون انعکاس دارند بلکه در عاطفه و شخصیت اخلاقی او نیز فساد های با دوام بر جا می گذارند که در رفتارش منعکس می شوند. در این حد، توجه به این علائم برای یافتن منشأ بیماری که موجب بروز اختلال های شخصیت شده اند و قادر به توضیح رفتار مجرمانه شخص مورد آزمون هستند، بدون فایده نیست. (آیزنگ، ترجمه حسن پاشا شریفی و جعفر نجفی زند، ۱۳۷۵: ۱۲۲).

۲-۵-۲- جنبه های فیزیولوژیک:

از دیدگاه فیزیولوژیک، جنبه های گوناگون، توجه جرم شناسان را به خود جلب کرده است زیرا همان گونه که دو گرف درباره آن می نویسد: اگر فیزیولوژی خاص بزهکار وجود ندارد، «بعضی از اختلال های فیزیولوژیک واجد اهمیت است، از لحاظ تشکیل اوضاع و احوال محیط داخلی که در آن به سر می برد، در عمق روان یعنی آنجایی که یک عمل پرورش داده می شود و نقشه ارتکاب جرم ترسیم می گردد و حتی از ابتدا توجه به «جنبه تحول پذیری طرز عمل

^۱. Batomore

فیزیولوژیک» معطوف می شود و روابطی که ممکن است بین بزهکاری و ادوار بزرگ زندگی فیزیولوژیک وجود داشته باشند مورد بررسی قرار می گیرد. (شیخاوندی، ۱۳۷۹: ۴۲).

۲-۵-۳- جنبه های تیپ شناسی زیستی:

موضوع تیپ شناسی زیستی عبارت از همبستگی ها بین جنبه های گوناگون بدن انسانی و صفات مسلط بر شخصیت افراد است. سیستم های تیپ شناسی زیستی بسیار متعدد است که بعضی از آن ها متضمن برقراری همبستگی های جرم شناختی است. از این قبیل می توان به تیپ شناسی زیستی کرچمر روان پزشک اتریشی اشاره نمود. در نظر این محقق سه تیپ از سرشت بدنی وجود دارد: اول لپتوزوم یا بلند قد: لاغر، بلند، باریک و ظریف، بدنی سخت با دست و پاهای بالنسبه بلند؛ دوم آتلیک: با استخوان بندی محکم، قامتی متناسب و با جلوه شخص ورزشکار؛ سوم پیک نیک ها یا فربه تنان: با قامتی کوتاه یا متوسط، پهنای زیاد بدن، تنومند، سری پهن و چهره ای گرد. گرایش های منشی متفاوت و معین، همچنین بیماری های روانی تحول پذیر ولی با اختلافات جرم شناسی مربوط به این تیپ های بدنی هستند: لاغر اندامان قسمت اعظم تبهکارا را تشکیل می دهند و مخصوصاً مرتکب سرقت، جعل، کلاهبرداری، خیانت در امانت می شوند. ورزشکاران یا سخت اندامان، از نظر کیفیت تبهکاری بعد از لاغر اندامان قرار دارند، بزهکاری آنها را مخصوصاً اعمال خشونت آمیز تشکیل می دهند؛ فربه تنان، تعدادشان در میان بزهکاران بالنسبه کمتر است و بزهکاری آن ها اساساً دیر رس و توأم با فریبکاری است (شیخاوندی، ۱۳۷۹: ۵۷).

تیپ شناسی تازه تر شلدن آمریکایی مبتنی بر تفوق در رشد دستگاه جهاز هاضمه (اندومورف ها) و عضلات و استخوان بندی (مزومورف ها) و نسوج پوستی و عصبی (اکتومورف ها) است. شلدن نیز مانند کرچمر، برای یافتن همبستگی بین تیپ های بدنی و صفات شخصیت و بزهکاری تحقیقاتی انجام داده است. پس از آن کارهای مشابه بر همان پایه ها مخصوصاً به وسیله آقا و بانو گلوک انجام گرفته که به سال ۱۹۵۶ تحت عنوان «بدن و بزهکاری» منتشر شده است. نتایج آنان با نتایج کرچمر مطابقت ندارد زیرا تحقیق آنان نشان داده است که بیشترین تعداد بزهکاران از مزومورف ها هستند که متناظر با تیپ سخت پیکران در تئوری کرچمر است. نوع دیگری از تیپ شناسی زیستی - جنایی در خور ذکر است که بر خلاف قبلی ها مبتنی بر سرشت بدنی نیست بلکه اساس آن را طرز عمل غدد بسته تشکیل می دهد از آن جمله است تیپ شناسی زیستی «پنده» ایتالیایی، با محتوایی بسیار پیچیده که منجر به تأیید روابط بین شکل و جنایت و

تیپ زیستی می شود. بدین سان مزاج هی پر تیروئیدی (تیروئید پرکار) بین دزدان و جنایتکاران عاطفی بیشتر یافت می شود. (طریقتی، ۱۳۵۵: ۹۴).

۲-۵-۴- جنبه های آسیب مغزی:

در جرم شناسی یک تفکر دیرینه از متخصصان مغز و اعصاب وجود دارد که بزهکاری را مربوط به نابهنجاری های مغز بزهکاران می دانند ولی این نظر از فرض هایی بود که قابل تحقیق نبوده است. خلاصه، قسمت اعظم پیشرفت در زمینه بررسی مغز مبتنی است بر ترقیات وسایل تحقیق (رادیوگرافی مغزی، عکس برداری از امواج مغزی (E.E.G.)، جراحی اعصاب، و غیره) که انجام تحقیقات متعددی را در این راستا میسر ساخته و فرض های نوینی را در این زمینه به وجود آورده است. یک رشته از کارها مبتنی بر رادیوگرافی و الکتروانسفالوگرافی، و فور نابهنجاری های اناتومیک اکتسابی یا سرشتی مغز را نشان داده اند از جمله جراحات مغزی، مخصوصاً «دین سفال» یا مغز پیشین؛ نابهنجاری های شیارهای مغزی و غیره. پژوهش های جدید تر تأکید بر اختلال های بیوشیمی مغز دارند، مانند اختلال هایی که منشأ بروز تک جنونی های مغزی است. طبق آخرین شناخت ها درباره مغز و پرخاشجویی روابط بین مغز و رفتار بسیار پیچیده و دشوار به نظر می رسند. حتی طرفداران ماتریالیسم بیولوژیک که مغز را به مثابه «ماشینی» تشخیص می دهند که «انسان بدون آن نمی تواند ما فی الضمیر خود را بیان نماید» قبول دارند که پیچیدگی معماری مغز آن چنان است که این ماشین مجبور است به تنهایی خود را بسازد. خلاصه، معلوم نیست این ساختمان چگونه به صورت دلخواه در آمده است. (فرجاد، ۱۳۶۹: ۴۱).

۲-۵-۵- جنبه های سیتوژنتیک:

بعضی از مردان دارای یک یا چند کوروموزوم جنسی «گونوزوم» اضافی در کاریوتیپ خود هستند که فرمول طبیعی آن XY است. این خطاهای گونوزومی در درجه اول می تواند شامل یک یا چند X اضافی باشد (سندروم کلین فلتز) که به وسیله سیما شناسی و ضعف روانی مشخص می شود. تعدادی از پژوهش هایی که در این زمینه انجام گرفته است وفور رفتار ضد اجتماعی را در افرادی که دارای سندروم هستند ثابت نموده اند؛ اما چون این امر یک پدیده بالنسبه نادری است، بزهکارانی که بدان مبتلا هستند، (عمدتاً مباشران جرائم جنسی، همچنین آدمکشان و دزدان) فقط نسبتی بسیار ضعیف از کل جمعیت بزهکاران را تشکیل می دهند. از سوی دیگر

خطاهای گونوزومی می توانند از یک یا چند Y اضافی ناشی شوند که اشخاص مبتلای به آن دارای قدی بلند و از شخصیت های پسیکوپات هستند. در این مورد نیز پژوهش های متعددی ثابت کرده اند که نیز بالنسبه نادر است، تخمین می زنند که این اشخاص فقط یک تا ۲٪ از بزهکاران جنس مذکر را تشکیل می دهند. (محمدی، ۱۳۶۹: ۶۲).

۲-۶- توصیف های آسیب شناختی روانی:

همان گونه که سستی در جرم شناختی وجود دارد که مربوط به بزهکاری و نابهنجاری های ارگانیک است به همان گونه نیز در تفسیر شخصیت بزهکاران در جرم شناسی یک سنت روان پزشکی مخصوصاً با مفاهیم کهن «جنون اخلاقی» و «تک جنونی های غریزی» وجود دارد در سده بیستم، در پرتو ترقیات روان پزشکی و توسعه روانکاوی، همچنین در خلال تئوری فسادهای غریزی و تبعات متعدد آن (۱) و در بعضی از تجزیه و تحلیل های روانکاوی رفتار جنایی، (۲) توسعه های نوین و اطلاعات وسیعی در تفسیر آسیب شناسی روانی بزهکاری حاصل شده است. اما باید گفت که این نوع تجزیه و تحلیل امروزه خیلی مورد مباحثه و مجادله است، تعدادی از مؤلفان، به غیر از بعضی موارد کاملاً مخصوص، اصولاً منکر وجود رابطه بین بیماری روانی و بزهکاری هستند. (محمدی، ۱۳۶۹: ۸۸).

۲-۶-۱- از فساد سرشتی تا سوسیوپات:

در طرح تئوری های جرم شناختی ملاحظه شد که در نظریه دوپره فرانسوی درباره بزهکاری می توان به وسیله نابهنجاری گرایش های غریزی بنیادی اظهار نظر کرد که این محقق آن ها را «فسادهای غریزی» نامیده است. خلاصه، اگر این تئوری امروزه متروک مانده است این اندیشه که بزهکار ممکن است نوعی «نابهنجار روانی» باشد که به وسیله فساد مشخص می شود تا امروز در خلال تحولات گوناگون در تئوری «فساد سرشتی» دوپره، دوام خود را حفظ کرده است. بدین سان مخصوصاً مفهوم «شخصیت پسیکوپاتیک» ساخته شد که کاتل آن را «نابکار، دغل، نادرست، بی اختیار، خودبین، ناپایدار، ناقص خواند که به او نمی توان اعتماد کرد» او را نزدیک به تیپ مجنون اخلاقی می شناسد که از مدت ها پیش روان پزشکان به توصیف آن پرداخته اند. در سال ۱۹۵۲، آمریکائیان که از کاربرد مفهوم «شخصیت پسیکوپاتیک» ناراضی بودند مفهوم «شخصیت پسیکوپاتیک» را به جای آن به کار می برند یعنی به افرادی اطلاق می کنند که نه فقط در برقراری روابط شخصی با دیگران ناراحت اند بلکه این اطلاعات، همان گونه که پیداست، فوق العاده مبهم

بوده و برای تجزیه و تحلیل شخصیت بزهکار چندان مفید نیستند. اما افزون بر آن، در حالی که می دانیم قریب به ۳,۴ بازداشتی ها دچار عدم تعادل روانی است؟ آیا این رهیافت محصول یک خیال واهی مولود زندان نیست؟ فرض مزبور ناشی از وجود یک «آسیب شناسی روانی» مخصوص زندان هاست. (صدیق سروستانی، ۱۳۸۳: ۹۴).

۲-۶-۲- تجزیه و تحلیل رفتارهای جنایی بر پایه روان کاوی:

جریانی متفاوت (دست کم از نظر منبع الهام آن) با استفاده از داده های روان کاوی، شخصیت بزهکار را با اصطلاحات آسیب شناسی روانی نیز معرفی کرده است. مخصوصاً تئوری هایی که بزهکار را شبیه «روان نژند» شناخته که دچار تأثر پذیری بسیار شدید است. و مایو بزهکاری به عادت را به منزله یک پدیده آسیب شناختی روانی تشخیص می دهد، که بر حسب مورد، معادل روان نژندی یا به عکس به منزله روان پریشی است (ارونسون، ترجمه حسین شکرکن، ۱۳۶۶: ۷۹).

۲-۷-۲- توصیف های روان شناختی:

به خاطر می آوریم که لومبروزو پس از شرح آناتومیک و فیزیولوژیک در تیپ جانی خود، به ارائه صفات روان شناختی پرداخته که آن ها را به منزله مشخصات جانی شمرده است. پس از او، بعضی از جرم شناسان تصور کرده اند که بزهکار از ناکرده بزه فقط با این صفات از یکدیگر متمایزند. آیا واقعاً صفات روان شناختی وجود دارد که بتوان به آن وسیله شخصیت بزهکار را مشخص کرد؟ موضوع به نوبت در سطح بصیرت ذهنی (۱) و سپس بر حسب منش و گرایش های واکنشی (۲) مطرح می شود.

۲-۷-۱- سطح بصیرت ذهنی:

آیا سطح متوسط بصیرت ذهنی بزهکاران از سطح بصیرت ذهنی جمعیت عادی پائین تر است؟ از پژوهش های گوناگون آماری چنین برمی آید که اختلافی واقعاً با معنی بین این دو دسته وجود ندارد به گونه ای که می توان اعلام کرد سطح بصیرت ذهنی عمومی رابطه ای با بزهکاری ندارد. در عوض به نظر می رسد رابطه ای بالنسبه باریک بین بعضی از انواع جرم (سرقت ها، ضرب و جرح و اعمال منافی عفت) و این جنبه از هوش که «قضاوت و درک» است

وجود دارد. در واقع بر حسب آزمون های متعدد محقق شده است که سطح بصیرت ذهنی مباشرین جرائم مذکور، دچار نزولی فاحش است و این امر مخصوصاً اعمال قضاوت و درک آن ها را دستخوش خطر می سازد. (ارونسون، ترجمه حسین شکرکن، ۱۳۶۶: ۸۵).

۲-۷-۲- صفات منش و گرایش های واکنشی:

تعدادی از محققان برای تشخیص شخصیت بزهکاران، مخصوصاً بر این جنبه روان شناسی آنان تأکید ورزیده اند. بر حسب نظر کین برگ، بزهکاران به وسیله خصوصیات هم چون «عدم اهلیت در قضاوت صحیح راجع به خود و قضاوت درباره روابطشان با جامعه، فقدان پیش بینی، بی قیدی و تندی، گرایش به واکنش های زود خشمی که آنان را اغلب بر آن می دارد که حتی در برابر یک کیفر پیش بینی شده و منتظره عقب نشینی نکنند» شناخته می شوند. هم چنین در نظر «کاتل» روان شناس آمریکایی، مؤلفه های دقیق روان شناختی وجود دارد که در بیشترین موارد با بزهکاری نیز سهمیم است از قبیل فقر عقلانی، ناپایداری عاطفی، استیلا و قدرت طلبی، سوء تلفیق منش. از سوی دیگر، آقا و بانو گلوک باور دارند که پنج خصلت زیر بزرگترین اختلافات بین بزهکاران و ناکردگان بزه است: تأیید اجتماعی، مبارزه طلبی، سوء ظن، گرایش تخریبی و عمل غیر ارادی یا بی اختیاری در حرکات. تمام این صفات شخصیت که در بیشتر موارد در توصیف های فوق الذکر گرد می آیند علی رغم اختلاف در واژه های کاربردی، تصویری بالنسبه مشخص از شخصیت بزهکار ترسیم می کنند، اما درباره صحت هریک از آن ها و گرد آمدن جمع آن ها در نزد بزهکاران در مقابل ناکردگان بزه، به ندرت پژوهش های عمیق به عمل آمده است. (دادستان، ۱۳۸۲: ۲۳۱).

۲-۸-۸- توصیف های روان - اجتماعی:

۲-۸-۱- نگرش ها، استعدادها و معتقدات:

آخرین تیپ توصیف ها که برای مشخص کردن شخصیت بزهکاران مورد استفاده قرار گرفته عبارت از توصیف آن با اصطلاحات روان شناسی اجتماعی است نه روان شناسی فردی، و به این منظور بدو نگرش ها، استعدادها و معتقدات آن ها مورد توجه قرار گرفته است. مراد از «نگرش ها»، طرز تلقی یا قوه متفکر فرد نسبت به یک «ارزش» است. در این دور نما مخصوصاً نگرش های بزهکاران را نسبت به ارزش های خانوادگی مشاهده کرده اند که نگرش ها نسبت به ازدواج کاملاً منفی است و بزهکاران از داشتن فرزند در ازدواج متفرند. درباره ارزش های

اجتماعی نیز در میان بزهکاران نگرشی منفی و انتقادی نسبت به ارزش های اجتماعی - اخلاقی معمولاً مورد قبول افتاده و مشاهده شد به عکس، اصول مخالف «محیط» (آرگو، خالکوبی، قانون محیط) مورد پذیرش بزهکاران واقع شده است. «استعدادها» مربوط به اجرای اعمال هستند و اوصاف استعداد از تحقیق در این باره استنتاج می شوند که شخص در چه حدی آن چه را انجام می دهد، خیلی خوب و کامل انجام می دهد. درباره استعداد تحصیلی، مشاهده کرده اند که نسبت افراد بی دیپلم و بی سواد در بین بزهکاران از کار منظم و مورد حمایت جامعه متفر هستند. درباره اعتقادات، عموماً در این امر اتفاق نظر دارند که بزهکاران دچار خرافات هستند. (آشوری، ۱۳۷۴: ۲۱۹).

۲-۸-۲- سبک زندگی بزهکار:

در بعضی از محققان، شخصیت بزهکار به وسیله «سبک زندگی» او از ناکرده بزه تشخیص داده می شود. مشخصات سبک زندگی بزهکار را یک محقق انگلوساکسون، با بررسی تجربی به این شرح خلاصه کرده است. «بزهکاران در رفتار اجتماعی نسبت به دوستان و آشنایان خود، کمتر جانب حجب و حیا را رعایت می کنند... سیگار می کشند، نوشابه الکلی می نوشند، و در سطحی بالا قمار می زنند. با آهنگی سریعتر زندگی می کنند، بیشتر خارج می شوند، تمایلی زیاد به هرزگی جنسی دارند. نسبت به همگان و هم سن و سالان خود، منظم به مدرسه نمی روند، شب ها چندان درس نمی خوانند. پول بیشتری به دست می آورند، به کارهایی می پردازند که به تجربه و مهارت نیاز ندارد و به علاوه ترقی و آینده ای بر کارهای آنان متصور نیست. پولی را که به دست می آورند سریعاً خرج می کنند و چندان صرفه جویی نمی کنند. اغلب بیکار و مفروض هستند. (سلیمی و داوری، ۱۳۷۵: ۲۱۰).

۲-۹- ساختارهای بزهکاری:

تاکنون به شرح اجمالی صفات گوناگون بزهکارانی اکتفا گردید که هویت جنایی آنان به وسیله جرم شناسان تأیید شده است و در مرحله ثانی به این پژوهش پرداخته شد که آیا این صفات در حدود اطلاعاتی که به وسیله پژوهش جرم شناختی گرد آمده شخصیت بزهکار را کاملاً مشخص می کند؟ بعضی از محققان به ارائه این نوع توصیف ها اکتفا نکرده اند. در واقع از این اصل شروع کرده اند که شخصیت یک فرد «مجموعه ساختاری» را تشکیل دهند. به دلیل

محدودیت مباحث این پایان نامه، نمی توان از میان آن ها به عنوان نمونه فقط به ارائه دو ساختاری که خیلی شناخته شده است و دارای ارزش تبیینی مسلم هستند می پردازیم. نخست نظر کین برگ و سپس برداشت آقای پی نائل را مطرح می نمایم.

۲-۹-۱- ساختار شخصیت بزهکار طبق نظر کین برگ:

۲-۹-۱-۱- موضع شخصیت در تبیین بزهکاری:

به هنگام طرح تئوری های جرم شناسان، ملاحظه شد که در نظر کین برگ «ساختار زیستی- روانی» فرد، محور اصلی و مرکزی رفتار اوست. رفتار هر فرد، طبق ادعای آن محقق، واکنشی در برابر محرک های محیط فرا گیرش و بر حسب ساختار خاص شخصیت اوست. از این رو برای توضیح رفتار بزهکار، اهمیت اصلی که مربوط به شناخت این ساختار است آشکار می شود (آیزنگ، ترجمه حسن پاشا شریفی و جعفر نجفی زند، ۱۳۷۵: ۲۷۴).

۲-۹-۱-۲- یک ساختار با سه مؤلفه:

در نظر کین برگ، شخصیت یک فرد از سه مؤلفه تشکیل شده است که عبارتند از: هسته سرشتی، متغیرهای آسیب شناختی احتمالی و وظیفه اخلاقی. ۱) «هسته سرشتی» یا آمیزه سرشتی، مجموعه گرایش های واکنشی شخص مورد آزمون که طرز رفتار او را در برابر «محرک های بیرونی معین می کند می باشد، بنابراین موضوع عبارت از متغیرهای بهنجار و در عین حال تحول پذیر است. چون این گرایش ها بر حسب افراد تغییر می کنند، پس این امر حائز اهمیت است که آن ها را به منظور استنتاج متغیرهای مشخص کننده مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهیم. برای این کار، کین برگ به کارهای «اسجوبرینگ» روان شناس سوئدی تکیه می کند که چهار عامل بنیادی برای سرشت روانی تشخیص می دهد:

۱- «لیاقت» یا ماکزیمومی که هوش فرد می تواند به آن نائل شود؛

۲- «صحت» یا کمیت نیروی مغزی که فرد از آن برخوردار است؛

۳- «استواری» یا درجه آسایش که در پرتو آن استقرار تعادل هیجانی مشاهده می شود؛

۴- «استحکام» یا درجه وحدت کنشی در فعالیت شخص مورد آزمون. (آیزنگ، ترجمه

حسن پاشا شریفی و جعفر نجفی زند، ۱۳۷۵: ۲۷۵).

۲-۱۰- هسته مرکزی شخصیت جنایی از نظر ژان پی نادل:

آقای پی ناتلمانند کین برگ می اندیشد که شخصیت بزهکار نقش اساسی در فعلیت یافتن عمل مجرمانه ایفا می کند و شخصیت بزهکار وجود دارد. مسلماً منظور این نیست که اختلاف «طبیعت» بین بزهکاران و ناکردگان بزه وجود داشته باشد، هر چند صفاتی یکسان از نظر شخصیت بین اینها و آنها وجود دارد اما دست کم اختلاف «درجه» دارند. شخصیت بزهکاران بر خلاف ناکردگان بزه تحت استیلای چند صفت قرار دارد که آنان را وادار به رفتار جنایی می کند. این صفات بنیادی کدامند؟ پی نادل از این لحاظ بین هسته مرکزی شخصیت جنایی که بزهکار به وجود می آورد و «متغیرهای ثانوی» فرق می گذارد که این متغیرها در فعلیت یافتن جرم نقشی ندارند ولی فقط در کیفیت ارتکاب جرم مؤثرند. (آیزنگ، ترجمه حسن پاشا شریفی و جعفر نجفی زند، ۱۳۷۵ : ۲۷۷).

۲-۱۰-۱- توصیف های ذهنی شخصیت بزهکار:

۲-۱۰-۱-۱- رهبانیت علی و رهیافت انگیزشی:

در جنب رهیافت عینی گرایی شخصیت بزهکار، ملهم از علت گرایی که در پاراگراف قبلی مورد استفاده قرار گرفت، در جرم شناسی رهیافتی دیگر که اگر مخالف اولی نباشد کاملاً متفاوت با آن وجود دارد. این رهیافت عبارت از توضیح رفتار های انسانی است، و بنابراین رفتارهای بزهکاران، بر اثر انگیزش های فرد است. در اینجا نمی توان تمام سیستم های تبیین بزهکاری بر اثر انگیزش را مورد بررسی قرار داد. برای روشن شدن امر، به ارائه دو طرح ساده تفسیر انگیزه عمل جنایی اکتفا می کنیم که خیلی با یگدیگر متفاوتند: یکی طرح میرای لوپز و دیگری طرح دو گرف.^۱ (بکاریا، ترجمه محمد علی اردبیلی، ۱۳۶۸: ۳۱۷)

۲-۱۰-۱-۱-۱- انگیزش جرائم طبق نظر میرای لوپز:

در نظر «میرای لوپز» فرد از ولادت خود دارای گرایش های مجرمانه است، زیرا می کوشد تا نیازهای حیاتی خود را ارضا کند بدون این که نگران زیانی باشد که ممکن است متوجه محیطی شود که او را در بر گرفته است. اگر او مرتکب جرم نمی شود برای این است که تحت تأثیر قهری تربیت یاد گرفته است که رفتارش باید «مصالحه بین ارضای نیازهای خود و ارضای نیاز

^۱.Becaria

دیگری» باشد. این یادگیری وابسته به عوامل گوناگون است: محیطی که یادگیری در آن تحقق می‌یابد، ظرفیت قوه تمیز شخص، نیرو یا شدت غرایز و تکنیک تعلیم و تربیتی که مخصوصاً به کار رفته است. خلاصه، این یادگیری بر حسب اتفاق، نزد بعضی اشخاص نارساست. این اشخاص «در آن حدی که نیروی گرایش به عمل، از حدودی تجاوز می‌کند که بین آن‌ها ارضاء از لحاظ اجتماعی قابل قبول است» بزهکار خواهند شد. مؤلف انگیزش‌هایی که بدین سان اشخاص را به جنب و جوش در می‌آورد آن‌ها را «انگیزش‌های درون‌زای» جرم می‌نامد و آن‌ها را بر حسب منشأ گرایش‌های واکنشی غریزی مختلف تعریف می‌کند که خود آن‌ها متفرع از یک رشته نیازهای زیست‌شناختی هستند (بکاریا، ترجمه محمد علی اردبیلی ۱۳۶۸: ۲۱۹).

۲-۱۰-۱-۱-۲- شیوه‌های ابتدایی واکنش روانی طبق نظر دوگرف:

در نظر دوگرف، فرآیند‌های مورد بحث هر قدر پیچیده و متنوع باشند مع ذلک به نظر می‌رسد که نزد بزهکاران «شیوه‌های ابتدایی واکنش روانی» وجود دارد که بالنسبه ساده و تعدادشان اندک است. از جمله می‌توان به احساس بی‌عدالتی که از آن رنج برده‌اند و اختلال در شیوه وابستگی به محیط اشاره نمود. در حقیقت، این واکنش‌های روانی ابتدایی، «انگیزش‌ها» به معنای خاص خود را تشکیل نمی‌دهند ولی مرجحاً یک رهیافت ذهنی برای تشخیص شخصیت بزهکار مؤثرند هر چند دسترسی به آن‌ها به جز در خلال گفتگو با خود شخص مورد آزمون، میسر نیست.

۲-۱۱- تحمل احساس بی‌عدالتی:

طبق نظر دوگرف، تعداد کثیری از بزهکاران، اعمال مجرمانه خود را در واکنش به تحمل احساس شدید بی‌عدالتی مرتکب می‌شوند. و این امر محقق است. برای درک این پدیده، این محقق از تجزیه و تحلیل مفهوم «عدالت» و تیپ واکنش موسوم به «واکنش به بی‌عدالتی تحمیلی» آغاز می‌کند، یعنی پاسخ به بی‌حرمتی یا افترائی که مستحق آن نبوده است. می‌گوید آن‌چه را معمولاً «عدالت» می‌نامند اصلاً این ارزش عالی اخلاقی که تصور می‌کنند نیست، لکن پدیده روانی اجتماعی پیچیده‌ای است که در آن ساختارهای عاطفی سهم بزرگتری دارند. (بکاریا، ترجمه محمد علی اردبیلی، ۱۳۶۸: ۲۲۳).

۲-۱۲- تحریف در نحوه وابستگی به محیط:

تشخیص وجه دوم واکنش روانی ابتدایی نزد بزهکاران به وسیله دوگرف و بر حسب اطلاعات خاص خود او صورت گرفته است: همچنان که از بررسی خودکشی و جنایت بر حسب تفسیر داده های بالینی مبهم از کارهای بعضی از روان کاوان بر می آید [خودکشی، قتل تغییر سمت یافته است به این معنی که پدرکشی یا دگر کشی اگر به مانعی برخورد کند با تغییر سمت به خودکشی تبدیل می شود یا عشق ناکام مانده صیغه نفرت به خود می گیرد] آدمکشی نیز نتیجه تحولاتی است مبتنی بر یک نوع دعوت مبهم به سوی مرگ. این تفسیر فعلیت یافتن در آسیب شناسی جنایی برای رفتار بزهکاران مبتلای به افسردگی، مسلم است. لکن آن را در «روان شناسی عادی» نیز به دو روش می توان بازیافت: تعهد زدایی و جلوگیری عاطفی. (پورافکاری، ۱۳۷۳: ۳۰۲).

۲-۱۳- شکل گیری شخصیت بزهکار:

داده های گوناگون مربوط به شخصیت بزهکاران که تاکنون مورد بررسی قرار گرفته اند متضمن شخصیت آنان به هنگام فعلیت یافتن اقدام مجرمانه بوده و در واقع یک نوع عکس فوری از این شخصیت به هنگام ارتکاب جرم است. شخصیت یک فرد یک «ساختاری پویا» است که تدریجاً در طی دوران شکل گیری شخصیت به وجود آمده (تا حدود ۲۵ سالگی) و از آن پس تحت نفوذ عوامل گوناگون تحول آن تداوم می یابد. همچنین مقتضیست اینک تحقیق شود که چگونه «ساختار» شخصیت در جهت بزهکاری شکل می گیرد. پیش از این رو، دو رشته بزرگ از تئوری های شکل گیری شخصیت بزهکار در برابر هم قرار داشتند. تئوری های سرشتی که برحسب آن ها بزهکاری یک پدیده مادر زادی بوده است و تئوری های محیط که به عکس انحصاراً تأثیر محیط زندگی در شکل گیری این شخصیت را باور داشتند. امروزه هیچ کس طرفدار این نظریه نیست که بعضی از افراد از اول بزهکار زاده می شوند اما مشاجره ای همیشگی در اطراف این موضوع وجود دارد که آیا مقتضی نیست موضعی برای تأثیر استعدادهای شخص درکنار تأثیرات محیط برای شکل گیری شخصیت بزهکاران تخصیص داد؟ بدین سان به ترتیب به بررسی تأثیر عوامل فردی و تأثیر عوامل محیط می پردازیم. (ارونسون، ترجمه حسین شکرکن، ۱۳۶۶: ۳۲۴).

۲-۱۳-۱- تأثیر عوامل فردی یا درون زا:

اگر چه این نکته حقیقت دارد که امروزه دیگر جرم شناسان به پدیده مادرزادی بودن بزهکاری باور ندارند، مع ذلک بعضی چنین می اندیشند که، بر اثر عوامل گوناگون، زمینه خیلی سست تر و ناپایدار می شود و بدین سان آستانه بزهکاری را به نحوی مستقیم پائین می آورند و شخص را در برابر تأثیرات جرم زای محیط در شکل گیری و تحول شخصیت او حساس تر می سازند و از آنجا اهمیت مفهوم «زمینه» در جرم شناسی آشکار می شود. مفهوم «زمینه»، در شرایط زیست- روانی برای فعالیت بزهکار خلاصه می شود. این مفهوم مخصوصاً متضمن خصائص ارثی و مادرزادی فرد است، همچنین تغییراتی را در بر می گیرد که در طول زندگی به وسیله ارگانسیم تحت تأثیرات بدنی یا روانی متحمل می شود. به این ترتیب عبارت «عوامل فردی یا درون زا» در عین حال متضمن استعدادهای «ارثی» (الف) و استعدادهای شخصی است (ب) (ریتزر^۱، ترجمه محسن ثلاثی، ۱۳۷۴: ۹۹)

۲-۱۳-۱-۱- تأثیر استعدادهای ارثی:

می دانیم که بین صفات گوناگون شخصیت افراد، به طور کلی، صفاتی وجود دارد که بر اثر وراثت منتقل شده اند. حاملان این انتقال، ژن هایی بر روی عناصری به نام کروموزوم هستند که به صورت رشته خطی روی تمام طول کروموزوم قرار دارند. دانستن این مسأله در جرم شناسی دارای اهمیت است که آیا رفتارهای جنایی رابطه ای با وراثت دارد؟ از این لحاظ، زمانی فرضیه لومبروزو مبنی بر سیر قهقرایی نیاگرایی مطرح بود که امروزه مطرود است. اما پژوهش های بالنسبه متعدد در این زمینه به عمل آورده اند که به تعیین جایگاه کنونی شناخت ها انجامید. در حقیقت مسأله به دو قسمت تقسیم گردید. شایسته است نخست به این تحقیق پرداخته شود که آیا در این امر، انتقال وجود دارد، پس از آن، اگر جواب مثبت باشد، این سؤال مطرح است که چه چیز منتقل شده است.

۲-۱۳-۱-۱- انتقال به وسیله وراثت:

تأثیر وراثت در شکل گیری شخصیت بزهکار با روش های گوناگون بررسی شده است:

^۱ . Ritzer

۱- کهن ترین آن، روش شجره نامه ای و عبارت از تشکیل مجدد شجره نامه یک خانواده و محاسبه تعداد موارد بزهکاری و انواع جرائمی که از نسلی به نسل دیگر به وجود آمده می باشد. عیب این روش در این است که نمی توان تأثیر وراثت را از تأثیر محیط جدا کرد.

۲- همین انتقاد بر «روش آماری» وارد است. این روش مبتنی بر مشاهده یک گروه جنایتکار با پژوهش درباره هریک از آنهاست که اجدادشان چند بار مرتکب جنایت شده اند. در فرانسه هرچند نتایج مختلف از تحقیقات گوناگون به دست آمده اما وجود نسبت مهم بین سوابق ارثی و ارتکاب جنایت را ثابت کرده است (۴۰٪، ۳/۴ و ۴/۵ بر حسب محققان). اما آیا کاملاً اثر وراثت در میان است؟

۳- روش سوم، به نام «روش دو قلوها» که عبارت از مقایسه رفتارهای متقابل دو قلوهای یک تخمی یا «دو قلوهای حقیقی» و دو تخمی ها یا «دو قلوهای کاذب» است. این روش مبتنی بر این نظر است که یک تخمی ها دقیقاً دارای یک میراث ژنتیک هستند. اگر ارث یکی از آن دو را مستعد جرم می کند همان ارث است که دیگری را نیز باید به جرم برانگیزد. مقایسه هایی که انجام گرفته ثابت کرده است که تطابق رفتارها در میان یک تخمی ها در حدود ۲/۳ موارد بوده در حالی که این توافق در میان دو تخمی ها ۱/۳ موارد بوده است. این بار از این نسبت ها نتیجه گرفته اند که وراثت در بزهکاری تأثیر دارد.

۴- الکترو انسفالوگرافی به نوبه خود و دست کم به طور غیرمستقیم برای روشن کردن نقش وراثت در علت شناسی جنایی به کار رفته است. آثاری که از سال ۱۹۵۳ منتشر شده اهمیت عوامل ژنتیک را در «پسیکوپاتی» در رابطه با تأثیر روان شناختی خانواده ثابت کرده است. خلاصه، هنگامی که بتوان نقش بعضی از عدم اختلال های منش را در فعلیت یافتن اعمال مجرمانه شناخت می توان تصور کرد که وراثت نقشی در علت شناسی بزهکاری بعضی از اشخاص دارد. در این صورت باز هم باید بدانیم چه چیزی ممکن است انتقال یابد. (قاضی، ۱۳۶۸: ۳۷۶)

۲-۱۳-۱-۱-۲- طبیعت انتقال ارثی:

لومبروزو و پیروانش وجود استعداد ارثی را در تبهکاری تأیید کرده اند که عبارت است از «چیزی مخصوص» که هنوز معین نشده است» و گاروفالو تصور کرده بود که این استعداد در فقدان یا اختفا یا ضعف حس اخلاقی وجود دارد. مکتب زیست شناختی گرانز بعداً تجزیه و تحلیلی ارائه داده که چندان ساده نیست، در نظر این مکتب این اعمال جنایی اجداد نیست که بر

اثر وراثت انتقال می یابد، بلکه فقط «گرایش هایی» است که در پایه آن ها یافت می شود و ممکن است مانند عوامل جرم زا باشند: تحریک پذیری، پرخاشجویی، و غیره. امروزه باز هم به نحوی مبهم تر از «ناپایداری» یا «شکنندگی زمینه» سخن در میان است تا نشان دهند که فقط اقتران ناگوار عناصر ارثی است که مربوط به کروموزوم واحدی نیست بلکه ریشه آن ها بگونه ای ارثی مشخص است. به عبارت دیگر، «کروموزوم جنایت» وجود ندارد. (معیدفر، ۱۳۸۳، شماره ۲۴).

۲-۱۳-۱-۲- تأثیر استعدادهای شخصی:

علاوه بر سوابق ارثی، ناپایداری زمینه ممکن است از سوابق شخصی، مادرزادی، یا به صورت اکتسابی نیز نتیجه شود که این عوامل اخیر در ساختن شخصیت بزهکار مؤثرند. نخست ممکن است مربوط به سوابق پیش از ولادت باشد. تأثیرات گوناگون ارثی در واقع می توانند مبین اختلال های هوش یا حتی رفتار باشند که عوارض بارداری رحم، موجب انحرافات کروموزومی می شود. در درجه دوم، سوابق به وجود آمده همزمان با ولادت ممکن است مشکلاتی در پی داشته باشد. امروزه علم پزشکی مخصوصاً به ضربه ها و فشار های وارده بر جمجمه جنین به وسیله ماما در لحظات ولادت اهمیت بسیار قائل است و آن را به منزله یکی از شایع ترین علل عقب ماندگی روانی می شناسد (هویر). بالاخره باید تعداد و انواع سوابق پس از ولادت را نیز برشمرد که اختلال های رشد اولیه، بیماری های عفونی یا انعکاس انسفالیک، کسب عادت الکلیسم، وجود لحظات خطرناک، مخصوصاً بلوغ از آن جمله اند. به غیر سوابق فیزیولوژیک، سوابق آسیب ضعف و زبونی اجتماعی برای شخص بیمار مهم است و این امر تبعات روانی حتی جرم زایی غیرمستقیم دارد. به ویژه به سفلیس، ضعف نیروی محرکه و سل اشاره کرده اند؛ همچنین حوادث ناشی از کار موجب تقلیل درآمد و بیکاری می شود. یک بررسی تازه نیز وجود رابطه بین اختلال های بصری اطفال که درمان نشده اند همچنین بی علاقه گی بر اثر الکل با بزهکاری نوجوانان را ثابت کرده است. مع ذلک تمام این عناصر نباید مانند عوامل جرم زای مستقیم ملحوظ گردند بلکه باید فقط به مثابه عوامل مؤثر در «اختلال تعادل روانی شخص و سست گردانیدن زمینه» شناخته شوند به قسمتی که تأثیر عوامل محیط بیشتر چشمگیر خواهد شد. (پاول^۱، ترجمه مهشید یاسائی، ۱۳۸۵ : ۱۷۴).

^۱ .Pawell

۲-۱۳-۲- تأثیر عوامل محیط یا برون‌زا:

در معنی متداول این اصطلاح، منظور محیط «دنیای اطراف» است که فرد در آن قرار دارد. اما دو نکته دقیق و اساسی باید بر این تعریف افزوده شود:

۱- محیط یک عناصر ایستایی نیست بلکه پدیده پویاست که با فرد تعامل ثابت دارد و بر اثر کنش خود به همان اندازه که بر او تأثیر می‌نهد تغییر می‌یابد؛ محیط در عین حال که امری عینی است همیشه مرکز زیست انسان است، به قسمی که همواره به آن معنی ذهنی می‌بخشد. در جرم‌شناسی، چندین محیط تشخیص می‌دهند: یکی محیط طبیعی و جغرافیایی که انسان‌ها در آن به سر می‌برند و دیگری محیط اجتماعی. اولی در جرم‌شناسی کلان مورد مطالعه است و به همین مناسبت در اینجا از آن سخن گفته نمی‌شود. درباره «محیط اجتماعی» باید بین «محیط اجتماعی عمومی» که از تمام شرایط عمومی جامعه تشکیل شده و نتایج مشترکی برای تمام شهروندان یک کشور به بار می‌آورد (وضع سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی) و «محیط شخصی» که به عکس به اطرافیان بلافاصله افراد مربوط می‌شود، تفکیک قائل شد. اینجا هم، محیط اجتماعی عمومی مطرح نمی‌شود زیرا بررسی تأثیر آن در حیطه مطالعات جرم‌شناسی کلان است. تأثیر محیط شخصی بر هر فرد مستقیم‌تر و قاطع‌تر است و هر فرد یک موضوع خاص در «جرم‌شناسی خرد» است. (ریترز، ترجمه محسن ثلاثی، ۱۳۷۴: ۲۸۹).

۲-۱۳-۲-۱- تأثیر محیط اجتناب‌ناپذیر:

محیط اجتناب‌ناپذیر محیطی است که در آن فرد نمی‌تواند زندگی نکند. بدواً بر اثر واقعه ولادت او، سپس بر اثر واقعه اطرافیان نزدیک او. بدین ترتیب عادت بر این جاری است که دو جنبه در محیط اجتناب‌ناپذیر تشخیص دهند: محیط «خانواده اصلی» و محیطی که «مسکن و همسایگی» آن را تشکیل می‌دهند.

۲-۱۳-۲-۲- تأثیر محیط اتفاقی:

محیط اتفاقی، محیط «نخستین تماس‌های اجتماعی» است که شامل محیط تحصیلی، محیط راهنمایی، حرفه‌ای و محیط سربازخانه در کشورهایی است که خدمت نظام را امری اجباری شناخته‌اند. این محیط‌ها فی‌نفسه جرم‌زا نیستند؛ بلکه به عکس، لاقلاً دو محیط اولیه مذکور در جهت طلب مقاصد تربیتی هستند. در عوض آنچه ممکن است جرم‌زا باشد، از یک سو ناسازگاری بعضی اشخاص با این محیط‌هاست و از سوی دیگر این واقعیت که این اشخاص

اقدام به فرار از نفوذ چنین محیط هایی می نمایند و برای رسیدن به زندگی مستقل می ورزند.
(منبع پیشین : ۳۲۰).

۲-۱۳-۲-۳- تأثیر محیط انتخابی یا مورد قبول:

محیط «انتخابی» یا دست کم «مورد قبول» شامل کانون خانواده شخصی، محیط حرفه ای، محیط گذراندن اوقات فراغت و محیط اجتماعی است که فرد در آن تحول می یابد. در چه حدی این عناصر گوناگون محیط انتخابی در تحول شخصیت جنایی یا به عکس در تشکیل عوامل مقاومت در برابر تحول این شخصیت می توانند مؤثر باشند.

۲-۱۳-۲-۳-۱- کانون خانواده شخصی:

بررسی روابط بین کانون خانواده شخصی و شکل گیری شخصیت بزهکاران به دو رشته تحقیقات منجر شده است.

۱- فقدان خانواده شخصی به نظر می رسد که در بزهکاری، لااقل بزهکاری سنگین یا به عادت مؤثر است. پژوهش هایی که درباره محکومین به عمل آمده نشان می دهند که نسبت عذب ها (مرد یا زن تنها و مجرد) در میان آن ها بالاتر از نسبتی است که در جمعیت عمومی با سن قابل مقایسه وجود دارد. به همین جهت می گویند که وجود خانواده در اغلب موارد ایجاد کننده محیطی است که افراد را از بزهکاری باز می دارد و حضور افراد در کانون خانواده اثر استواری ازدواج را تقویت می کند. مع ذلک این عامل عاری از ابهام نیست، زیرا باید بدانیم آیا آدمی بر اثر اینکه متأهل نیست جنایتکار می شود یا فقدان ازدواج و بزهکاری آثار یک علت عمیق تر ناسازگاری اجتماعی است.

۲- به هر حال وجود خانواده شخصی کافی نیست بلکه باید از تعادل هم برخوردار باشد. تعارض بین زوجین، در واقع نه فقط مولد بزهکاری برای افراد است، بلکه در بزهکاری خود زوجین نیز مؤثر است از جمله: بزهکاری «مستقیم» (ضرب و جرح، زنای محصنه...)، و همچنین وخیم تر از آن، بزهکاری «غیرمستقیم» به دلیل فسادهای روانی که بر اثر تعارض به وجود آمده است و ابواب اشکال گوناگون بزهکاری را به سوی آن ها می گشاید (سرقت، تجاوزهای جنسی...)، (شیخاوندی، ۱۳۷۹: ۲۷۰).

۲-۱۳-۲-۳-۲- محیط حرفه ای:

حرفه، وضع اقتصادی افراد را تعیین می کند؛ منابع در آمدی که در اختیار خانواده گذاشته می شوند یا فرد برای معاش و مسکن خود به مصرف می رساند وابسته به حرفه است؛ حرفه مخصوصاً بر بینوایی و بیکاری و داشتن مسکن پست اثر می نهد؛ به این ترتیب فقدان حرفه مناسب مخصوصاً آدمی را در معرض کنش این عوامل قرار می دهد به قسمی که پس از نخستین محکومیت، موقعیت مرتکب برای بازگشت به آغوش جامعه را به خطر می اندازد.. (نصفت، ۱۳۶۹: ۳۱۰).

۲-۱۳-۲-۳-۳- اوقات فراغت و محیط خارج از حرفه:

اوقات فراغت نیز می تواند عاملی باشد که در شکل گیری شخصیت بزهکار مؤثرند. ثابت گردیده که در میان دزدان بزرگسال با سوء سابقه، بیش از نصف آنان اوقات فراغت خود را در مراکز تفریحات ناسالم گذرانده اند (قهوه خانه، مجالس رقص، قمارخانه...). معاشرت با دوستان جنایتکار و حتی فاقد اخلاق نیز قطعاً در شکل گیری شخصیت بزهکار مؤثر است. به عکس، فعالیت های هنری و فرهنگی، نهضت های نسل جوان، فعالیت های دستی (کارهایی نه چندان جدی مانند باغبانی)، تشکیل گروه های ورزشی در میان بزهکاران به ندرت دیده می شود، مع ذلک باید در مورد فعالیت های ورزش استثناهایی قائل شد. (نصفت، ۱۳۶۹: ۳۲۱).

۲-۱۳-۲-۳-۴- تأثیر محیط تحمیلی:

مراد از محیط تحمیلی، محیطی است که بزهکار پس از بازداشت و پس از محاکمه و محکومیت مخصوصاً به کیفر سالب آزادی، در آن افتاده است. محیط تحمیلی فقط زندان نیست بلکه مجموعه ای است که به وسیله نظام عدالت کیفری (پلیس و دادگاه ها) تشکیل شده است. مسأله ای که در محیط تحمیلی مطرح می گردد دانستن این نکته است که زندگی در این محیط تا چه اندازه در تقویت شخصیت بزهکار مؤثر است و آیا او را برای تکرار جرم شرطی می سازد یا به عکس، همانگونه که از وظیفه عدالت کیفری انتظار می رود، او را از این عمل منصرف می کند.

عوارض و تبعات اجرای کیفرهای سالب آزادی در شکل گیری و تحول شخصیت بزهکار از مدت ها پیش تحت این عنوان اعلام شده که «زندان، عامل جرم زا» است. مخصوصاً بر نقش

جرم زایی هر چه بیشتر زندان های کوتاه مدت نسبت به مجازات های دیگر تأکید می ورزند. مع ذلک «جرم زایی زندان» موضوع قابل بحث است. (نصفت، ۱۳۶۹: ۳۳۱).

در این قسمت از پایان نامه به بررسی رابطه میان جرم و مواد مخدر خواهیم پرداخت.

۲-۱۴- رابطه میان جرم و مواد مخدر:

تا زمان حاضر، در اکثر تحقیقاتی که پیرامون مواد مخدر و جرم انجام گرفت، ارتباط میان آن دو گزارش شده بود و محققان، توجه اندکی به دلیل و تأثیر چنین ارتباطی داشتند. امروزه، بیشتر تحقیقات در زمینه نتایج اقدامات مداخله ای [مانند مشاوره با مجرمین و مصرف کنندگان در مواد مخدر] صورت می گیرند. اگرچه، این ابهام وجود دارد که چگونه فردی می تواند از طریق اقدامات مداخله ای، به نتیجه مطلوب برسد، در جایی که الگوی مناسبی از مسأله [موضوع تحقیق] مد نظر ندارد. یافته های تحقیقات مشروح و مفصل اثبات نمی کنند که مصرف مواد مخدر به سادگی، منجر به وابستگی یا مشکلات ناشی از مواد مخدر می گردد و در نتیجه منتهی به ارتکاب جرم می شود. در هنگام تحقیقات مشروح و مفصل، بررسی نظریات مختلف بسیاری ضرورت دارد. در این فصل برخی از پدیده های مختلفی که تصور می شود جرم و مواد مخدر را به هم مرتبط می سازند، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

قبل از آنکه به جزئیات مفصل پدیده های مذکور بپردازیم، لازم است خاطر نشان سازیم در صورتی که در روند اجرای اقدامات مداخله ای کاهش روابط میان جرم - مواد مخدر، اگر فقط یا دو مورد از پدیده های دوازده گانه فوق مدنظر قرار گیرند، اقدامات مذکور تأثیری بر کاهش ارتکاب جرم و تضعیف روابط میان جرم - مواد مخدر که مبتنی بر چند عامل است، نخواهد داشت. مبتنی بودن بر چند عامل بدین معناست که گرچه وجود رابطه قوی میان مواد مخدر و جرم، امری واقعی دارد، اما اینکه جرم باعث مواد مخدر می گردد و یا بالعکس، تصویری اشتباه است. همچنین لازم است خاطر نشان شود در توضیحات نظری پیرامون مواد مخدر و جرم، باید پدیده های فوق مدنظر قرار گیرند و علاوه بر این، ایجاد و گسترش پذیرش تصور عمومی دال بر عدم ارتباط مواد مخدر و جرم، بسیار دشوار است. مسأله دیگر این است که اگر میزان جرم و مصرف مواد مخدر، کاهش یابد، آیا توجه عموم به فقر (به عنوان مهم ترین عوامل بروز جرم و اعتیاد) معطوف خواهد شد، البته لازم است خاطر نشان شود که فقر نسبی با مسائلی چون مصرف مواد مخدر و جرم در آینده ارتباط خواهد داشت: در آینده نه چندان دور، افرادی که به جرم

اتلاف آب، محکوم شناخته خواهند شد، احتمالاً مصرف دخانیات میان آنها، بالاتر از افراد عادی است. (همرسللی^۱، ترجمه علیرضا علیزاده، ۱۳۸۹، صص ۱۱۷-۱۱۸).

۲-۱۴-۱- کج رفتاری:

۲-۱۴-۱-۱- گرایش به اعتراف به کج روی:

افرادی که به هر گونه مصرف مواد مخدري اعتراف می کنند و یا گرایش دارند اعتراف نمایند، به احتمال زیاد، مصرف انواع دیگری از مواد را نیز گزارش خواهند داد، به عنوان مثال، افرادی که الکل مصرف می کنند، به احتمال زیاد، به مصرف دخانیات و ماری جوانا و حتی ارتکاب جرم نیز اعتراف خواهند نمود، البته چنین رابطه ای در مقایسه میان مصرف کنندگان هرگونه موادی و غیره مصرف کنندگان نیز یافت می شود. چنین رابطه ای به کرات در نظر سنجی ها و تحقیقات مختلف یافت شده است. البته لازم به ذکر است، آنچه که افراد به انجام آن اعتراف می کنند، لزوماً آن چیزی نیست که واقعا انجام داده اند. شواهدی دال بر این امر وجود دارد که رابطه مواد مخدر و جرم، با عادی شدن و رواج برخی رفتارها از جمله کشیدن حشیش، کم رنگ ترمی شود (همرسللی، ترجمه علیرضا علیزاده، ۱۳۸۹: ۱۱۹).

اغلب مردم به آسانی می توانند کج رفتاری ها و انحرافات را توصیف نمایند، در حالی که این امر در خصوص تشریح رفتارهای بهنجار بدین گونه نیست، زیرا به طور کلی، کل انسان ها در قبال ناهنجاری و تفاوت ها، هشیارانه تر عمل می کنند. در چنین شرایطی است که مجرمین و معتادان، نمونه های وحشت باری هستند که به ما صفاتی را که واجد آن نیستیم، نشان می دهند. تصورات و نمونه های کلیشه ای مانع از این می شود که بتوانیم رویکرد معقولانه ای برای مهار مشکلات مواد مخدر و جرم اتخاذ نماییم. هر چند که مشکلات ناشی از مواد مخدر و جرم، متعلق به جامعه ای هستند که ما نیز عضوی از آن به شمار می رویم. هویت اجتماعی از طریق نمونه های مقبول اجتماع تعیین می گردد.. (اسعدی، ۱۳۸۷: ۲۳۶).

۲-۱۴-۲- خصوصیات شخصیتی و ناهنجاری های شخصیتی:

عنوان گذاری، کاربرد کلمات، اصطلاحات و عناوین خاص برای اشخاص یا گروه های معین است. منتقدان شیوه های تشخیص ناهنجاری های روانی که توسط سیستم های DSM و

^۱ Hammersley

ICD به کار گرفته می شوند، استدلال می نمایند که معیار مورد استفاده برای تشخیص «افسردگی به هروئین» یا «ناهنجاری های فردی ضد اجتماعی» از جمله عنوان گذاری هایی هستند که بر این غلط استوارند که بیماری روانی را می توان به ناهنجاری های متمایزی تقسیم بندی نمود. یکی از منتقدان منطقی و آگاه، موریسون است، طرفداران شیوه های تشخیصی مذکور معتقدند حتی در صورتی که رده بندی های انجام شده، اشتباه باشند، رده یابی بیماری های روانی، سودمند است و رده بندی به ویژه در حیطه زیست شناسی، بی نهایت سودمند بوده است. (براهنی، ۱۳۸۵: ۴۵).

همچنین افرادی هستند که گرچه مصرف مواد مخدر آنها چندان قابل توجه نیست، اما در صورتیکه آزمایش شوند، نتیجه آزمایش اعتیاد آنها مثبت اعلام خواهد شد. علاوه بر آن، افرادی وجود دارند که مرتکب جرم نمی شوند و به مواد مخدر نیز وابستگی ندارند لذا آنها را تحت عنوان «افراد عادی» طبقه بندی می نمایند، البته تعیین و تشخیص چنین افرادی گاه با ابهام مواجه می شود. یکی از مشکلات پایدار در این حوزه، این است که هنگامی که محققان برای انجام تحقیقات خود نیاز به گروه کنترلی دارند که متشکل از افرادی باشد که هیچ گونه موادی مصرف نمی کنند، تقریباً تنها کسانی که در این گروه قرار می گیرند، معتادان باز پروی شده، اخلاق گرایان افراطی و پیروان متدین مذاهب مختلف هستند. (بهرامی، ۱۳۸۳: ۸۷).

۲-۱۴-۲-۱- خصوصیات شخصیتی:

خصوصیات شخصیتی خاصی با مصرف مواد مخدر و ارتکاب جرم ارتباط دارند، یکی از شیوه های مرسوم ایجاد مدل های شخصیتی، بر اساس پنج بعد اصلی شخصیت بنا نهاده شده است: شخصیت آرام-عصبی، شخصیت برون گرا-درون گرا، شخصیت مقاوم در قبال ایده های تازه-پذیرای تجربه های جدید، شخصیت بی نظم-دقیق، شخصیت ناسازگار-سازگار. به نظر می رسد که برخی از ابعاد مذکور با ارتکاب جرم و مصرف مواد مخدر مرتبط باشند، که در عمل نیز همین گونه است، اما حقیقت این است که پنج بعد فوق الذکر فقط بخشی از ویژگی ها شخصیتی هستند که در حیطه تحقیقات پیرامون مواد مخدر و جرم مورد توجه قرار گرفته اند. ویژگی های مذکور، از طرق پیچیده ای با یکدیگر مرتبط اند. به عنوان مثال، مجرمین، عصبی، برون گرا، بی نظم، ناسازگار و پذیرای تجربه های جدید هستند. تحقیقاتی که در مورد افراد عادی، از جمله دانشجویان صورت گرفته است، شخصیت فرد را با مصرف الکل، ماری جوانا و دخانیات مرتبط می دانند. همچنین تحقیقات مشابهی پیرامون مجرمین و افراد بستری در

بیمارستان صورت گرفته است. لازم به ذکر است که در حیطه روان پزشکی به موضوع ناهنجاری های شخصیتی توجه بیش تری می شود تا مسأله ارتکاب جرم. بنابراین تحقیقات بسیاری در زمینه توصیف شخصیت جامعه ستیز مجرمین صورت گرفته است، در عین حال به موضوع ویژگی های شخصیتی که ممکن است با ارتکاب جرم ارتباط بیشتری داشته باشند، کمتر پرداخته شده است. برای شناخت ویژگی های شخصیتی مرتبط با جرم و مواد مخدر، در تحقیقات باید به مصرف مواد مخدر و جرایمی که خود مجرمین ارتکاب آن را گزارش کرده اند، توجه نمود. به نظر نمی رسد که چنین تحقیقاتی، تاکنون صورت گرفته باشد. زمانی که با استفاده از معیارهای شخصیتی، پیرامون مصرف مواد مخدر و ارتکاب جرم تحقیق می شود، این امر معمولاً با بررسی ویژگی های نا مطلوبی چون ستیزه جویی، پرخاشگری و... توأم است. بر طبق برخی تحقیقات، برون گراها، ذاتاً تحریک پذیری کمتری دارند و به محرک بیشتری برای رسیدن به بالاترین سطح تحریک نیازمندند، در نتیجه به مصرف مواد مخدر بیشتر و ارتکاب جرایم بیشتر گرایش دارند.. (لیاقت، ۱۳۸۰: ۳۷)

۲-۱۴-۱-۱-۱-۱-۱ از روی انگیزه آنی و بدون تفکر قبلی عمل کردن:

نظم و بی نظمی بر اساس برخی از ویژگی های شخصیت هایی که به دقت مورد بررسی قرار گرفته اند، با جرم و مواد مخدر مرتبط است. افرادی که از روی انگیزه آنی و بدون تفکر قبلی عمل نمایند و بی نظمی، ارتکاب جرم و مصرف بیشتر مواد مخدر گرایش دارند. همچنین افرادی که مبتلا به ناهنجاری بیش فعالی مختل کننده حواس هستند، به بی نظمی و عملکرد بدون تفکر قبلی گرایش دارند که شاید این امر منتهی به ارتکاب جرم و مصرف مواد مخدر اعتراف می کنند و یا در حین ارتکاب جرم یا مصرف مواد مخدر دستگیر شده اند، گرایش بیشتری به بی نظمی و عملکرد بدون تفکر قبلی دارند. (آنسل^۱، ترجمه محمد آشوری و علی حسین نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۰: ۴۹).

۲-۱۴-۲-۲-۲-۲ ناهنجاری های شخصیتی:

زمانی که اصطلاح «ناهنجاری های شخصیتی»، به نحو صحیح، مورد استفاده قرار می گیرد، اصطلاح مذکور بر فردی اطلاق می گردد که فلسفه زندگی و رویکرد او نسبت به جهان از آن

^۱. Ansel

چه «هنجار» تلقی می شود، متفاوت است در بعضی موارد دچار اختلال است زیرا ناهنجاری مذکور از رشد طبیعی روانی فرد ممانعت می کند و به روابط او با دیگران لطمه می زند. البته اکثر مردم، از طریق فیلم های وحشتناک و مهیج ترسناک که مجانین را با اره و کشتارهای بی رحمانه به تصویر می کشند، نسبت به چنین ناهنجاری های شخصیتی آشنایی دارند. حقیقت این است که اکثر افراد نابهنجار شخصیتی، بدون آن که کشف شوند و یا موجب لطمه عمده ای به دیگران شوند، به زندگی خود در سرتاسر جهان ادامه می دهد تخمین زده می شود در حدود ۱۱ درصد از جمعیت جهان، دچار ناهنجاری شخصیتی قابل تشخیص هستند. یکی از دلایل ارتباط ناهنجاری های شخصیتی با مصرف مواد مخدر و ارتکاب جرم این است که افراد نابهنجار شخصیتی به سختی می توانند به شغل ثابت و موفقیت آمیزی دست یابند. بیکاری و عدم اشتغال، فرد را به ارتکاب جرم، بیشتر وسوسه می کند و اعتیاد به مواد مخدر را تسهیل می نماید. عناوین مختلفی برای چنین ناهنجاری های به کار برده می شود گرچه برخی از افراد ممکن است آمیزه ای از نابهنجاری های مذکور را از خود بروز دهند. از میان نابهنجاری های شخصیتی، چهار مورد عمده که بیشترین ارتباط را با مصرف مواد مخدر و ارتکاب جرم دارند، به ترتیب مورد بررسی قرار خواهند گرفت. (آدامز^۱، ترجمه حسین بشیریه، ۱۹۹۵: ۲۱۶).

۲-۱۴-۳- وضعیت اقتصادی-اجتماعی:

۲-۱۴-۳-۱- رفاه مادی و شرایط مساعد از فرد حمایت می کنند:

تعلق فرد به خانواده های مرفه تر و سازگارتر، ابزارهای حمایتی مختلفی را در قبال مشکلات مصرف مواد مخدر و ارتکاب جرم ایجاد می کند و فرد تمایلی به ارتکاب جرم یا مصرف مواد نخواهد داشت. شاید یکی از دلایل این باشد که میزان استرس اشخاص در چنین خانواده هایی کمتر است. همچنین، در صورتی که فرزندان چنین خانواده هایی به مصرف مواد مخدر یا ارتکاب جرم پردازند، خانواده هایشان از ثروت و منابع مالی لازم جهت حمایت از فرزندان خود در قبال مشکلات مذکور برخوردار هستند. (قربان حسینی، ۱۳۶۸: ۸۳).

^۱.Adamz

۲-۱۴-۳-۲- تسهیل اجتماعی:

تا زمانی که مواد مخدر، غیرقانونی باشند، مواد مخدر و جرم، از لحاظ اجتماعی با یکدیگر مرتبط باقی خواهند ماند، زیرا تأمین و مصرف مواد مخدر مستلزم ارتباط بیشتر با افرادی است که متمایل به ارتکاب جرایمی به غیر از مصرف مواد مخدر هستند. هم چنین، مجرمین ممکن است بیشتر در معرض مواد مخدر و مصرف کنندگان آن قرار گیرند، زیرا احتمال مصرف مواد مخدر در میان مجرمین، در مقایسه با افراد عادی بیشتر است، علاوه بر این، به دلیل غیرقانونی بودن مواد مخدر، افرادی به تأمین و عرضه مواد مخدر می پردازند که به نقض قانون تمایل دارند. البته برخی سوداگران مواد مخدر، فقط به نقض قوانین مبارزه با مواد مخدر تمایل دارند، در حالی که ممکن است نسبت به سایر موارد نقض قانون گرایش نداشته باشند. هم چنین، سوداگران مواد مخدر ممکن است برای عرضه و قاچاق مواد مخدر با مجرمان هم دستی نمایند. اجرای روند تأمین و قاچاق مواد مخدر مستلزم همکاری مجرمین سازمان یافته ای است که صرفاً برای کسب درآمد های کلان غیرقانونی فعالیت می نمایند. در چنین شرایطی، همواره این امکان وجود دارد که مجرمین دچار مشکلات ناشی از مصرف مواد مخدر شوند و مصرف کنندگان مواد نیز مرتکب جرم شوند (کریم پور، ۱۳۶۴: ۲۵۱)

۲-۱۴-۳-۳- درآمد کلان ناشی از جرم منجر به مصرف افراطی مواد مخدر می گردد:

ارتکاب برخی جرایم، درآمد هنگفتی دارد که افزایش سریع و کلان مصرف مواد مخدر را تسهیل می کند. بسیاری از مصرف کنندگان مواد مخدر به دلیل هزینه های کلان تأمین مواد خود تبدیل به مجرمین ماهری می شوند تا بتوانند مخارج روزانه بیش از ۸۰ پوندی مواد خود را کسب نمایند. زمانی که از طریق ارتکاب جرم، درآمد بیشتری حاصل شود، تزریق کنندگان هروئین به مصرف مقادیر بیشتر گرایش می یابند، زمانی که درآمد آن ها پایین باشد، لذا این امکان وجود دارد که قادر به تأمین مواد مورد نیاز خود نباشند، از این لحاظ، مجرمین معتاد، به همان میزان که به مواد مخدر وابسته اند، به جرم نیز متکی اند. این امر نوعی توجیه اقتصادی دارد. علاوه بر این، مصرف کنندگانی که معتاد به مصرف مواد می شوند، گاهی اوقات بدهی های سنگینی در قبال فروشندگان مواد به بار می آورند که بازپرداخت این بدهی گاهی موجب تهدید و یا حتی صدمه جسمی شدید به معتاد بدهکار می گردد. بدهی های سنگین، معتادان را به ارتکاب جرم سوق می دهد. (کی نیا، ۱۳۶۹: ۶۳)

۲-۱۴-۳-۴- مصرف شدید مواد مخدر، مصرف کننده را به همکاری در روند تأمین و توزیع مواد مخدر ترغیب می کند

جانسون (۱۹۷۳)، بر اساس تحقیقات خود دریافت که مصرف حشیش با ارتکاب جرم مرتبط نیست، اما خرید و فروش حشیش با جرم ارتباط دارد، زیرا معامله حشیش منجر به مصرف شدید دیگر مواد می گردد و چنین معامله هایی منجر به گسترش ارتباط با مجرمین حرفه ای می شود. علاوه بر این، توزیع کنندگان مواد می توانند به آسانی مواد مورد نیاز خود را تأمین و مصرف کنند و گاه ممکن است موادی که برای توزیع به آن ها سپرده شده است، مصرف شود و در نتیجه آن ها به تأمین کننده مواد مذکور بدهکار شده و برای پرداخت بدهی های خود مجبور به ارتکاب فعالیت های مجرمانه شوند و یا در صورت عدم امکان پرداخت، به عواقب بدتری دچار گردند. هم چنین، معامله گران مواد مخدر معمولاً مجموعه وسیعی از مواد گوناگون را در اختیار دارند و یا به آسانی به چنین موادی دسترسی می یابند (آدامز، ترجمه حسین بشیریه، ۱۹۹۵: ۲۳۱).

۲-۱۴-۴- وابستگی به مواد مخدر:

بالاخره با تمام تفصیلی که گذشت به مرحله تشریح مسأله مهم رابطه میان مواد مخدر و جرم رسیدیم. مصرف کنندگان مواد مخدر، مرتکب جرم می شوند زیرا وابستگی آن ها به مواد مخدر به حدی است که مصرف مواد را تبدیل به امری ضروری می سازد که تأمین آن، مستلزم مخارج نسبتاً گران است. بنابراین، آن ها برای تهیه مواد مخدر مورد نیاز خود مرتکب جرم می شوند زیرا احساس می کنند برای تأمین هزینه های مواد خود، چاره دیگری به جز ارتکاب جرم ندارند. عموم مردم تصور می کنند به محض احساس نیاز، معتادان مستأصل دست به کار می شوند و به سرعت اقدام به دزدی یا سرقت به هر وسیله ممکن می نمایند. البته این حالت در برخی موارد رخ می دهد (اسعدی، ۱۳۸۴: ۵۴).

اثرات حاد و تخریری یا اثرات مزمن و تجمعی مواد مخدر ممکن است ارتکاب برخی از جرایم را تسهیل نماید. برخی از مواد مخدر، حس اخلاقی و قدرت تصمیم گیری افراد را تضعیف می کنند و قدرت تشخیص خوب و بد را از آن ها سلب می نمایند (براهنی، ۱۳۸۵: ۶۴).

فصل سوم

روش شناسی پژوهش

۳-۱- مقدمه:

پژوهش و کنجکاوی از تمایلات طبیعی بشر است و میل و شناخت و ارضاء این حس، موجب دست یافتن به مجهولات زیادی شده است. اصول و قوانین علمی، عمدتاً حاصل پژوهش های دانشمندانی است که روش های علمی را به کار گرفته و پژوهش های ارزنده ای را انجام داده اند. باید توجه داشت آنچه موجب شده تا جوهر علمی رشد یابد، شناخت و درک عمیق روش ها و شیوه هایی است که بشر از آن استفاده نموده تا به هدف نهایی پژوهش که روشن ساختن حقیقت یک موضوع است، دست یابد. پس باید روش مناسبی را انتخاب نموده تا بتوان دقیق تر و سریع تر و با حداقل خطا به مقصد رسید. هدف از انتخاب روش پژوهش این است که مشخص کند، چه شیوه و روشی را اتخاذ کند، تا او را هر چه سریع تر در دستیابی به پاسخ های پرسش تحقیقی مورد نظر کمک کند (دلاور، ۱۳۸۹).

در این فصل به بررسی روش اجرای پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه گیری، ابزار جمع آوری اطلاعات، متغیرهای پرسشنامه، روایی، تعیین پایایی، روش اجرا و جمع آوری داده ها و روش تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته می شود.

۳-۲- روش اجرای پژوهش:

روش انجام پژوهش یکی از مهم ترین فاکتورهایی است که بر پژوهش و نتایج حاصله اثر می گذارد و غالباً به هدف پژوهش، ماهیت موضوع، امکانات اجرایی پژوهش و فرضیه های تدوین شده بستگی دارد. تحقیق توصیفی، مجموعه روشهایی است که هدف آنها توصیف کردن شرایط یا پدیده های مورد بررسی است و شامل جمع آوری اطلاعات برای آزمون فرضیه ها یا پاسخ به سوالات مربوط به وضعیت فعلی موضوع، مطالعه می شود (دلاور، ۱۳۸۹).

این پژوهش کاربردی و براساس شیوه گردآوری داده ها از نوع تحقیقات پیمایشی و کتابخانه ای و از نوع توصیفی و استنباطی می باشد. داده های این پژوهش به دو شیوه کتابخانه ای با ابزار فیش برداری و شیوه میدانی با کمک ابزار پرسشنامه، جمع آوری گردیده است.

۳-۳-جامعه آماری و نمونه آماری:

۳-۳-۱-جامعه آماری:

جامعه آماری به مجموعه ای از افراد یا واحدهایی که دارای حداقل یک ویژگی مشترک باشند، گفته می شود. معمولاً در هر پژوهش جامعه کلیه افراد با مواردی است که محقق علاقه مند است نتایج را به آن تعمیم دهد (حسن زاده، ۱۳۸۵: ۹۸)

جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه مجرمین مواد مخدر در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بوده. که تعداد آنها در سال ۱۳۹۵، ۱۴۰ نفر بوده و حجم نمونه ای که از میان کل این جمعیت انتخاب نموده ایم ۱۰۳ نفر بوده است. محدوده مکانی آن شهرستان اردبیل و قلمرو موضوعی آن نیز اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بوده است. جنسیت تمامی آزمودنیها علی رغم اینکه اردوگاه ویژه مردان بوده استثنائاً مرد بوده است همچنین سن اکثریت آزمودنیها بین ۲۸ تا ۳۸ سال بوده است.

۳-۳-۲-نمونه و روش نمونه گیری:

نمونه گروهی از اعضای یک جامعه تعریف شده است که اطلاعات مورد نیاز پژوهشی به کمک آن حاصل می شود (دلاور، ۱۳۸۷: ۸۹)

به منظور تعیین حجم نمونه از روش تعیین حجم نمونه کرجسی و مورگان (۱۹۷۶) استفاده می شود. با توجه به حجم جامعه آماری، حجم نمونه (طبق جدول مورگان) برای این پژوهش ۱۰۳ نفر می باشد و روش نمونه گیری از نوع نمونه تصادفی ساده در دسترس می باشد.

۳-۴-ابزار جمع آوری اطلاعات:

پرسشنامه ای به این منظور تهیه خواهد شد که میزان ارتباط ویژگی های جمعیت شناختی را با جرائم مواد مخدر خواهد سنجید و محل توزیع و پخش پرسشنامه در شهر اردبیل و اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل خواهد بود. پژوهش حاضر بصورت میدانی خواهد بود ولی از منابع کتابخانه ای نیز استفاده خواهد گردید.

در این پژوهش از ۲ نوع پرسشنامه استفاده شده، در زمینه نوع اول، با توجه به اینکه پژوهشگر پس از مطالعه و بررسی های زیاد به این مطلب پی برد که در این زمینه پرسشنامه مدونی وجود

ندارد لذا جهت انجام پژوهش خود نسبت به ساخت پرسشنامه محقق ساخته اقدام و جهت استاندارد نمودن آن از دو روش روایی و پایایی بهره برد. در روش روایی پس از ایجاد سوالات مرتبط با موضوع از وجود اساتید مجرب در زمینه آمار و همچنین حقوق از جمله استاد راهنما و مشاور پایان نامه، جناب آقای دکتر داورنیا و سرکار خانم دکتر سیفی و اساتید ارجمند جناب آقای دکتر غفاری و دکتر نامور و همچنین افراد مطلع و خبره و درگیر در زمینه مواد مخدر من جمله قضات مواد مخدر، دادستان دادگاه عمومی و انقلاب، دفتر تحقیقات و آموزش ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری، کارکنان و معاونت پژوهشی سازمان زندانها علی الخصوص جناب آقای دکتر نوری... ارشادات و رهنمون های بسیاری صورت گرفته است. و ماحصل پیگیری و تلاش های نگارنده به صورت یک پرسشنامه ۳۴ سوالی به رشته تحریر و مورد استفاده قرار گرفته است ولی در زمینه نوع دوم پرسشنامه، با توجه به اینکه پرسشنامه استاندارد مدونی (پرسشنامه عامل های شخصیت NEO) وجود داشت، به کار گرفته شده است. پرسشنامه شخصیتی NEO پرسشنامه ای است با ۶۰ سوال که ۵ عامل یا حیطه بزرگ شخصیتی روان رنجور خویی، برون گرایی، تجربه پذیری، توافق پذیری و وظیفه شناسی را اندازه می گیرد. هر یک از این حیطه های بزرگ جنبه های مختلف را اندازه می گیرد. این آزمون به صورت فردی و گروهی اجرا می شود و نحوه نمره گذاری آن شبیه نمره گذاری لیکرت می باشد. این آزمون توسط کاستا دمک کرا تهیه شده و مبتنی بر یک الگوی معروف شخصیتی به نام مدل پنج عاملی است (آشتیانی و داستانی، ۱۳۸۸).

این پرسشنامه شامل ۶۰ سوال می باشد و پاسخ این سوالات در ۵ سطح (کاملاً موافقم، موافقم، بی تفاوت، مخالف، تا کاملاً مخالفم) می باشد. برای نمره گذاری این پرسشنامه نیز به ترتیب عدد ۱، برای کاملاً مخالف و عدد ۵ نیز برای کاملاً موافق در نظر گرفته می شود. در زمینه روش پایایی، پرسشنامه ایجاد شده به صورت تصادفی در اختیار ۳۰ نفر پاسخگر قرار داده شد و پس از جمع آوری از طریق آزمون آلفای کرونباخ به صحت و درستی عملکرد پرسشنام پی بردیم. در مطالعه ضریب آلفای کرونباخ پس از تحلیل نتایج بوسیله نرم افزار SPSS، ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه ۷۱۰/۰ بدست آمد که در حد پذیرش می باشد. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ کلی ۷۱۱/۰ بدست آمد.

۳-۵- متغیرهای پرسشنامه:

پرسشنامه مذکور دارای ۳ متغیر اصلی بوده که هریک از آنها به قسمتهای فرعی نیز تقسیم می شوند

۱- وضعیت و جرائم ارتكابی مجرمین مواد مخدر (قسمت الف، گویه های شماره ۱ تا ۱۰)

۲- وضعیت و ویژگیهای جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر (قسمت ب، گویه های شماره ۱ تا ۲۴)

۳- وضعیت و ویژگیهای شخصیتی مجرمین مواد مخدر (قسمت ج، گویه های شماره ۱ تا ۶۰)

۳-۶- روایی:

منظور از روایی این است که آیا سوال و یا گویه ها، واقعاً آن را که باید اندازه گیری کند، اندازه می گیرد یا نه؟ (کریم زاده، ۱۳۸۵)

با توجه به اینکه قسمت اول پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش از نوع محقق ساخته می باشد برای تعیین روایی پرسشنامه از تجربیات متخصصین امر و کارشناسان بهره گیری و سپس با کمک استاد راهنما از نظر صوری و محتوایی تعداد ۳۴ سوال مورد تایید قرار گرفت.

۳-۷- تعیین پایایی:

منظور از ثبات یا پایایی آزمون، آن است که نتایج حاصل از کاربرد آن آزمون در ارزشیابی با پژوهش یکنواخت باشد. به عبارتی پایایی آزمون همان میزان قابلیت اعتماد آن می باشد (سرمد، بازرگان، حجازی، ۱۳۸۳)

برای محاسبه ی اعتبار پرسشنامه، تعداد ۳۰ نسخه پرسشنامه بین نمونه آماری توزیع و پس از تجزیه و تحلیل با نرم افزار آماری روایی شد. با توجه به اینکه آلفای بدست آمده به مقدار قابل توجهی بالا می باشد، لذا این پرسشنامه قابلیت اجرا و اعتماد دارد.

۳-۸- روش اجراء و جمع آوری داده ها:

پس از تعیین نمونه جامعه آماری محقق برای جمع آوری داده ها از طریق ستاد مباره با مواد مخدر به ادارات، نهادها و مراکزی که در انجام پژوهش به نحوی دخیل یا مفید واقع بودن معرفی

شد سپس افراد نمونه جامعه آماری به طور تصادفی انتخاب و برای اجرای پرسشنامه هماهنگی های لازم انجام شد. به دلیل زیاد بودن تعداد سوالات، اجرای پرسشنامه ها در ساعات اولیه صبح انجام شد تا اثر خستگی به حداقل ممکن کاهش یابد. پس از جمع آوری پرسشنامه ها، در نهایت داده های ۱۰۳ نفر استخراج و وارد نرم افزار SPSS شد.

۳-۹- روش تجزیه و تحلیل داده ها:

در ابتدا ضمن بررسی مقدماتی اطلاعات، پرسشنامه ها مورد بازبینی قرار گرفتن تا اطلاعاتی که اشتباه وارد شده اند از چرخه خارج گردند که خوشبختانه کلیه سوالات با دقت و سی صدر جواب داده شده بود و پاسخی خارج از چارچوب پاسخنامه وجود نداشت. سپس اطلاعات پرسشنامه ها کد گذاری شده و وارد نرم افزار آماری SPSS گردید. قبل از اجرای تحلیل، اعتبار بخش های مختلف پرسشنامه و کل آن توسط شاخص آلفای کرونباخ محاسبه گردید. پس از اطمینان از اعتبار پرسشنامه نتایج در فصل (چهارم) شامل یافته های توصیفی و تحلیلی بیان شده است. روش تجزیه و تحلیل در این تحقیق با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی و با استفاده از نرم افزار SPSS اجرا خواهد شد. در این تحقیق با استفاده از شاخص های مرکزی و پراکندگی همانند میانگین، میانه، مد، واریانس و... به بررسی وضعیت توزیع متغیرهای تحقیق پرداخته خواهد شد و برای آزمون فرضیات تحقیق از آزمون های پارامتریک و ناپارامتریک مناسب همانند آزمون های t تک نمونه ای، آزمون خی دو و... استفاده خواهد شد که ابتدا به ارائه تعاریف اصطلاحهای زیر می پردازیم.

۳-۹-۱- آمار:

دانشی است که به مطالعه گردآوری، تحلیل، تفسیر، ارائه و سازماندهی داده ها می پردازد.

۳-۹-۲- آمار توصیفی و استنباطی:

جمع آوری تلخیص، تنظیم و آریه اطلاعات به صورت روشن و قابل درک و در صورت لزوم، تعیین روابط موجود بین اطلاعات جمع آوری شده و در بیشتر فعالیت های آماری جمع آوری، تنظیم و ارائه ی یافته ها و با تعیین آماره ها کفایت نمی کند بلکه لازم است بر اساس این اطلاعات جمع آوری و تنظیم شده، تجزیه و تحلیل و استنباط هایی برای تبیین و تصمیم گیری صورت گیرد.

۳-۹-۳: spss

نام یک خانواده نرم افزاری رایانه ای است که برای تحلیل های آماری به کار می رود.

۳-۹-۴: میانگین

پرکاربردترین شاخص مرکزی است.

۳-۹-۵: میانه

برای متغیرهایی که مرتب کردن آنها از کوچک به بزرگ امکان پذیر است میانه می تواند محاسبه نمود.

۳-۹-۶: مد

مقداری از داده هاست که بیشترین فراوانی را دارد.

۳-۹-۷: واریانس

عددی است که نشان می دهد چگونه یک سری داده حول مقدار میانگین پخش می شوند.

۳-۹-۸: متغیرهای پژوهش

یک مفهوم است که بیش از دو یا چند ارزش یا عدد به آن اختصاص داده می شود.

۳-۹-۹: آزمون های فرضیات تحقیق

اثبات و یا ابطال نمی شود؛ بلکه براساس داده های به دست آمده، تایید یا رد می شود.

۳-۹-۱۰: آزمون های پارامتریک

آزمون های استنباطی هستند که توان آماری بالا و قدرت پرداختن به داده های جمع آوری شده در طرح های پیچیده را دارند.

۳-۹-۱۱: آزمون های ناپارامتریک

یکی از مشهورترین آزمون های آمار ناپارامتریک، آزمون خی دو یا کای اسکور می باشد که در تحلیل های آماری، بسیار از آن استفاده می شود. فرایند آزمون با دسته بندی یک متغیر در تعدادی طبقات، بسیار از آن استفاده می شود. فرایند آزمون با دسته بندی یک متغیر در در تعدادی طبقات، به محاسبه آماری کای اسکور می پردازد.

۳-۹-۱۲-آزمون t و تک نمونه ای:

توزیعی یا در حقیقت خانواده ای از توزیع ها را که با استفاده از آنها در شرایطی که محقق اطلاعات جامعه را در دست ندارد و می تواند با نمونه برگرفته از جامعه فرضیه هایی را آزمون کند، توصیف کرده است.

۳-۹-۱۳-آزمون خی-دو:

از آزمون های آماری و از نوع ناپارامتریک است و برای ارزیابی همقواری متغیرهای اسمی به کار می رود.

فصل چهارم

تجزیه و تحلیل داده ها

۴-۱- مقدمه:

در این فصل با عنوان تجزیه و تحلیل داده ها به بررسی و تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته شده است. در این فصل بعد از ورود داده ها به نرم افزار **spss** اقدام به تصحیح برخی داده شده و بعد از آماده سازی داده ها ابتدا آمار توصیفی با استفاده از جداول و نمودارها ارائه شده و در ادامه به بررسی آمار استنباطی و آزمون فرضیات با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن و پیرسون، آزمون آنالیز واریانس، آزمون **t** تک نمونه ای و دونمونه ای مستقل و آزمون ناپارامتریک پرداخته شده است

۴-۲- آمار توصیفی :

۴-۲-۱- یافته های وضعیت و جرائم ارتكابی مجرمین مواد مخدر:

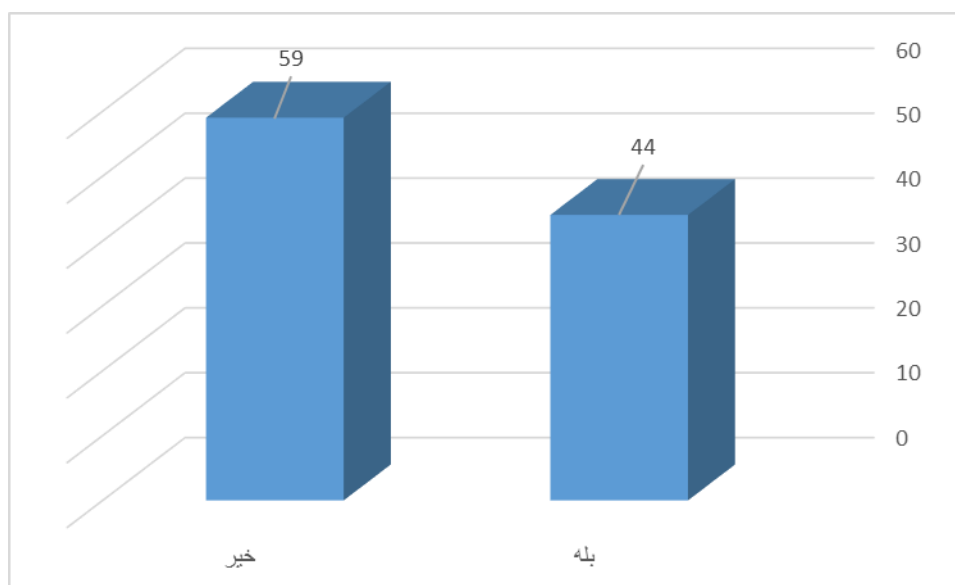
در این بخش با استفاده از آمار توصیفی (درصد و فراوانیها) و استنباطی به بررسی یافته های وضعیت و جرائم ارتكابی مجرمین مواد مخدر در قالب جداول و نمودارها پرداخته شده است.

۴-۲-۱-۱- بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟

جدول (۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه جرائم مواد مخدر

سابقه جرائم مواد مخدر	فراوانی	درصد
بله	۴۴	۴۳/۷
خیر	۵۹	۵۶/۳
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۱-۴) می توان گفت که ۴۳/۷ درصد (۴۴ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، سابقه جرائم مواد مخدر را دارا می باشند و بیش از نصف آنها یعنی ۵۶/۳ درصد (۵۹ نفر) فاقد سابقه جرائم مواد مخدر می باشند. لذا در تبیین و تحلیل آن می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، دارای سابقه جرائم مواد مخدر نمی باشند. که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

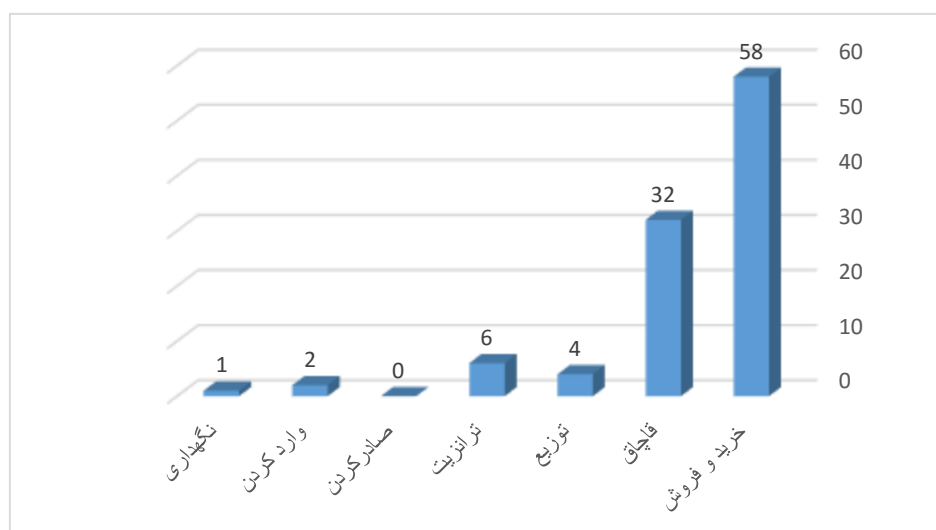

نمودار (۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه جرائم مواد مخدر

جدول (۴-۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع سابقه جرائم مواد مخدر

نوع سابقه جرائم م.م	فراوانی	درصد
خرید و فروش	۵۸	۵۶/۳
قاچاق	۳۲	۳۱/۱
توزیع	۴	۹/۳
ترانزیت	۶	۸/۵
صادر کردن	۰	۰
وارد کردن	۲	۱/۹
نگهداری	۱	۱
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۴-۲) می توان گفت که بیشترین نوع سابقه جرائم مواد مخدر به ترتیب، در بین نمونه آماری تحقیق، با ۵۶/۳ درصد (۵۸ نفر) مربوط به خرید و فروش مواد، ۳۱/۱ درصد (۳۲ نفر) مربوط به قاچاق مواد، ۹/۳ درصد (۴ نفر) مربوط به توزیع مواد، ۸/۵ درصد (۶ نفر) مربوط به ترانزیت مواد، ۰ درصد (۰ نفر) مربوط به صادر کردن مواد، ۱/۹ درصد (۲ نفر) مربوط به وارد کردن مواد و ۱ درصد (۱ نفر) نیز مربوط به نگهداری مواد مخدر بوده است. لذا در تبیین و تحلیل آن می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، سابقه خرید و فروش مواد مخدر را داشته اند و هیچ یک از آنها سابقه صادر کردن مواد مخدر را نداشته اند.

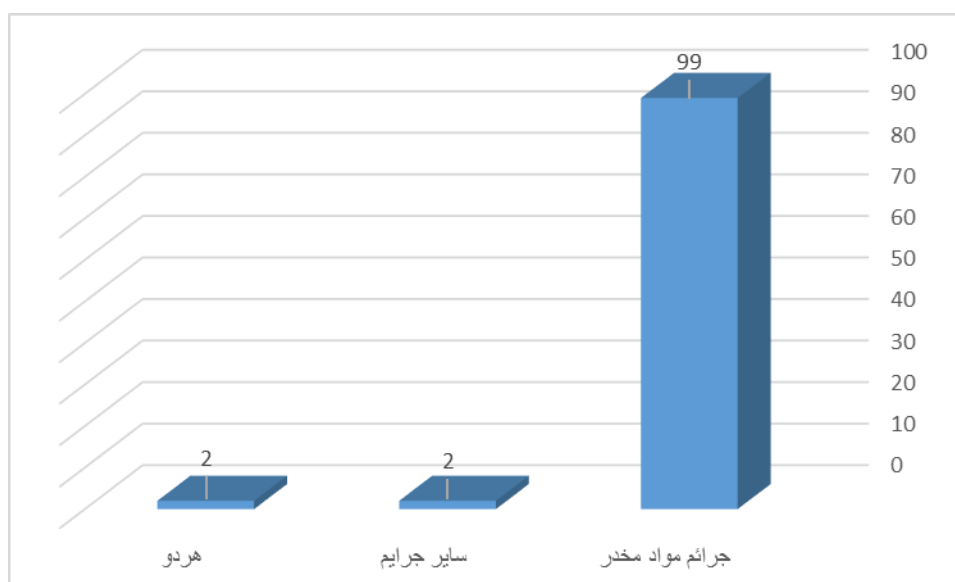

نمودار (۴-۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع سابقه جرائم مواد مخدر

جدول (۴-۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع سابقه جرائم ارتكابی

نوع سابقه جرائم ارتكابی	فراوانی	درصد
جرائم مواد مخدر	۹۹	۹۶/۱
سایر جرائم	۲	۹/۱
هر دو	۲	۹/۱
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۴-۳) می توان گفت که بیشترین نوع سابقه جرائم ارتكابی به ترتیب در بین نمونه آماری تحقیق، با ۹۶/۱ درصد (۹۹ نفر) مربوط به جرائم مواد مخدر (خرید و فروش یا قاچاق مواد)، ۹/۱ درصد (۲ نفر) مربوط به سایر جرائم (جرم مالی یا سرقت)، ۹/۱ درصد (۲ نفر) مربوط به هر دو جرم (مواد مخدر و سایر جرائم) می باشد لذا در تبیین و تحلیل آن می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، سابقه جرائم مواد مخدر را داشته اند. که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

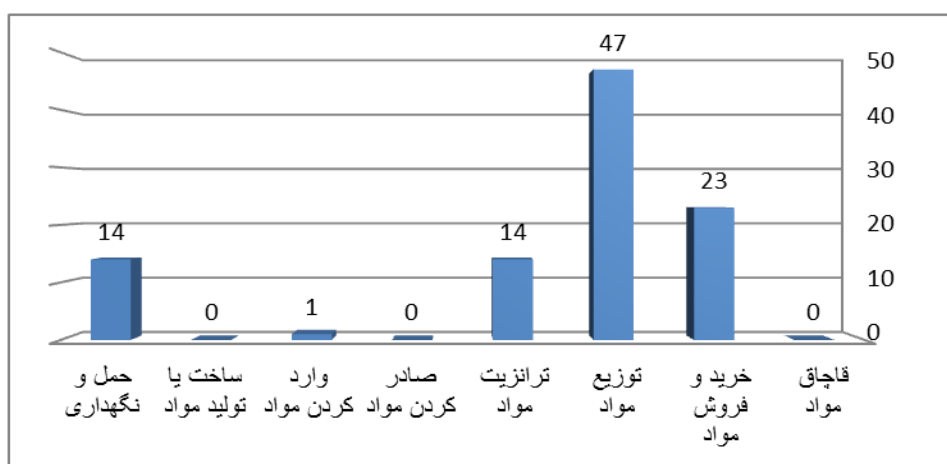

نمودار (۴-۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع سابقه جرائم ارتكابی

جدول (۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع جرم ارتكابی

نوع جرم ارتكابی	فراوانی	درصد
قاچاق مواد	۰	۰
خرید و فروش	۲۳	۲۲/۳
توزیع مواد	۴۷	۴۵/۶
ترانزیت مواد	۱۴	۱۳/۶
صادر کردن مواد	۰	۰
وارد کردن مواد	۱	۱
ساخت یا تولید مواد	۰	۰
حمل و نگهداری	۱۴	۱۳/۶
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۴-۴) می توان گفت که بیشترین نوع جرائم ارتكابی به ترتیب در بین نمونه آماری تحقیق، با ۲۲/۳ درصد (۲۳ نفر) مربوط به خرید و فروش مواد مخدر، ۴۵/۶ درصد (۴۷ نفر) مربوط به توزیع مواد مخدر، ۱۳/۶ درصد (۱۴ نفر) مربوط به ترانزیت مواد مخدر، ۱ درصد (۱ نفر) مربوط به وارد کردن مواد مخدر، ۱۳/۶ درصد (۱۴ نفر) مربوط به حمل و نگهداری مواد مخدر می باشد. لذا در تبیین و تحلیل آن می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، جرم توزیع مواد مخدر را انجام داده اند و ادعاء کرده اند که اصلاً مرتكب جرم قاچاق مواد مخدر، صادر و ساخت و یا تولید مواد مخدر نشده اند. که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

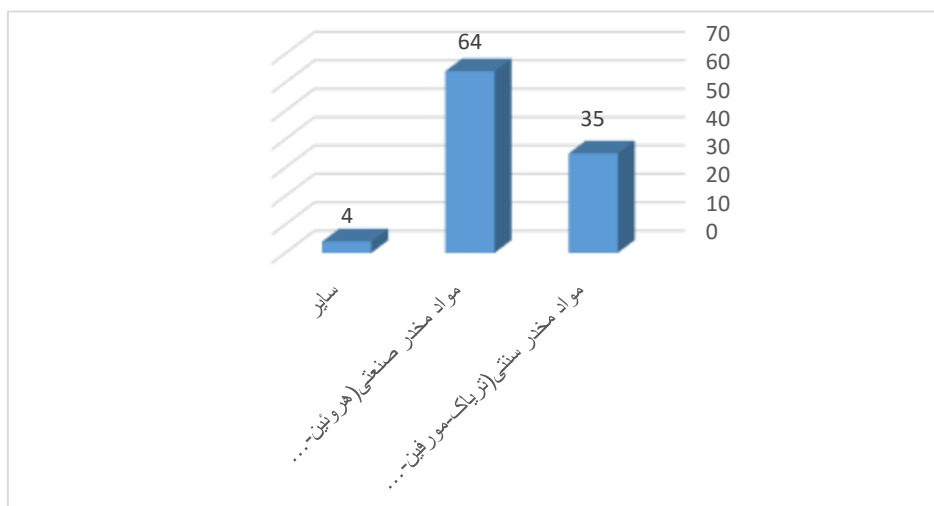

نمودار (۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع جرم ارتكابی

جدول (۴-۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سنتی یا صنعتی بودن مواد مخدر

سنتی یا صنعتی بودن مواد مخدر	فراوانی	درصد
مواد مخدر سنتی	۳۵	۳۴
مواد مخدر صنعتی	۶۴	۶۲/۱
سایر	۴	۳/۹
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۴-۵) می توان گفت که ۳۴ درصد (۳۵ نفر) از نمونه آماری تحقیق، جرمشان از نوع مواد مخدر سنتی (تریاک، مورفین، کدئین، حشیش) بوده و ۶۲/۱ درصد (۶۴ نفر) جرم مواد مخدر صنعتی (هروین، شیشه، کریستال، متا آمفتامین) را داشتند و ۳/۹ درصد (۴ نفر) جرمی به غیر از دو نوع مواد مخدر سنتی و صنعتی داشتند. لذا در تبیین و تحلیل آن می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، در حیطه مواد مخدر صنعتی فعالیت داشته اند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود..

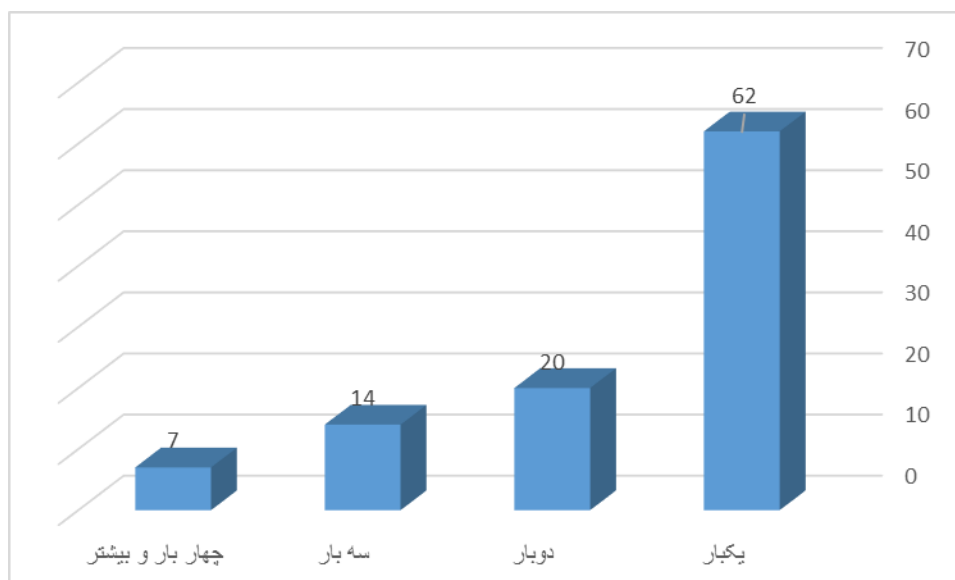

نمودار (۴-۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سنتی یا صنعتی بودن مواد مخدر

جدول (۴-۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان دستگیری یا زندانی شدن

میزان دستگیری یا زندانی شدن	فراوانی	درصد
یکبار	۶۲	۶۰/۲
دوبار	۲۰	۱۹/۴
سه بار	۱۴	۱۳/۶
چهار بار و بیشتر	۷	۶/۸
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۴-۶) می توان گفت که، ۶۰/۲ درصد (۶۲ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، یکبار، ۱۹/۴ درصد (۲۰ نفر) دوبار، ۱۳/۶ درصد (۱۴ نفر) سه بار، ۶/۸ درصد (۷ نفر) چهار بار و بیشتر به خاطر جرائم مواد مخدر، دستگیر یا زندانی شده اند. لذا در تبیین و تحلیل آن می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، یکبار به خاطر جرائم مواد مخدر، دستگیر یا زندانی شده اند. که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

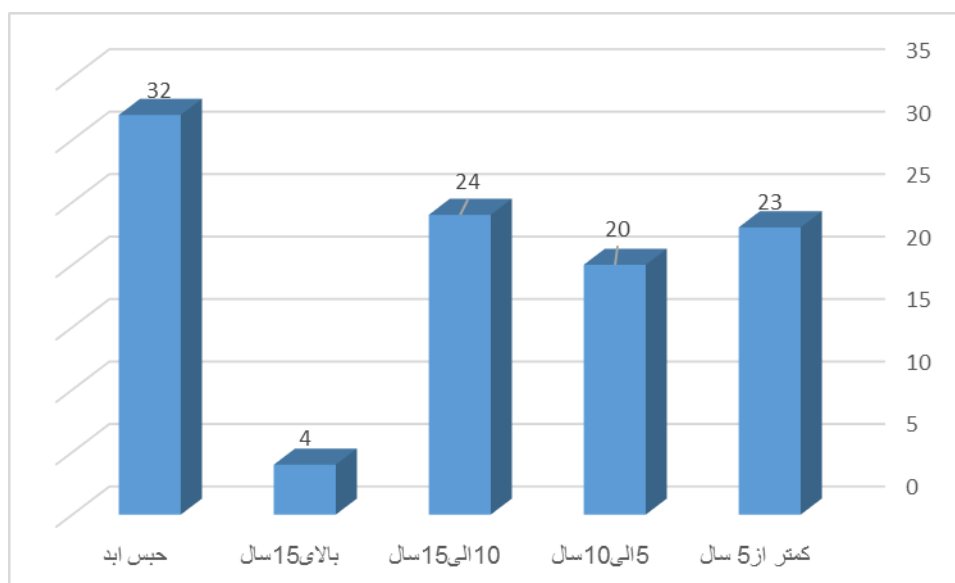

نمودار (۴-۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان دستگیری یا زندانی شدن

جدول (۴-۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان محکومیت

میزان محکومیت	فراوانی	درصد
کمتر از ۵ سال	۲۳	۲۲/۳
۵ الی ۱۰ سال	۲۰	۱۹/۴
۱۰ الی ۱۵ سال	۲۴	۲۳/۳
بالای ۱۵ سال	۴	۳/۹
حبس ابد	۳۲	۳۱/۱
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۴-۷) می توان گفت که، ۲۲/۳ درصد (۲۳ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، کمتر از ۵ سال، ۱۹/۴ درصد (۲۰ نفر) ۵ الی ۱۰ سال، ۲۳/۳ درصد (۲۴ نفر) ۱۰ الی ۱۵ سال، ۳/۹ درصد (۴ نفر) بالای ۱۵ سال و ۳۱/۱ درصد (۳۲ نفر) نیز محکومیت حبس ابد را داشتند. لذا در تبیین و تحلیل آن می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، محکومیت حبس ابد را داشته اند. که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

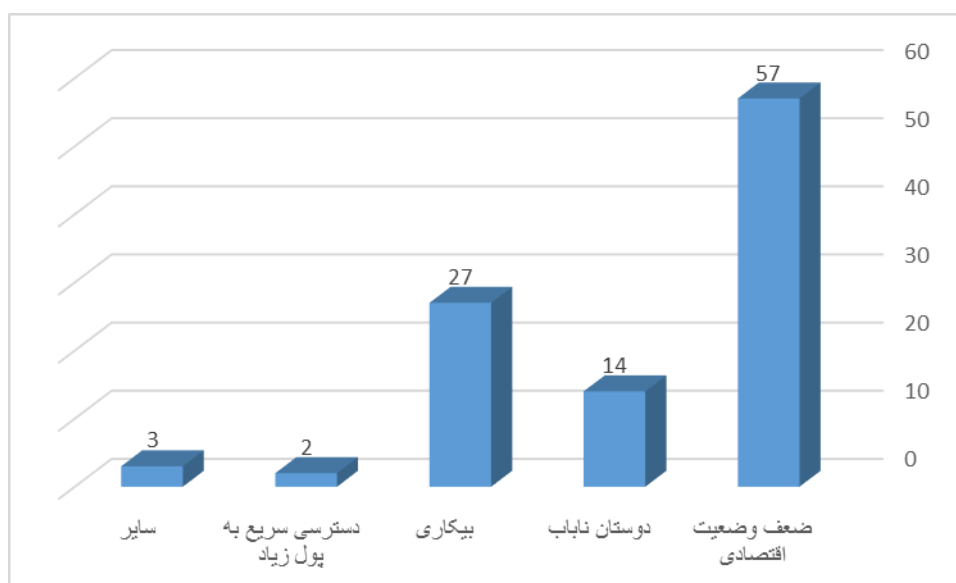

نمودار (۴-۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان محکومیت

جدول (۸-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس عوامل سوق به جرائم مواد مخدر

عوامل سوق به جرائم م.م	فراوانی	درصد
ضعف وضعیت اقتصادی	۵۷	۵۵/۳
دوستان ناباب	۱۴	۱۳/۶
بیکاری	۲۷	۲۶/۲
دسترسی به پول زیاد	۲	۱/۸
سایر	۳	۲/۹
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۸-۴) می توان گفت که، ۵۵/۳ درصد (۵۷ نفر) از نمونه آماری تحقیق، ضعف وضعیت اقتصادی، ۱۳/۶ درصد (۱۴ نفر) دوستان ناباب، ۲۶/۲ درصد (۲۷ نفر) بیکاری، ۱/۸ درصد (۲ نفر) دسترسی سریع به مقادیر زیادی پول، ۲/۹ درصد (۳ نفر) سایر موارد را، علت اصلی گرایش خود به جرائم مواد مخدر ذکر کرده اند. لذا در تبیین و تحلیل آن می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، عامل ضعف وضعیت اقتصادی را علت اصلی گرایش خود به جرائم مواد مخدر (به غیر از مصرف) ذکر کرده اند. که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

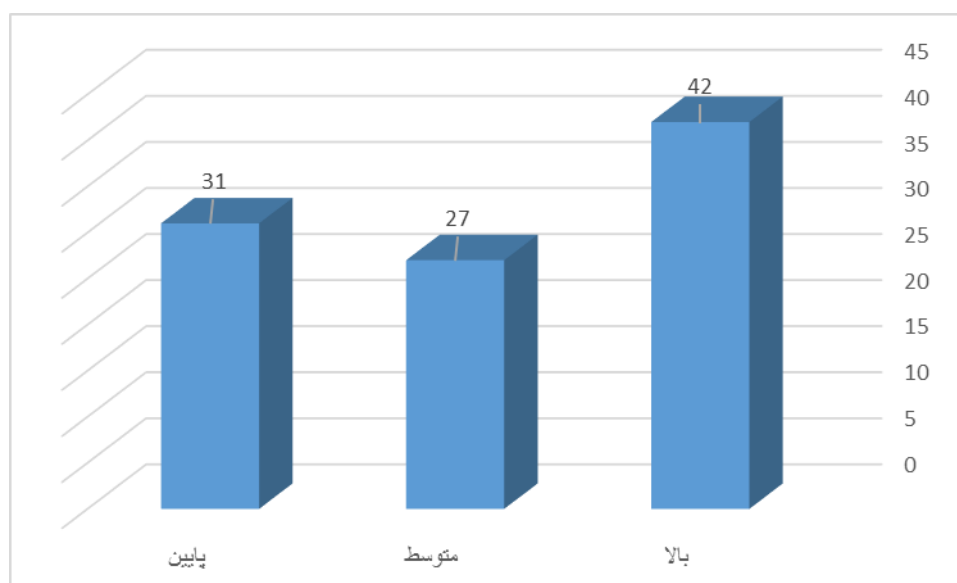

نمودار (۸-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس عوامل سوق به جرائم مواد مخدر

جدول (۹-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تاثیر اردوگاه و عدم بازگشت مجدد به جرائم مواد مخدر

ردیف	گویه	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	کل
۱	تأثیر اردوگاه حرفه	۱۴	۶	۲۳	۱۷	۴۲	۱۰۳
	آموزی و کاردرمانی در اصلاح و بازپروری	۱۳/۶	۶/۸	۲۲/۳	۱۶/۵	۴۰/۸	۱۰۰,۰
۲	عدم بازگشت مجدد	۱۰	۴	۸	۱۱	۷۰	۱۰۳
	به جرائم مواد مخدر	۹/۷	۳/۹	۷/۸	۱۰/۷	۶۸	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۹-۴) می توان گفت که، ۱۳/۶ درصد (۱۴ نفر) از نمونه آماری تحقیق، خیلی کم، ۶/۸ درصد (۶ نفر) کم، ۲۲/۳ درصد (۲۳ نفر) متوسط، ۱۶/۵ درصد (۱۷ نفر) زیاد و ۴۰/۸ درصد (۴۲ نفر) خیلی زیاد را انتخاب کرده اند، به این معنی که اکثریت آنها یعنی ۴۰/۸ درصد (۴۲ نفر) گفته اند که اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی در اصلاح و بازپروری آنها موثر بوده است. همچنین در قسمت دوم سؤال، می توان گفت که ۹/۷ درصد (۱۰ نفر) از نمونه آماری تحقیق، خیلی کم، ۳/۹ درصد (۴ نفر) کم، ۷/۸ درصد (۸ نفر) متوسط، ۱۰/۷ درصد (۱۱ نفر) زیاد و ۶۸ درصد (۷۰ نفر) خیلی زیاد را انتخاب کرده اند. بر این اساس می توان گفت که اکثریت آنها یعنی ۶۸ درصد (۷۰ نفر) نمونه آماری، اعلام کردند که اگر از اردوگاه آزاد شوند به دنبال جرائم مواد مخدر نخواهند رفت نتیجه این که مجرمین، به لحاظ وضعیت در سطح نسبتاً بالای جرم قرار دارند و مقدار آن برابر با ۴۲ صدم است. که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

نمودار (۹-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تاثیر اردوگاه و عدم بازگشت مجدد به جرائم مواد مخدر

۴-۲-۲- یافته های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر:

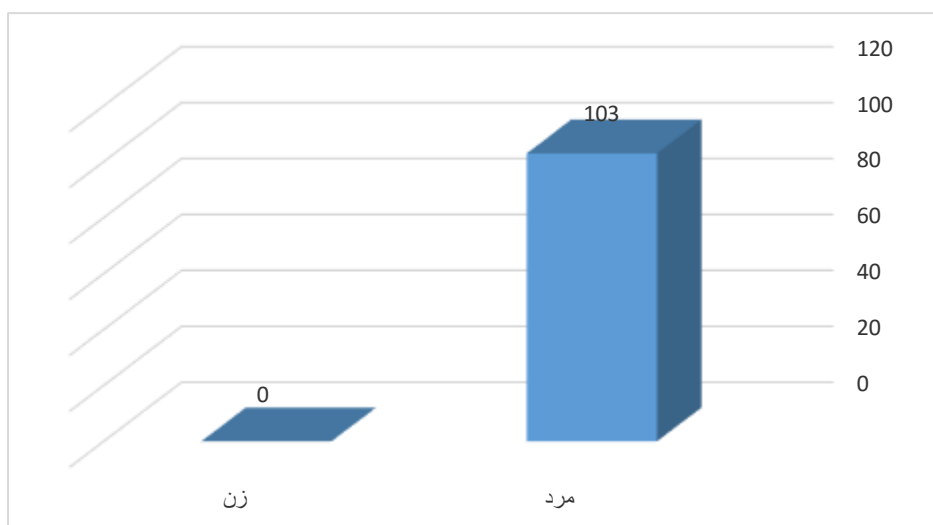
در این قسمت با استفاده از آمار توصیفی (درصد و فراوانی ها) و استنباطی به بررسی یافته های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر در قالب جداول و نمودارها پرداخته شده است.

۴-۲-۲-۱- بین ویژگی های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟

جدول (۴-۱۰) توزیع فراوانی پاسخگویان براساس وضعیت جنسیت

وضعیت جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۱۰۳	۱۰۰٫۰
زن	۰	۰
کل	۱۰۳	۱۰۰٫۰

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۴-۱۰) می توان گفت که تمامی پاسخگویان یعنی ۱۰۰ درصد آزمودنیها، با توجه به اینکه اردوگاه ویژه مردان بوده از نظر جنسیت مرد می باشند. لذا در تبیین و تحلیل آن می توان گفت که تمامی نمونه آماری تحقیق دارای جنسیت مرد می باشند.

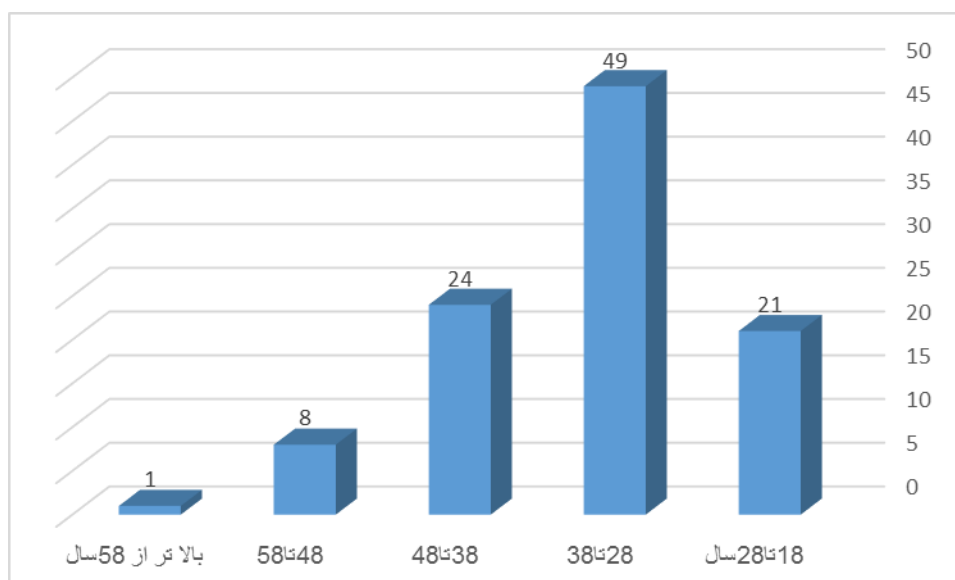

نمودار (۴-۱۰) توزیع فراوانی پاسخگویان براساس وضعیت جنسیت

جدول (۴-۱۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سن

سن (سال)	فراوانی	درصد
۱۸-۲۸ سال	۲۱	۲۰/۴
۲۸ تا ۳۸ سال	۴۹	۴۷/۶
۳۸ تا ۴۸ سال	۲۴	۲۳/۳
۴۸ تا ۵۸ سال	۸	۷/۸
بالا تر از ۵۸ سال	۱	۱/۰
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۱۱) می توان گفت که ۲۰/۴ درصد (۲۱ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق دارای سن ۱۸ تا ۲۸ سال، ۴۷/۶ درصد (۴۹ نفر) دارای سن ۲۸ تا ۳۸ سال، ۲۳/۳ درصد (۲۴ نفر) دارای سن ۳۸ تا ۴۸ سال، ۷/۸ درصد (۸ نفر) دارای سن ۴۸ تا ۵۸ سال و ۱/۰ درصد (۱ نفر) نیز دارای سن بالاتر از ۵۸ سال می باشند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق دارای سن ۲۸ تا ۳۸ سال می باشند. که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

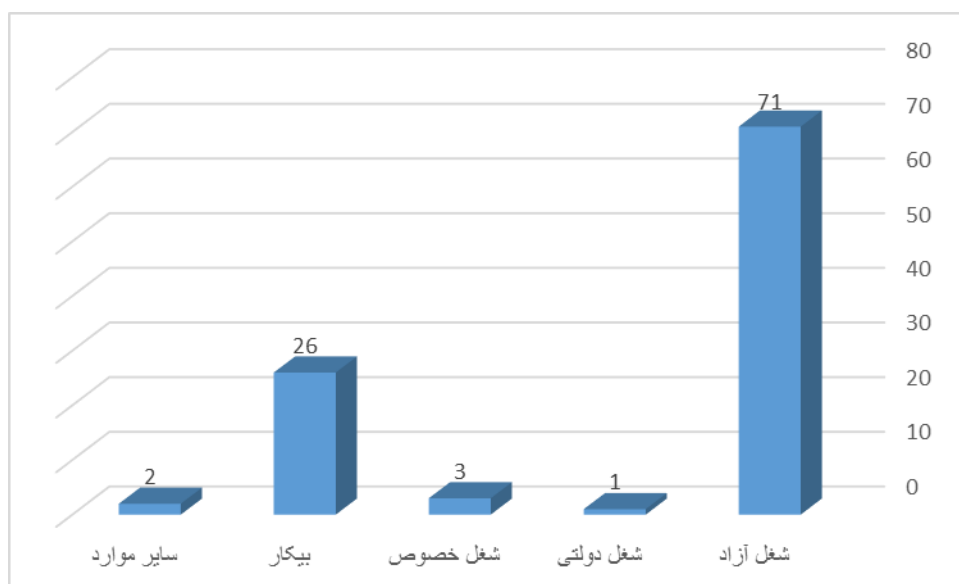

نمودار (۴-۱۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سن

جدول (۴-۱۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل

نوع شغل	فراوانی	درصد
شغل آزاد	۷۱	۶۸/۹
شغل دولتی	۱	۱/۰
شغل خصوصی	۳	۲/۹
بیکار	۲۶	۲۵/۲
سایر موارد	۲	۱/۹
کل	۱۰۳	۱۰۰٫۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۱۲) می توان گفت که ۶۸/۹ درصد از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق دارای شغل آزاد، ۱ درصد (۱ نفر) دارای شغل دولتی، ۲/۹ درصد (۳ نفر) دارای شغل های خصوصی، ۲۵/۲ درصد (۲۶ نفر) بیکار و ۱/۹ درصد (۲ نفر) نیز در سایر مشاغل مشغول به کار می باشند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق دارای شغل آزاد می باشند. که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

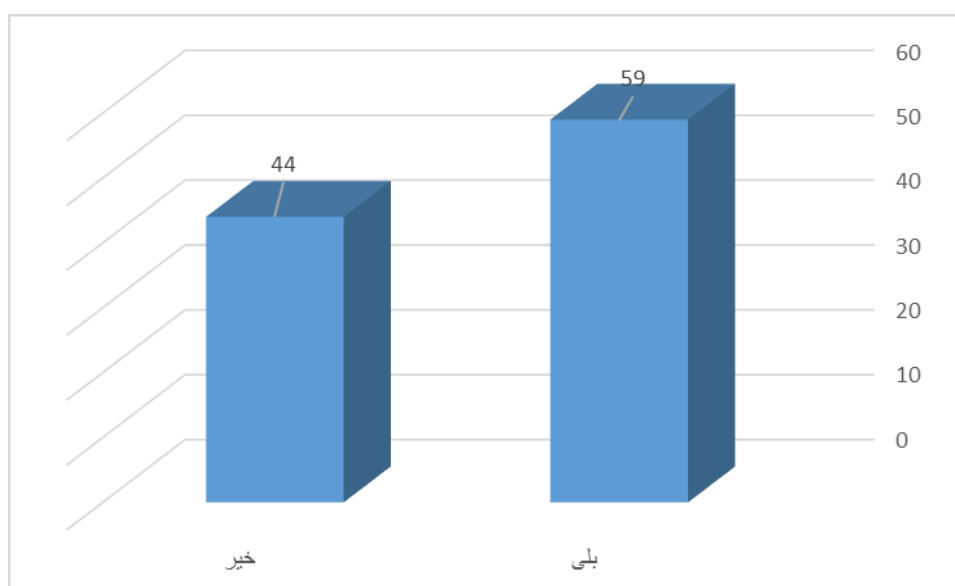

نمودار (۴-۱۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل

جدول (۴-۱۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه زندانی شدن

سابقه زندانی شدن	فراوانی	درصد
بلی	۵۹	۵۹/۳
خیر	۴۴	۴۲/۷
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۱۳) می توان گفت که ۵۹/۳ درصد (۵۹ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق سابقه زندانی شدن دارند و ۴۲/۷ درصد (۴۴ نفر) را نیز سابقه زندانی شدن را ندارند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق دارای سابقه زندانی شدن می باشند. که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

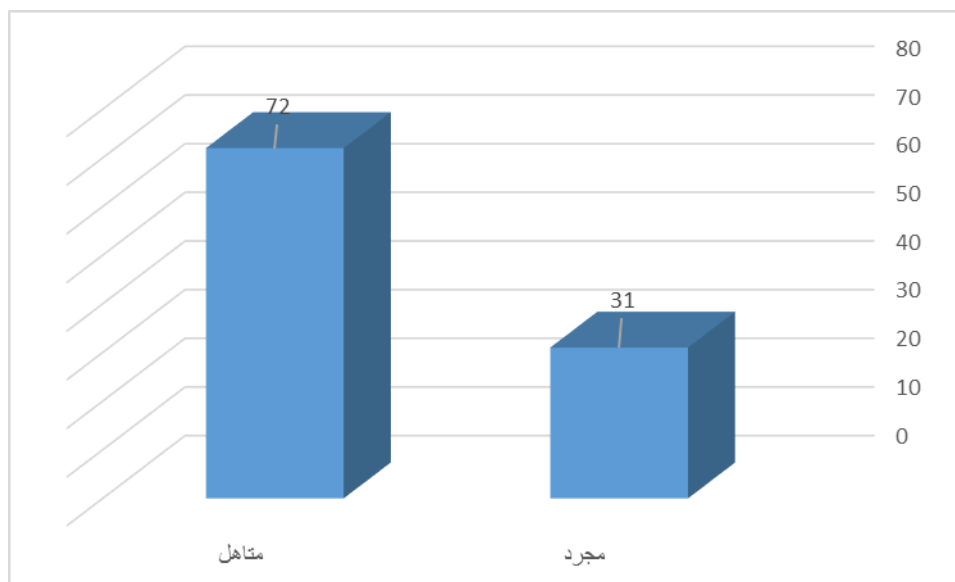

نمودار (۴-۱۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه زندانی شدن

جدول (۴-۱۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت تاهل

وضعیت تاهل	فراوانی	درصد
مجرد	۳۱	۳۰/۱
متاهل	۷۲	۶۹/۹
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۱۴) می توان گفت که ۳۰/۱ درصد (۳۱ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق مجرد و ۶۹/۹ درصد (۷۲ نفر) نیز متاهل می باشند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، دارای وضعیت متاهل می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

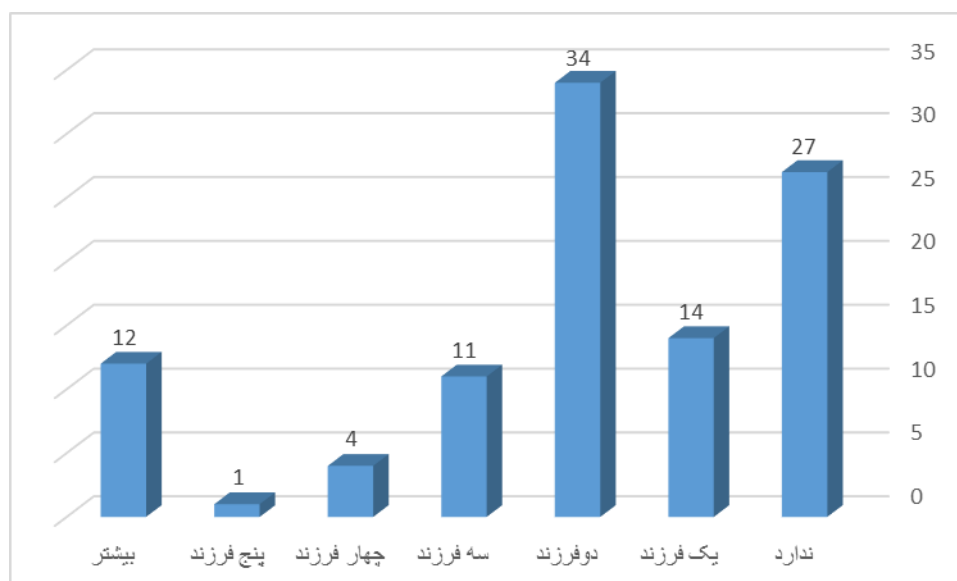

نمودار (۴-۱۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت تاهل

جدول (۴-۱۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تعداد فرزند

تعداد فرزند	فراوانی	درصد
ندارد	۲۷	۲۶/۲
یک فرزند	۱۴	۱۳/۶
دو فرزند	۳۴	۳۳/۰
سه فرزند	۱۱	۱۰/۷
چهار فرزند	۴	۳/۹
پنج فرزند	۱	۱/۰
بیشتر	۱۲	۱۱/۷
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۱۵) می توان گفت که ۲۶/۲ درصد از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق ، بدون فرزند، ۱۳/۶ درصد دارای ۱ فرزند، ۳۳ درصد دارای ۲ فرزند، ۱۰/۷ درصد دارای سه فرزند، ۳/۹ درصد دارای چهار فرزند، ۱ درصد دارای پنج فرزند و ۱۱/۷ درصد نیز دارای بیش از پنج فرزند می باشند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق دارای دو فرزند می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

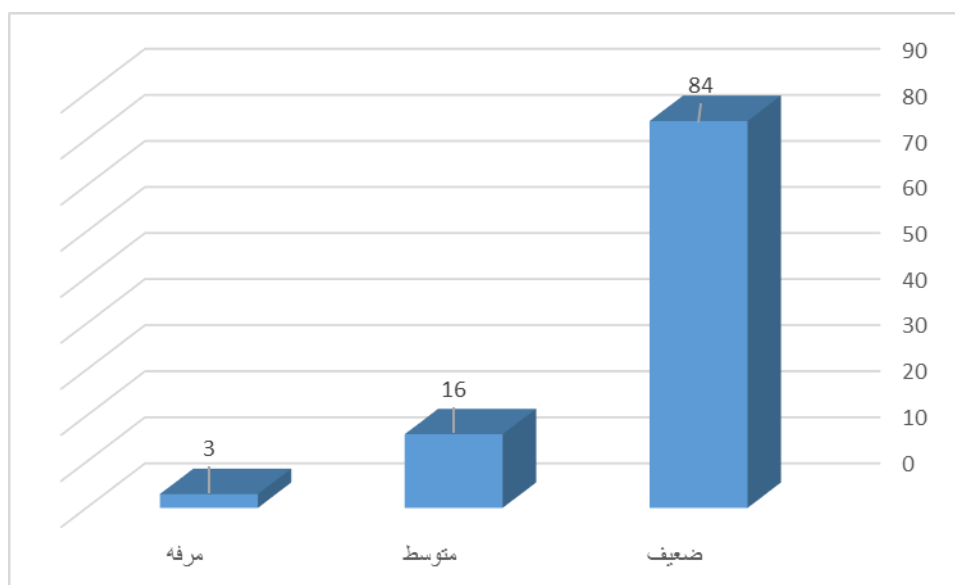

نمودار (۴-۱۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تعداد فرزند

جدول (۴-۱۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	فراوانی	درصد
ضعیف	۸۴	۸۱/۶
متوسط	۱۶	۱۵/۵
مرفه	۳	۲/۹
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۱۶) می توان گفت که ۸۱/۶ درصد (۸۴ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق دارای وضعیت اقتصادی ضعیف، ۱۵/۵ درصد (۱۶ نفر) دارای وضعیت اقتصادی متوسط، ۲/۹ (۳ نفر) درصد نیز دارای وضعیت اقتصادی مرفه می باشند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق دارای وضعیت اقتصادی ضعیفی می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

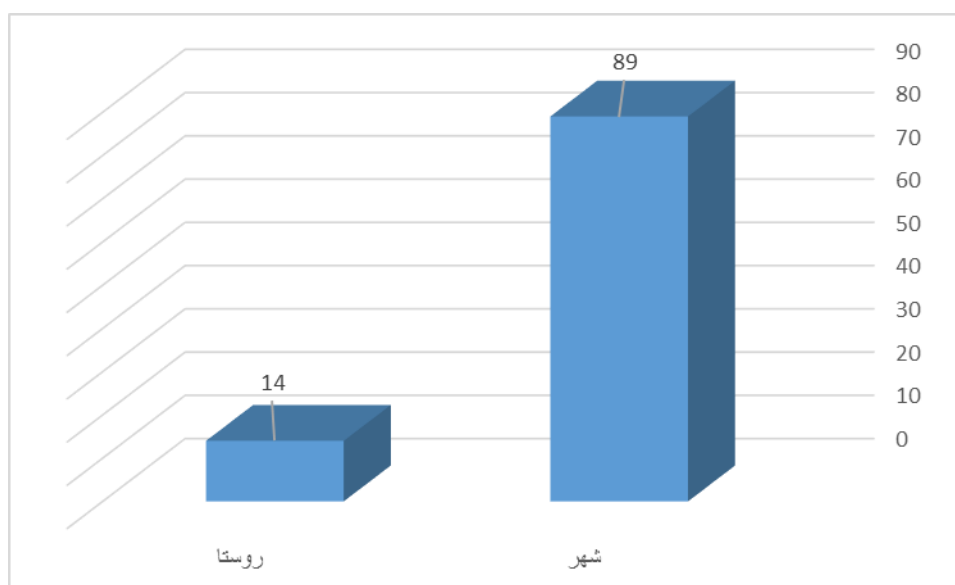

نمودار (۴-۱۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت اقتصادی

جدول (۴-۱۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس محل سکونت

محل سکونت	فراوانی	درصد
شهر	۸۹	۸۶/۴
روستا	۱۴	۱۳/۶
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۱۷) می توان گفت که ۸۶/۴ درصد (۸۹ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، در مناطق شهری و ۱۳/۶ درصد (۱۴ نفر) نیز ساکن در مناطق روستایی می باشند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، ساکن در شهر می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

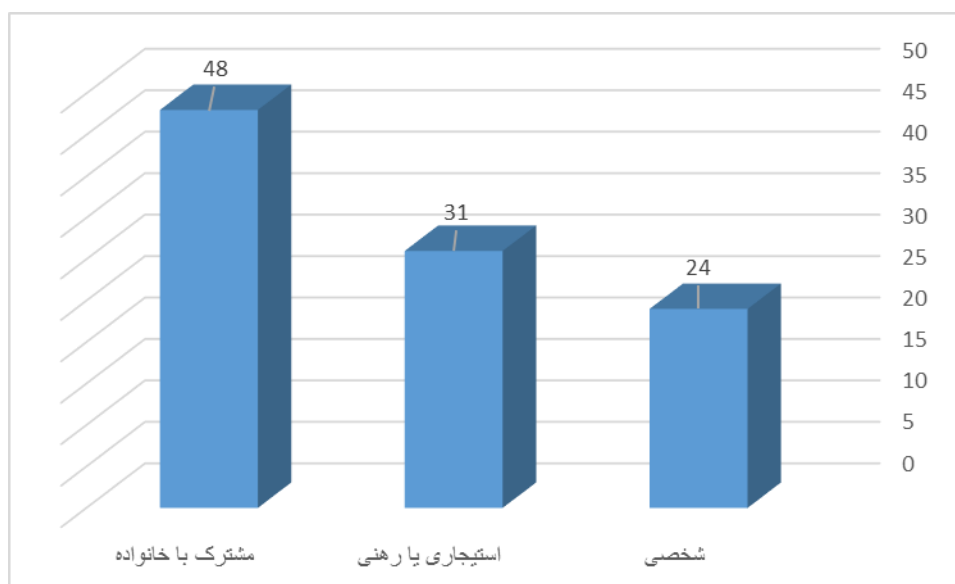

نمودار (۴-۱۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس محل سکونت

جدول (۴-۱۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت محل سکونت

وضعیت محل سکونت	فراوانی	درصد
شخصی	۲۴	۲۳/۳
استیجاری یا رهنی	۳۱	۳۰/۱
مشترک با خانواده	۴۸	۴۶/۶
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۱۸) می توان گفت که ۲۳/۳ درصد (۲۴ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، دارای خانه شخصی، ۳۰/۱ درصد (۳۱ نفر) دارای مسکن استیجاری و رهنی و ۴۶/۶ (۴۸ نفر) درصد نیز با خانواده خود زندگی می نمایند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، به طور مشترک با خانواده زندگی می کنند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

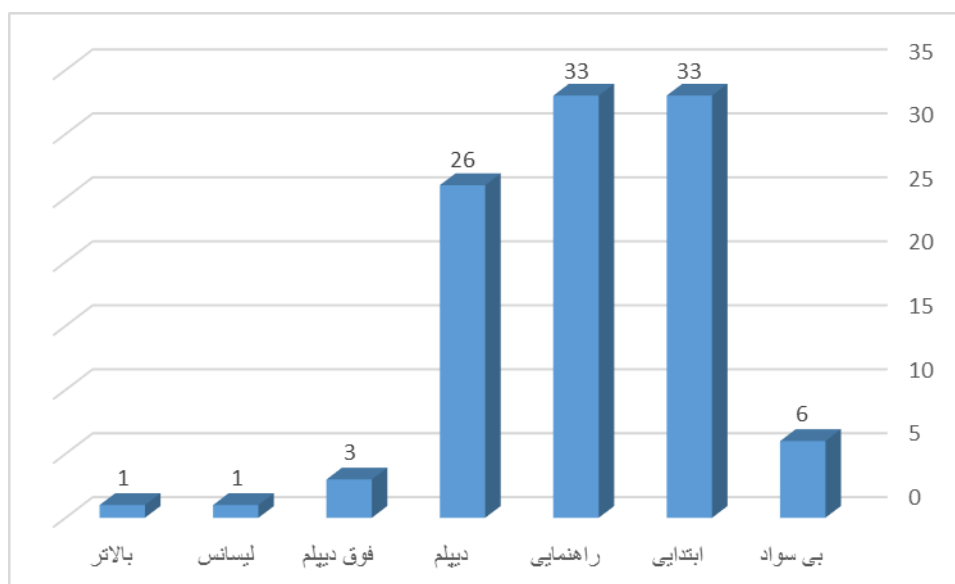

نمودار (۴-۱۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت محل سکونت

جدول (۴-۱۹) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد
بی سواد	۶	۵/۸
ابتدایی	۳۳	۳۲
راهنمایی	۳۳	۳۲
دیپلم	۲۶	۲۵/۲
فوق دیپلم	۳	۲/۹
لیسانس	۱	۱
بالا تر	۱	۱
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۱۹) می توان گفت که ۵/۸ درصد از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، بیسواد، ۳۲ درصد دارای تحصیلات ابتدایی، ۳۲ درصد دارای تحصیلات راهنمایی، ۲۵/۲ درصد دارای تحصیلات دیپلم، ۲/۹ درصد دارای تحصیلات فوق دیپلم، ۱ درصد دارای تحصیلات فوق دیپلم و ۱ درصد نیز دارای تحصیلات لیسانس می باشند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق دارای تحصیلات زیر دیپلم می باشند و فاقد تحصیلات تکمیلی می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود..

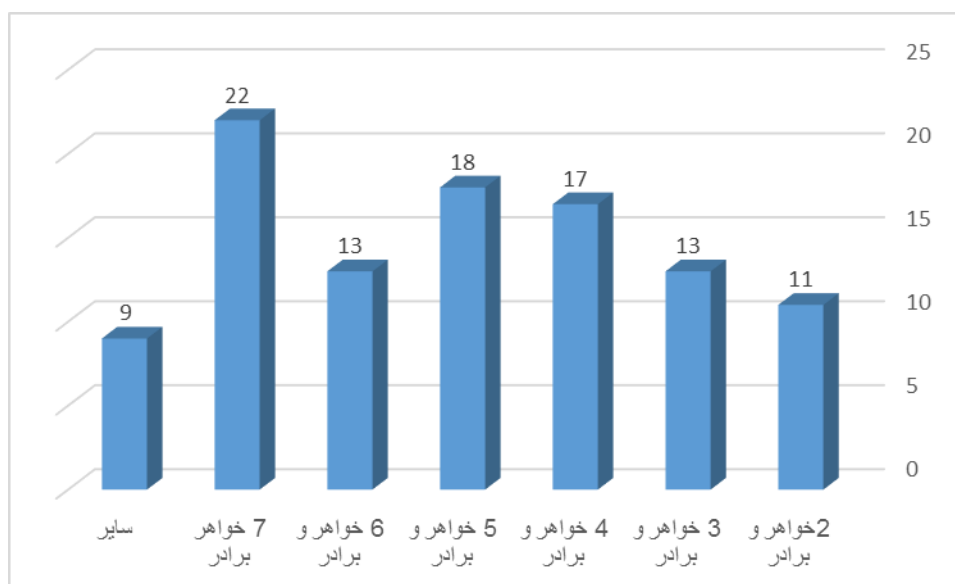

نمودار (۴-۱۹) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات

جدول (۴-۲۰) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تعداد خواهر و برادر

تعداد خواهر و برادر	فراوانی	درصد
۲ خواهر و برادر	۱۱	۱۰/۷
۳ خواهر و برادر	۱۳	۱۲/۶
۴ خواهر و برادر	۱۷	۱۶/۵
۵ خواهر و برادر	۱۸	۱۷/۵
۶ خواهر و برادر	۱۳	۱۲/۶
۷ خواهر و برادر	۲۲	۲۱/۴
سایر	۹	۸/۷
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۲۰) می توان گفت که ۱۰/۷ درصد از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، ۲ خواهر و برادر دارند، ۱۲/۶ درصد دارای ۳ خواهر و برادر، ۱۶/۵ درصد دارای ۴ خواهر و برادر، ۱۷/۵ درصد دارای ۵ خواهر و برادر، ۱۲/۶ درصد دارای ۶ خواهر و برادر، ۲۱/۴ درصد دارای ۷ خواهر و برادر و ۸/۷ درصد نیز دارای بیش از ۷ خواهر و برادر می باشند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، دارای ۷ خواهر و برادر می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود

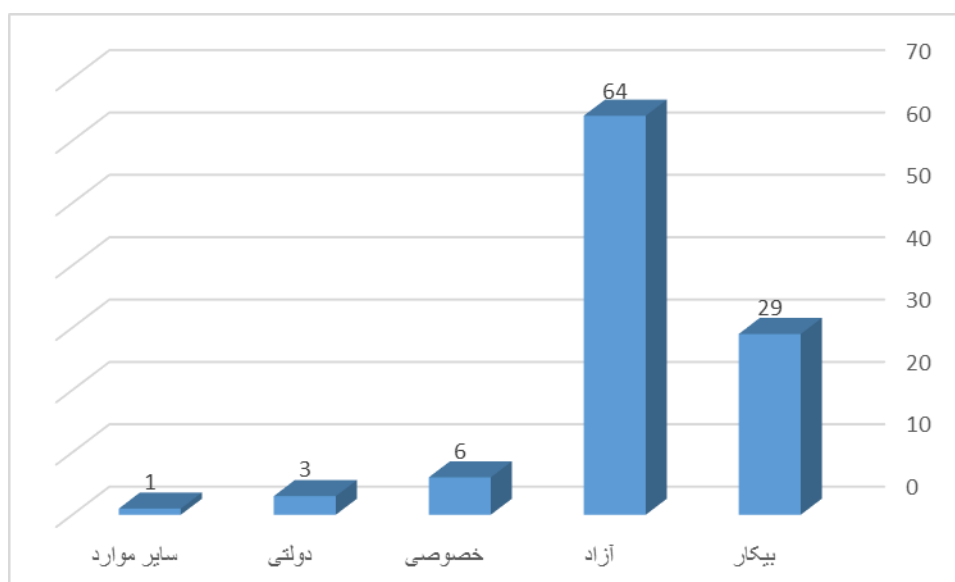

نمودار (۴-۲۰) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تعداد خواهر و برادر

جدول (۴-۲۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل قبل از محکومیت

نوع شغل	فراوانی	درصد
بیکار	۲۹	۲۸/۲
آزاد	۶۴	۶۲/۱
خصوصی	۶	۵/۸
دولتی	۳	۲/۹
سایر موارد	۱	۱
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۲۱) می توان گفت که ۲۸/۲ (۲۹ نفر) درصد از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، قبل از محکومیت شغل مشخصی نداشته و بیکار محسوب می شده است، ۶۲،۱ درصد (۴۶ نفر) دارای شغل آزاد، ۵/۸ درصد (۶ نفر) در شرکتهای خصوصی شاغل بوده اند، ۲/۹ درصد (۲۶ نفر) در مشاغل دولتی فعالیت داشته اند و ۱ درصد (۱ نفر) نیز در سایر مشاغل مشغول به کار بوده اند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، قبل از محکومیت خویش دارای شغل آزاد بوده اند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

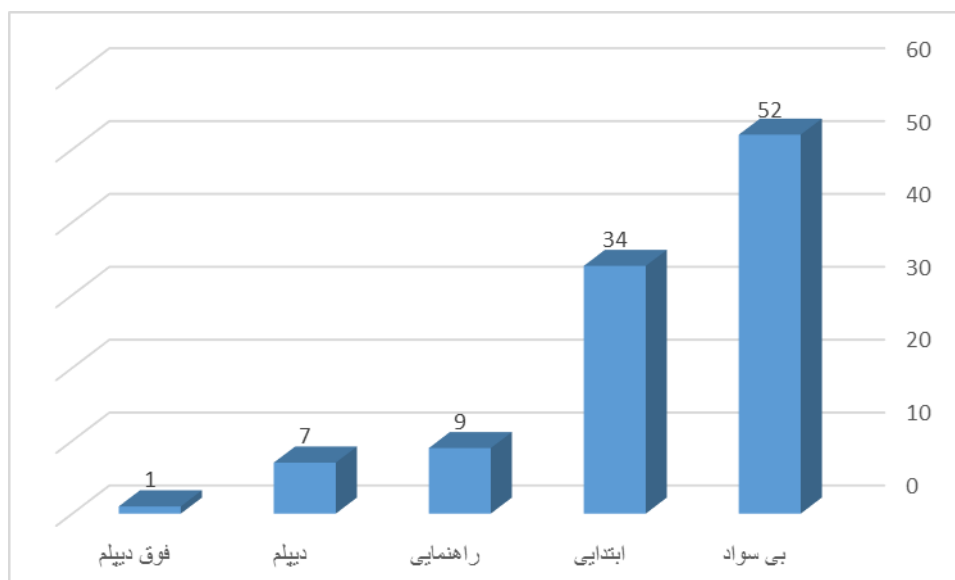

نمودار (۴-۲۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل قبل از محکومیت

جدول (۴-۲۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات پدران

سطح تحصیلات پدر	فراوانی	درصد
بی سواد	۵۲	۵۰/۵
ابتدایی	۳۴	۳۳
راهنمایی	۹	۸/۷
دیپلم	۷	۶/۸
فوق دیپلم	۱	۱
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۲۲) می توان گفت که ۵۰/۵ درصد از تحصیلات پدران نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، بیسواد، ۳۳ درصد دارای تحصیلات ابتدایی، ۸/۷ درصد دارای تحصیلات راهنمایی، ۶/۸ درصد دارای تحصیلات دیپلم و ۱ درصد دارای تحصیلات فوق دیپلم بوده اند لذا می توان گفت که اکثریت پدران نمونه آماری تحقیق، دارای تحصیلات زیر دیپلم بوده اند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

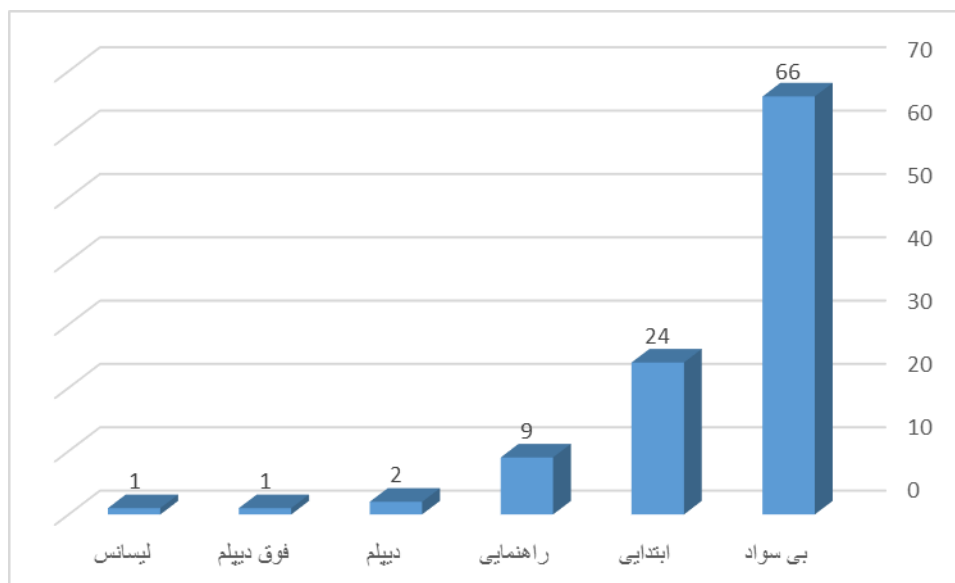

نمودار (۴-۲۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات پدران

جدول (۴-۲۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات مادران

سطح تحصیلات مادر	فراوانی	درصد
بی سواد	۶۶	۶۴/۱
ابتدایی	۲۴	۲۳/۳
راهنمایی	۹	۸/۷
دیپلم	۲	۱/۹
فوق دیپلم	۱	۱
لیسانس	۱	۱
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۲۳) می توان گفت که ۶۴/۱ درصد از تحصیلات مادران نمونه آماری در این تحقیق، بیسواد، ۲۳/۳ درصد دارای تحصیلات ابتدایی، ۸/۷ درصد دارای تحصیلات راهنمایی، ۱/۹ درصد دارای تحصیلات دیپلم، ۱ درصد دارای تحصیلات فوق دیپلم و ۱ درصد دارای تحصیلات فوق دیپلم بوده اند. لذا می توان گفت که اکثریت مادران نمونه آماری دارای تحصیلات زیر دیپلم بوده اند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

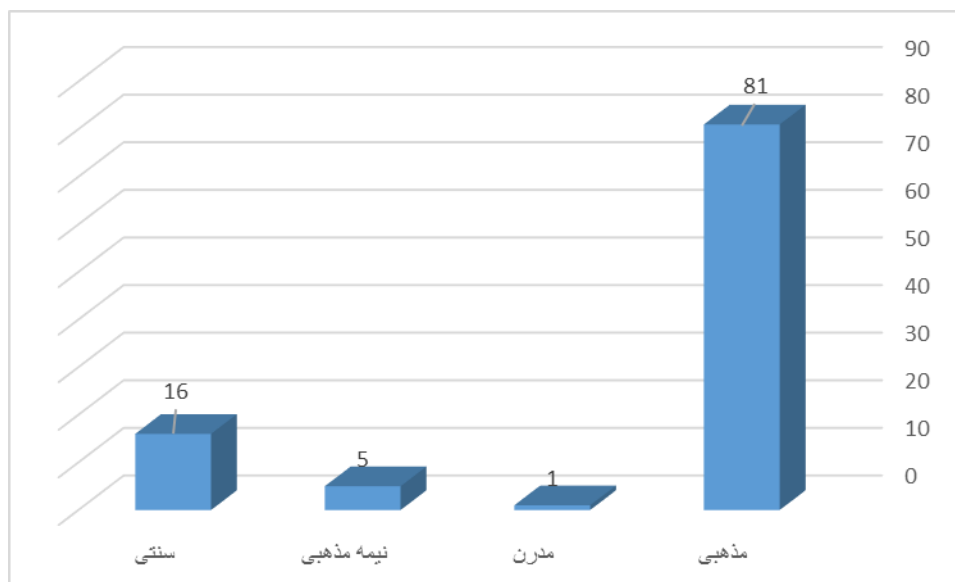

نمودار (۴-۲۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات مادران

جدول (۴-۲۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع خانواده

نوع خانواده	فراوانی	درصد
مذهبی	۸۱	۷۸/۶
مدرن	۱	۱
نیمه مذهبی	۵	۴/۹
سنتی	۱۶	۱۵/۵
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۲۴) می توان گفت که ۷۸/۶ درصد از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، دارای خانواده مذهبی، ۱ درصد دارای خانواده مدرن، ۴/۹ درصد دارای خانواده نیمه مذهبی و ۱۵/۵ درصد نیز در خانواده های سنتی بزرگ شده اند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق در خانواده های مذهبی بزرگ شده اند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

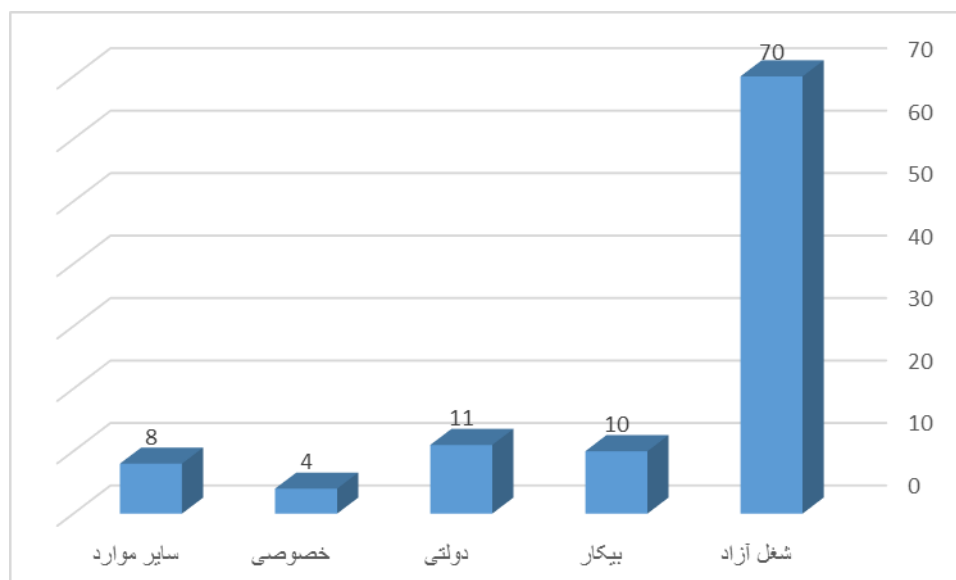

نمودار (۴-۲۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع خانواده

جدول (۴-۲۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل پدران

نوع شغل پدران	فراوانی	درصد
شغل آزاد	۷۰	۶۸
بیکار	۱۰	۹/۷
دولتی	۱۱	۱۰/۷
خصوصی	۴	۳/۹
سایر موارد	۸	۷/۸
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۲۵) می توان گفت که ۶۸ درصد از شغل پدران نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق آزاد، ۹/۷ درصد (۱۰ نفر) بیکار، ۱۰/۷ درصد (۱۱ نفر) دارای شغل های دولتی، ۳/۹ درصد (۴ نفر) دارای شغل های خصوصی و ۷/۸ درصد (۸ نفر) نیز در سایر مشاغل مشغول به کار می باشند لذا می توان گفت که اکثریت پدران نمونه آماری تحقیق دارای شغل آزاد می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

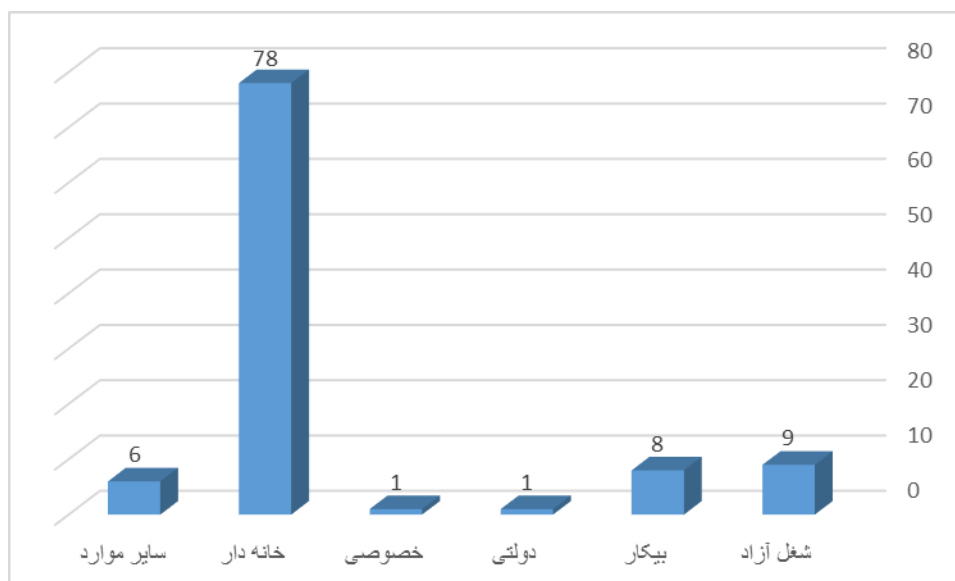

نمودار (۴-۲۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل پدران

جدول (۴-۲۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل مادران

نوع شغل مادران	فراوانی	درصد
شغل آزاد	۹	۸/۷
بیکار	۸	۷/۸
دولتی	۱	۱
خصوصی	۱	۱
خانه دار	۷۸	۷۵/۷
سایر موارد	۶	۵/۸
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۲۶) می توان گفت که ۸/۷ درصد از شغل مادران نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق آزاد، ۷/۸ درصد (۸ نفر) بیکار، ۱ درصد (۱ نفر) دارای شغل های دولتی، ۱ درصد (۱ نفر) دارای شغل های خصوصی، ۷۵/۷ درصد (۷۸ نفر) خانه دار و ۵/۸ درصد (۶ نفر) نیز در سایر مشاغل مشغول به کار می باشند لذا می توان گفت که شغل اکثریت مادران نمونه آماری تحقیق، خانه داری می باشد که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

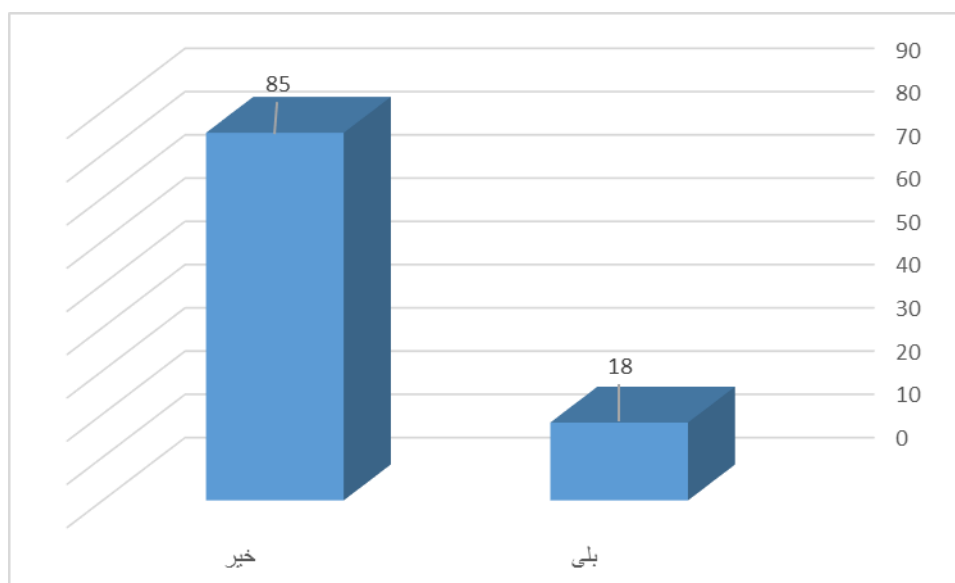

نمودار (۴-۲۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل مادران

جدول (۴-۲۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نابسامانی خانواده

خانواده نابسامان، ازدواج فراوانی مجدد یا طلاق	درصد	
بلی	۱۸	۱۷/۵
خیر	۸۵	۸۲/۵
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۲۷) می توان گفت که ۱۷/۵ درصد (۱۸ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق در خانواده نابسامان، دارای ازدواج مجدد یا طلاق گرفته زندگی می کرده اند و ۸۲/۵ درصد (۸۵) نفر در خانواده معمولی زندگی می کرده اند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق در خانواده معمولی زندگی می کرده اند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

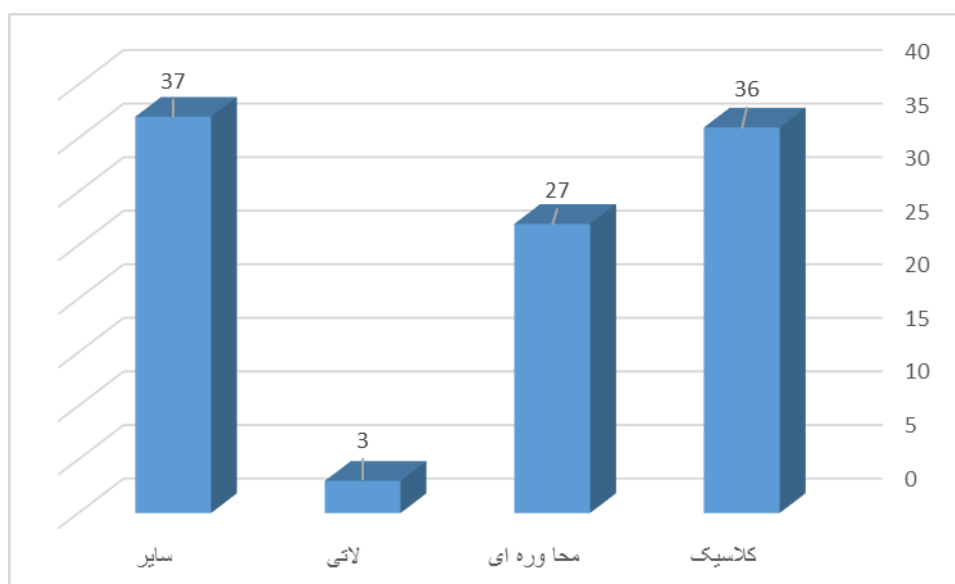

نمودار (۴-۲۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نابسامانی خانواده

جدول (۴-۲۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نحوه صحبت کردن

نحوه صحبت کردن	فراوانی	درصد
کلاسیک	۳۶	۳۵
محاورة ای	۲۷	۲۶/۲
لاتی	۳	۲/۹
سایر	۳۷	۳۵/۹
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۲۸) می توان گفت که ۳۵ درصد (۳۶ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، از نحوه صحبت کردن کلاسیک، ۲۶/۲ درصد (۲۷ نفر) از نحوه صحبت کردن محاورة ای، ۲/۹ درصد (۳ نفر) از نحوه صحبت کردن بصورت لاتی و ۳۵/۹ درصد (۳۷ نفر) نیز از سایر طرق نحوه صحبت کردن استفاده می نمایند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، از سایر طرق نحوه صحبت کردن، استفاده می نمایند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

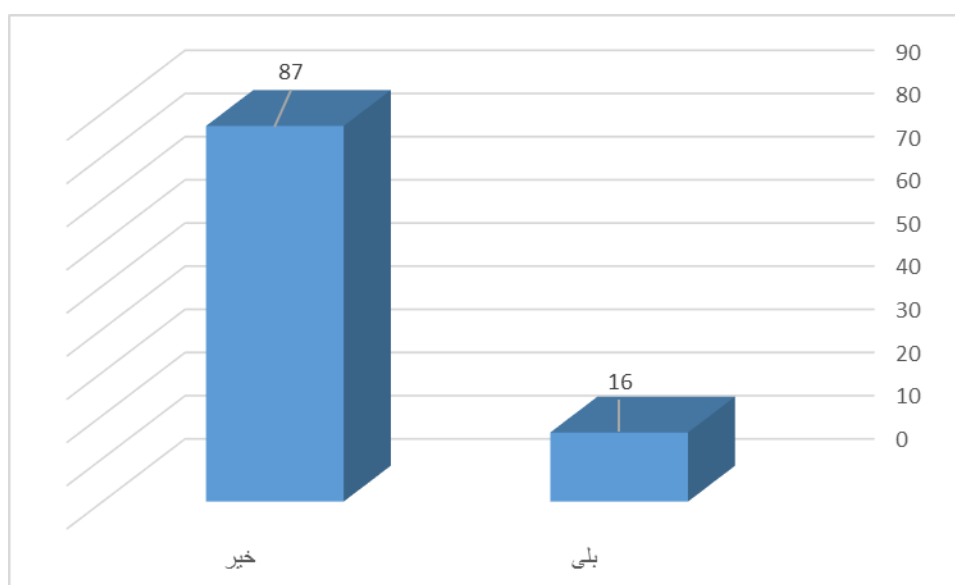

نمودار (۴-۲۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نحوه صحبت کردن

جدول (۴-۲۹) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شرکت در بازی های خشن

شرکت در بازی های خشن	فراوانی	درصد
بلی	۱۶	۱۵/۵
خیر	۸۷	۸۴/۵
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۲۹) می توان گفت که ۱۵/۵ درصد (۱۶ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، در بازی های خشن شرکت می نمایند و ۸۴/۵ درصد (۸۷) نفر تمایل به شرکت در این نوع از بازیها را ندارند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، تمایل به شرکت در بازیهای خشن را ندارند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

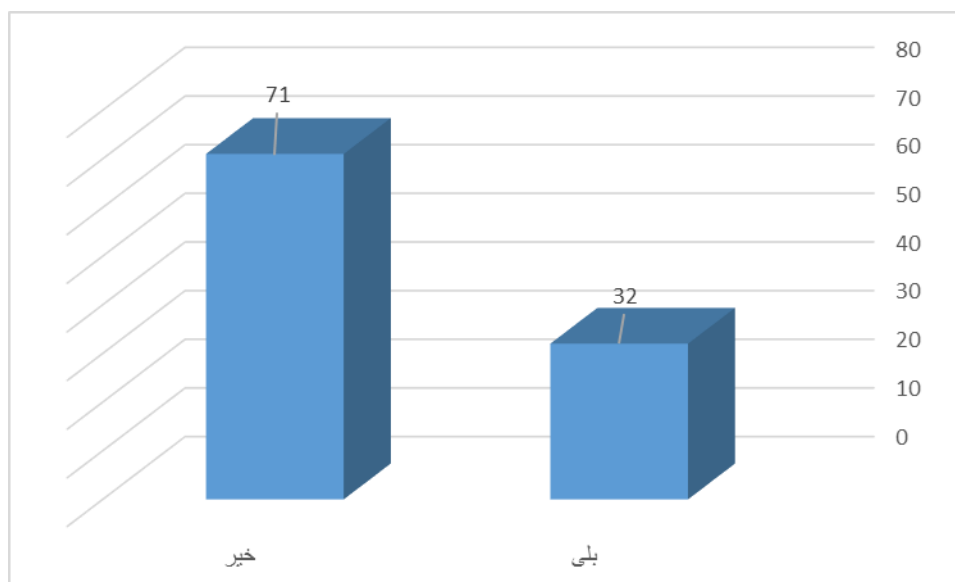

نمودار (۴-۲۹) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شرکت در بازی های خشن

جدول (۳۰-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود خالکوبی

وجود خالکوبی	فراوانی	درصد
دارد	۳۲	۳۱/۱
ندارد	۷۱	۶۸/۹
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۳۰-۴) می توان گفت که ۳۱/۱ درصد (۳۲ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق ، دارای خالکوبی در بدن خود می باشند و ۶۸/۹ درصد (۷۱ نفر) بدون خالکوبی می باشند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، فاقد خالکوبی در بدن خود می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

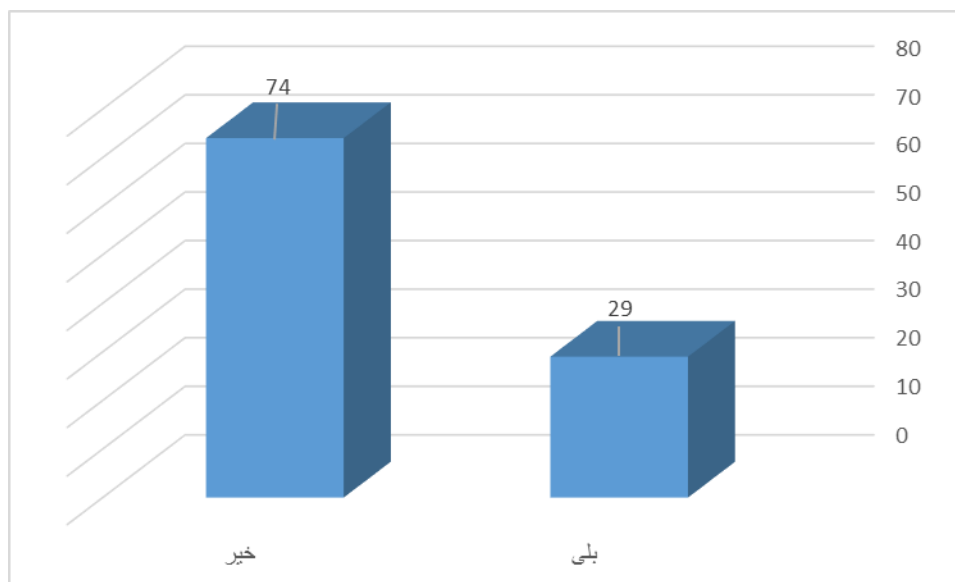

نمودار (۳۰-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود خالکوبی

جدول (۴-۳۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود شخص مجرم در خانواده

شخص مجرم در خانواده	فراوانی	درصد
بلی	۲۹	۲۸/۲
خیر	۷۴	۷۱/۸
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۳۱) می توان گفت که ۲۸/۲ درصد (۲۹ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق ، در خانواده خود، فرد یا افراد مجرم داشته اند و ۷۱/۸ درصد (۷۴ نفر) چنین شخصی در خانواده خود ندارد لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، چنین اشخاصی در خانواده خود نداشته اند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

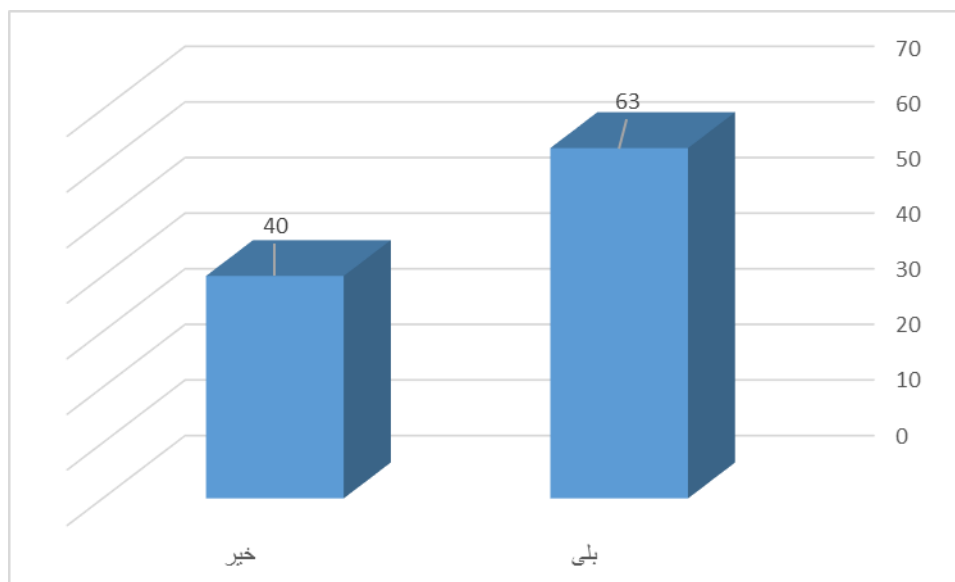

نمودار (۴-۳۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شخص مجرم در خانواده

جدول (۴-۳۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود شخص مجرم در بین دوستان

شخص مجرم در بین دوستان	فراوانی	درصد
بلی	۶۳	۶۱/۲
خیر	۴۰	۳۸/۸
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۳۲) می توان گفت که ۶۱/۲ درصد (۶۳ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، در بین دوستان خود، فرد یا افراد مجرم داشته اند و ۳۸/۸ درصد (۴۰ نفر) چنین شخصی در بین دوستان خود ندارد لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، فردی مجرم در بین دوستان خود داشته اند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

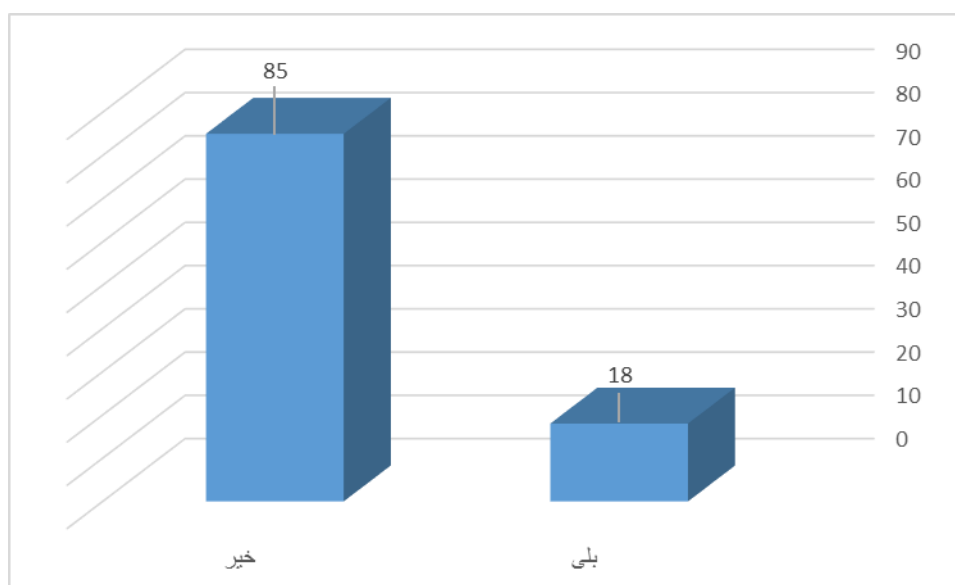

نمودار (۴-۳۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شخص مجرم در بین دوستان

جدول (۳۳-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود شخص مجرم در بین خانواده همسر

شخص مجرم در بین خانواده همسر	فراوانی	درصد
بلی	۱۸	۱۷/۵
خیر	۸۵	۸۲/۵
کل	۱۰۳	۱۰۰٫۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۳۳-۴) می توان گفت که ۱۷/۵ درصد (۱۸ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، در بین خانواده همسر خود، فرد یا افراد مجرم داشته اند و ۸۲/۵ درصد (۸۵ نفر) چنین شخصی در بین خانواده همسر خود نداشته اند لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، فردی مجرم در بین خانواده همسر خود نداشته اند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

نمودار (۳۳- ۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وجود شخص مجرم در بین خانواده همسر

۳-۲-۴- یافته های شخصیتی مجرمین مواد مخدر:

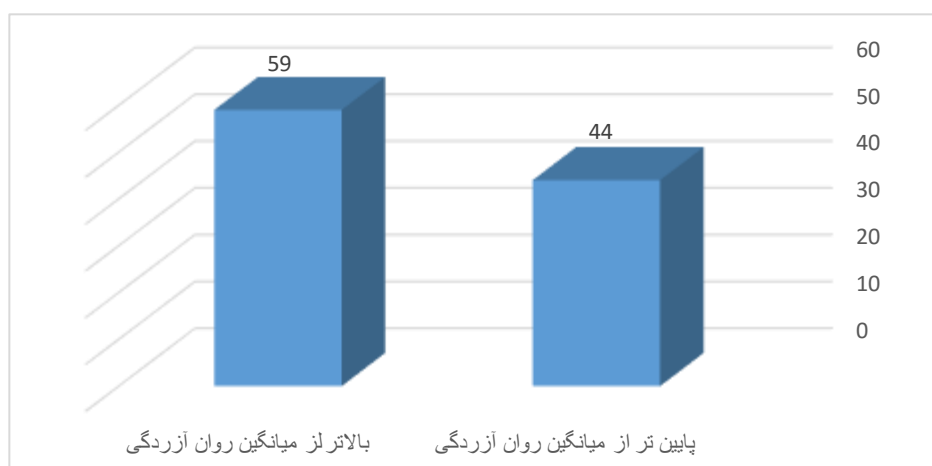
در این بخش نیز با استفاده از آمار توصیفی (درصد و فراوانی ها) و استنباطی به بررسی یافته های شخصیتی مجرمین مواد مخدر در قالب جداول و نمودارها پرداخته شده است

۳-۲-۴-۱- ویژگی های شخصیتی مجرمین مواد مخدر در اردوگاه حرفه آموزی و کار درمانی استان اردبیل به چه صورت می باشد؟

جدول (۴-۳۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی روان آزردهی

ویژگی شخصیتی روان آزردهی	فراوانی	درصد
پایین تر از میانگین روان آزردهی	۴۴	۴۲/۷
بالاتر از میانگین روان آزردهی	۵۹	۵۷/۳
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۳۴) می توان گفت ۴۲/۷ درصد (۴۴ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق دارای میزان ویژگی شخصیتی روان آزردهی پایین تر از حد متوسط و ۵۷/۳ درصد (۵۹ نفر) نیز میزان ویژگی شخصیتی روان آزردهی بالاتر از حد متوسط دارا می باشند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، از ویژگی شخصیتی روان آزردهی بالاتر از حد متوسط برخوردار می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

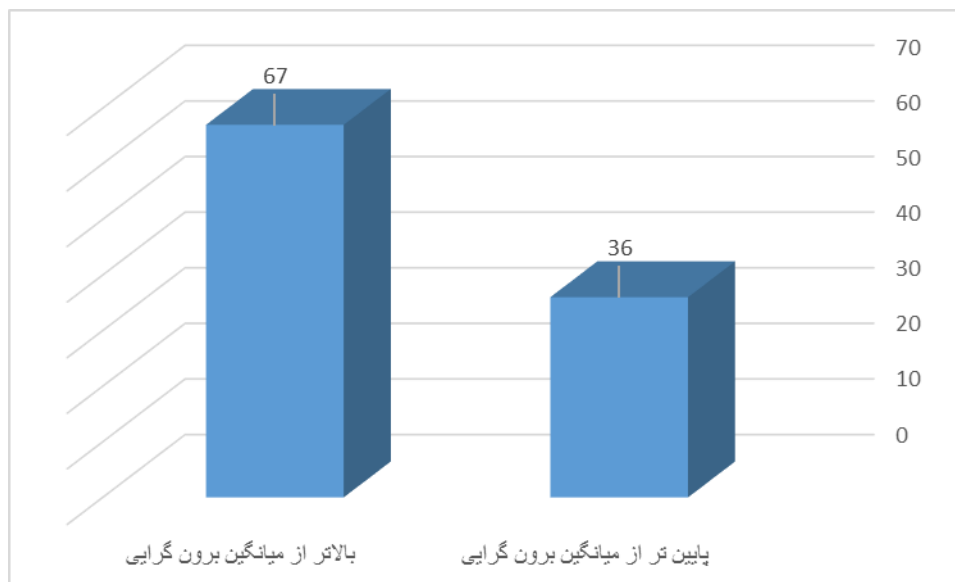

نمودار (۴-۳۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی روان آزردهی

جدول (۳۵-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی برون گرایی

ویژگی شخصیتی برون گرایی	فراوانی	درصد
پایین تر از میانگین برون گرایی	۳۶	۳۵/۰
بالاتر از میانگین برون گرایی	۶۷	۶۵/۰
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۳۵-۴) می توان گفت ۳۵/۰ درصد (۳۶ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق دارای میزان ویژگی شخصیتی برونگرایی پایین تر از حد متوسط و ۶۵/۰ درصد (۶۷ نفر) نیز میزان ویژگی شخصیتی برون گرایی بالاتر از حد متوسط دارا می باشند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، از ویژگی شخصیتی برون گرایی بالاتر از سطح متوسط، برخوردار می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

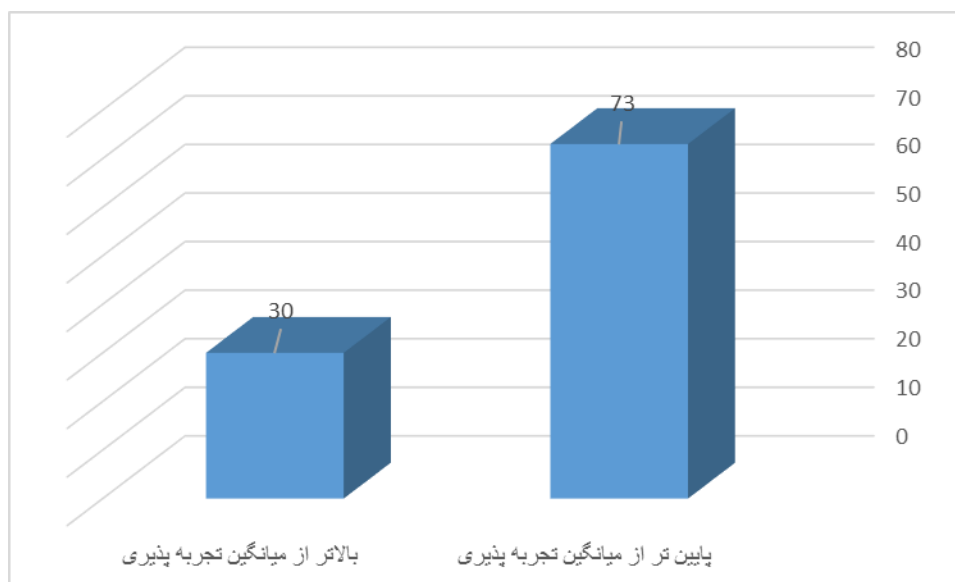

نمودار (۳۵-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی برون گرایی

جدول (۴-۳۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی تجربه پذیری

ویژگی شخصیتی تجربه پذیری	فراوانی	درصد
پایین تر از میانگین تجربه پذیری	۷۳	۷۰/۹
بالاتر از میانگین تجربه پذیری	۳۰	۲۹/۱
کل	۱۰۳	۱۰۰,۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۳۶) می توان گفت ۷۰/۹ درصد (۷۳ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق دارای میزان ویژگی شخصیتی تجربه پذیری پایین تر از حد متوسط و ۲۹/۱ درصد (۳۰ نفر) نیز میزان ویژگی شخصیتی تجربه پذیری بالاتر از حد متوسط دارا می باشند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، از ویژگی شخصیتی تجربه پذیری پایین تر از حد متوسط، برخوردار می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

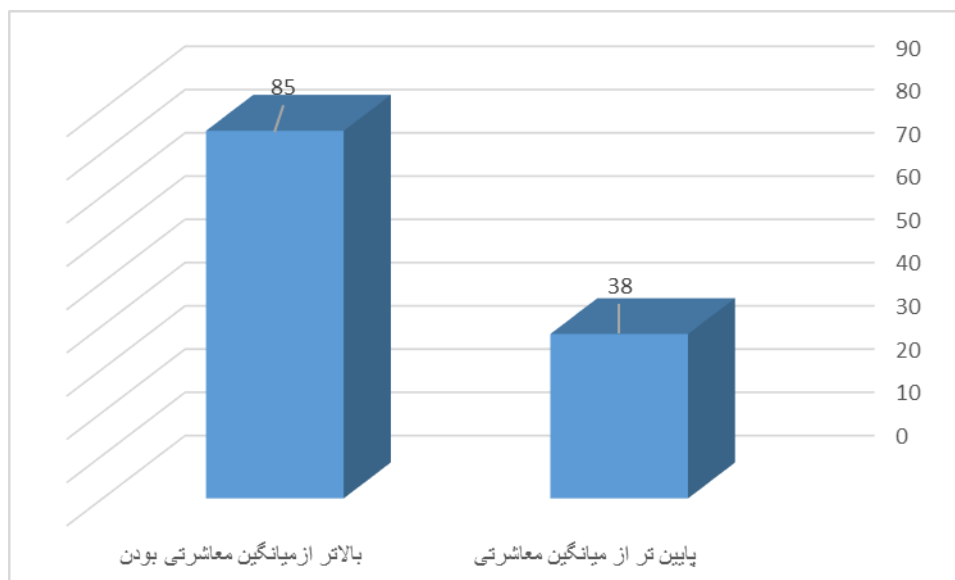

نمودار (۴-۳۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی تجربه پذیری

جدول (۴-۳۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی معاشرتی بودن

ویژگی شخصیتی معاشرتی بودن	فراوانی	درصد
پایین تر از میانگین معاشرتی بودن	۳۸	۳۶/۹
بالا تر از میانگین معاشرتی بودن	۶۵	۶۳/۱
کل	۱۰۳	۱۰۰،۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۳۷) می توان گفت که ۳۶/۹ درصد (۳۸ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق دارای میزان ویژگی شخصیتی معاشرتی بودن پایین تر از حد متوسط و ۶۳/۱ درصد (۶۵ نفر) نیز میزان ویژگی شخصیتی معاشرتی بودن بالاتر از حد متوسط دارا می باشند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، از ویژگی شخصیتی معاشرتی بودن بالاتر از سطح متوسط، برخوردار می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود

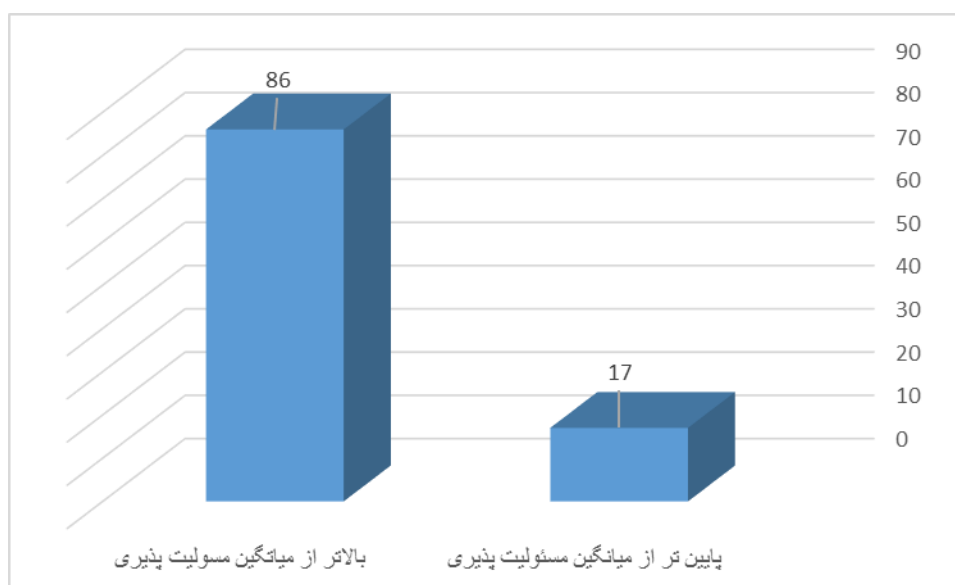

نمودار (۴-۳۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی معاشرتی بودن

جدول (۴-۳۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی مسئولیت پذیری

ویژگی شخصی مسئولیت پذیری	فراوانی	درصد
پایین تر از میانگین مسئولیت پذیری	۱۷	۱۶/۵
بالتر از میانگین مسئولیت پذیری	۸۶	۸۳/۵
کل	۱۰۳	۱۰۰٫۰

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۳۸) می توان گفت که ۱۶/۵ درصد (۱۷ نفر) از نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق دارای میزان ویژگی شخصی مسئولیت پذیری پایین تر از حد متوسط و ۸۳/۵ درصد (۸۶ نفر) نیز میزان ویژگی شخصی مسئولیت پذیری بالاتر از حد متوسط دارا می باشند. لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، از ویژگی شخصی مسئولیت پذیری بالاتر از سطح متوسط برخوردار می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

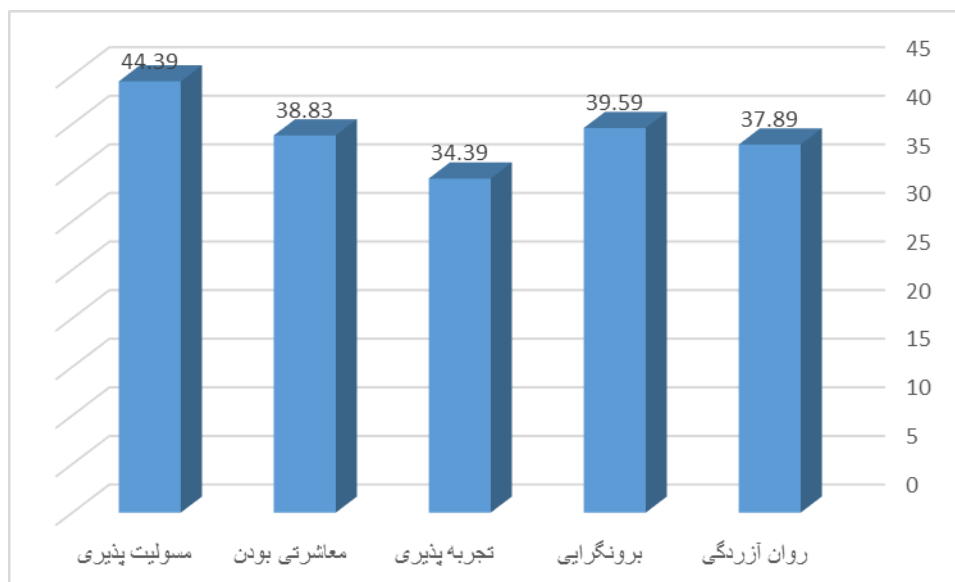

نمودار (۴-۳۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس ویژگی مسئولیت پذیری

جدول (۴-۳۹) توصیف انواع ویژگی های شخصیتی نئو (روان آزردگی، برون گرایی، تجربه پذیری، معاشرتی بودن و مسئولیت پذیری)

روان آزردگی	برونگرایی	تجربه پذیری	معاشرتی بودن	مسئولیت پذیری	
۳۷/۸۹	۳۹/۵۹	۳۴/۳۹	۳۸/۸۳	۴۴/۳۹	میانگین
۷/۳۵	۶/۳۵	۵/۵	۷/۰۷	۸/۷۳	انحراف معیار
۲۰	۱۸	۲۰	۲۳	۱۹	حداقل
۵۶	۵۱	۴۸	۵۶	۶۰	حداکثر

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۳۹) می توان گفت که میانگین روان آزردگی از مولفه های ویژگیهای شخصیتی در بین نمونه آماری مورد مطالعه، برابر ۳۷/۸۹ با انحراف معیار ۷/۳۵، میانگین برونگرایی برابر ۳۹/۵۹ با انحراف معیار ۶/۳۵، میانگین تجربه پذیری برابر ۳۴/۳۹ با انحراف معیار ۵/۵، میانگین معاشرتی بودن برابر ۳۸/۸۳ با انحراف معیار ۷/۰۷ و میانگین مسئولیت پذیری برابر ۴۴/۳۹ و انحراف معیار ۸/۷۳ می باشد لذا می توان گفت که اکثریت نمونه آماری تحقیق، با احتساب میانگین آنها از ویژگی شخصیتی مسئولیت پذیری برخوردار می باشند که در این زمینه نمودار زیر ارائه می شود.

نمودار (۴-۳۹) توصیف انواع ویژگی های شخصیتی نئو (روان آزردگی، برون گرایی، تجربه پذیری، معاشرتی بودن و مسئولیت پذیری)

جدول (۴-۴۰) بررسی توصیفی ویژگی های شخصیتی مجرمین مواد مخدر

شاخص آماری		تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۱	ویژگی شخصیتی روان رنجور خویی	۱۰۳	۳۷,۸۹۳۲	۷,۳۵۶۳۵	۰,۷۲۴۸۴
۲	ویژگی شخصیتی برون گرایی	۱۰۳	۳۹,۵۹۲۲	۶,۳۵۷۷۰	۰,۶۲۶۴۴
۳	ویژگی شخصیتی تجربه پذیری	۱۰۳	۳۴,۳۹۸۱	۵,۵۰۹۹۵	۰,۵۴۲۹۱
۴	ویژگی شخصیتی توافق پذیری	۱۰۳	۳۸,۸۳۵۰	۷,۰۷۸۱۳	۰,۶۹۷۴۳
۵	ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی	۱۰۳	۴۴,۳۹۸۱	۸,۷۳۸۴۰	۰,۸۶۱۰۲

نتایج جدول (۴-۴۰) نشان می دهد که میانگین ویژگی های شخصیتی اکثر مجرمین در اردوگاه حرفه آموزی و کار درمانی استان اردبیل بیشتر از سطح متوسط (۳۶) می باشد. به نحوی که حداقل آن برابر ۳۴/۳۹ و حداکثر برابر ۴۴/۳۹ می باشد.

۴-۳- آمار استنباطی:

۴-۳-۱-آزمون فرضیه اصلی پژوهش:

بنظر می رسد بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها رابطه معناداری وجود دارد.

۴-۳-۱-۱- بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها تفاوت معناداری وجود دارد .

جدول(۴-۴۱) آزمون ضریب همبستگی بین وضعیت مجرمین مواد مخدر و جرائم ارتكابی توسط آنها

متغیر مستقل	ضریب همبستگی اسپیرمن	معنای دوطرفه	نتیجه
وضعیت مجرمین مواد مخدر	۰/۴۱	۰/۰۰۰	قبول

نتایج حاصل از آزمون همبستگی اسپیرمن نشان می دهد که بین وضعیت مجرمین مواد مخدر و جرائم ارتكابی توسط آنها رابطه معنی داری وجود دارد. به این معنی در سطح معنی داری ۰/۰۰۰

رابطه آنها برابر با ۴۱ صدم است. بر این اساس می‌توان گفت که هر چه قدر وضعیت مجرمین مواد مخدر نامناسب باشد و در گذشته مرتکب جرم بشوند به همان میزان گرایش به ارتکاب جرم خواهند داشت.

۴-۳-۱-۲- بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها بر اساس (سابقه جرائم مواد مخدر) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۴) آزمون سابقه جرائم مواد مخدر

معنی داری	مقدار تی	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین	سابقه جرائم مواد مخدر
۰/۰۰۲	۶/۳۸	۱۰۱	۷/۰۸	۷/۱۲	بله
			۶/۳۱	۹/۳۳	خیر

با توجه نتایج آزمون تی می‌توان گفت که بین سابقه جرائم مواد مخدر و نوع جرم ارتكابی آنها تفاوت معنی داری وجود دارد. پس آنهایی که سابقه جرائم مواد مخدر دارند، گرایش بیشتری به ارتکاب جرم خواهند داشت.

۴-۳-۱-۳- بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها بر اساس (نوع جرائم مواد مخدر صنعتی و سنتی) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۴) آزمون وضعیت مجرمین مواد مخدر و نوع جرم ارتكابی آنها (مواد مخدر صنعتی و سنتی)

معنی داری	مقدار تی	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین	نوع جرم مواد مخدر
۰/۰۰۰	۱۴/۰۱	۱۰۱	۸/۱۰	۱۲/۹	صنعتی
			۵/۶	۸/۰۸	سنتی

نتایج حاصل از آزمون تی نشان می‌دهد که بین وضعیت مجرمین مواد مخدر و نوع جرم ارتكابی آنها (مواد مخدر صنعتی و سنتی) تفاوت معناداری وجود دارد. به این معنی آنهایی که سابقه

مجرمیت داشتند، با میانگین ۱۲/۹ و انحراف معیار ۸/۱۰ با مقدار تی ۱۴/۰۱ در سطح معنی داری ۰/۰۰۰، بیشتر گرایش به ارتکاب جرم دارند.

۴-۳-۱-۴- بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها بر اساس (نوع جرم ارتكابی) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۴) آزمون وضعیت مجرمین مواد مخدر و نوع جرم ارتكابی آنها (توزیع، ترانزیت، صادر کردن، قاچاق، وارد کردن، نگهداری)

متغیر	کای اسکور	فی	درجه آزادی	سطح معنی داری
نوع جرم ارتكابی (توزیع، ترانزیت، صادر کردن، قاچاق، وارد کردن، نگهداری)	۱۶/۴۵۹	۰/۲۰۴	۹۸	۰/۰۰۰

نتایج حاصل از آزمون کای اسکور نشان می‌دهد که با توجه به مقدار خی دو (۱۶/۴۵۹)، مقدار فی (۰/۲۰۴) در سطح معنی داری ۰/۰۰۰ می‌توان گفت که تفاوت معناداری بین وضعیت مجرمین مواد مخدر و نوع جرم ارتكابی (توزیع، ترانزیت، صادر کردن، قاچاق، وارد کردن، نگهداری) وجود دارد. همچنین میزان ضریب فی که همبستگی (۰/۲۰۴)، حاکی از معنی داری و رابطه نسبتاً خوب در فرضیه فوق است

۴-۳-۲- آزمون فرضیه فرعی اول:

بنظر می‌رسد بین ویژگی‌های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها رابطه معناداری وجود دارد.

۴-۳-۱-۲- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی‌های جمعیت شناختی (سن) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۴۵) آزمون سن با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	سطوح مختلف سنی	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرایم ارتكابی بر حسب سن (سال)	۱۸ تا ۲۸ سال	۲۱/۵۲	۶/۵	F= ۱/۵۸۵	۰/۱۸۴
	۲۸ تا ۳۸ سال	۱۸/۱۰	۵/۱۵		
	۳۸ تا ۴۸ سال	۱۹/۴۱	۶/۵۴		
	۴۸ تا ۵۸ سال	۱۷/۰۰	۴/۵۳		
	بالتر از ۵۸	۲۰/۰۰	۰		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۴۵) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس سطح سن مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با سطوح سنی مختلف دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > ۰/۰۵$).

۴-۳-۲-۲- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (نوع شغل) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۴۶) آزمون نوع شغل با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	انواع شغل	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب شغل	آزاد	۱۸/۹۸	۵/۸۱	F=۰/۱۸۸	۰/۹۴۴
	دولتی	۲۰/۰۰	۰		
	خصوصی	۱۷/۰۰	۶/۰۸		
	بیکار	۱۹/۱۹	۶/۲۶		
	سایر	۲۱/۵	۰/۷۰		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۴۶) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع شغل مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با انواع شغل مختلف دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > ۰/۰۵$).

۳-۲-۳-۴- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (سابقه زندانی شدن) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۴۷) فرضیه آزمون t برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین با و بدون سابقه زندانی شدن

متغیر	سابقه	N	M	SD	df	t	Sig
سابقه زندانی شدن	بلی	۵۹	۱۹/۷۲	۶/۲۴	۱۰۱	۱/۳۹	۰/۱۶۵
	خیر	۴۴	۱۸/۱۱	۵/۱۳			

با توجه به نتایج جدول (۴-۴۷) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی با سابقه و بدون سابقه زندانی شدن نزدیک به هم می باشد و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین با سابقه و بدون سابقه زندانی شدن در اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل وجود ندارد.

۴-۲-۳-۴- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (تاھل) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۴۸) فرضیه آزمون t برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین متاھل

متغیر	وضعیت تاھل	N	M	SD	df	t	Sig
تاھل	مجرد	۳۱	۲۰/۹۳	۶/۱۴	۱۰۱	۲/۲۱۰	۰/۰۲۹
	متاھل	۷۲	۱۸/۲۲	۵/۵۲			

با توجه به نتایج جدول (۴-۴۸) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان مجرد برابر ۲۰/۹۳ و میزان جرائم ارتكابی توسط زندانیان متاھل برابر ۱۸/۲۲ می باشد و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین مجرد و متاھل با توجه به سطح معناداری در اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل وجود دارد ($P > 0.05$).

۴-۳-۵- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (تعداد فرزند) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۴۹) آزمون تعداد فرزند با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	تعداد فرزند	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب تعداد فرزند	بدون فرزند	۱۹/۵۵	۵/۱۷	F=۰/۷۴۲	۰/۶۱۷
	۱ فرزند	۱۸/۰۷	۷/۷۴		
	۲ فرزند	۱۸/۳۲	۵/۰۰		
	۳ فرزند	۱۷/۶۳	۵/۲۹		
	۴ فرزند	۲۱	۹/۰۱		
	۵ فرزند	۲۰	۰		
	بیشتر	۲۱/۵۸	۶/۶۱		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۴۹) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس تعداد فرزند مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی با تعداد مختلف فرزند دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > ۰/۰۵$).

۴-۳-۶- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (وضعیت اقتصادی) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۵۰) آزمون وضعیت اقتصادی با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	وضعیت اقتصادی	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب وضعیت اقتصادی	ضعیف	۱۸/۹۱	۶/۱۹	F=۰/۱۴۱	۰/۸۶۸
	متوسط	۱۹/۷۵	۴/۱۳		
	مرفه	۱۸/۶۶	۲/۳۰		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۵۰) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس وضعیت اقتصادی مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با وضعیت مختلف اقتصادی دارای اختلاف معناداری نمی باشند ($P > 0/05$).

۴-۳-۲-۷ بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (وضعیت سکونت) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۵۱) فرضیه آزمون t برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین شهری و روستایی

متغیر	سکونت	N	M	SD	df	t	Sig
وضعیت سکونت	شهر	۸۹	۱۸/۹۵	۵/۸۹	۱۰۱	۰/۳۶۷	۰/۷۱۵
	روستا	۱۴	۱۹/۵۷	۵/۵۴			

با توجه به نتایج جدول (۴-۵۱) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان ساکن شهر و روستا به هم نزدیک می باشد و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین شهری و روستایی در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود ندارد.

۴-۳-۲-۸ بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (وضعیت خانه) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۵۲) آزمون وضعیت خانه با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	وضعیت خانه	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب وضعیت خانه	شخصی	۱۸/۵۸	۴/۹۵	F=۱/۲۰۱	۰/۳۰۵
	استیجاری-رهنی	۱۷/۹۶	۴/۷۴		
	مشترک با خانواده	۱۹/۹۵	۶/۷۴		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۵۲) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس وضعیت خانه مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با وضعیت مختلف خانه دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > 0/05$).

۴-۳-۲-۹- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (میزان تحصیلات) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۵۳) آزمون میزان تحصیلات با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	میزان تحصیلات	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب میزان تحصیلات	بی سواد	۲۱	۵/۷۹	F=۰/۶۷۷	۰/۶۶۹
	ابتدایی	۱۹/۷۸	۵/۳۶		
	راهنمایی	۱۸/۸۷	۶/۵		
	دیپلم	۱۸/۴۶	۵/۷۳		
	فوق دیپلم	۱۴	۵/۲۹		
	لیسانس	۱۶	۰		
	بالا تر	۲۱	۰		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۵۳) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با سطح تحصیلات مختلف دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > 0/05$).

۴-۳-۲-۱۰- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (تعداد خواهر و برادر) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۵۴) آزمون تعداد خواهر و برادر با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	خواهر و برادر	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب تعداد خواهر و برادر	۲	۲۰/۴۵	۳/۵	F=۱/۵۷۹	۰/۱۶۲
	۳	۲۲/۶۱	۴/۹۷		
	۴	۱۸/۵۸	۵/۵۴		
	۵	۱۷/۱۶	۵/۸۶		
	۶	۱۹/۵۳	۸/۶۵		
	۷	۱۷/۵۴	۵/۵۲		
	سایر	۱۹/۶۶	۳/۷۴		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۵۴) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس تعداد خواهر و برادر مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با تعداد خواهر و برادر مختلف دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > 0/05$).

۴-۳-۲-۱۱- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (نوع شغل قبل از محکومیت) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۵۵) آزمون نوع شغل قبل از محکومیت با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	نوع شغل	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب نوع شغل قبل از محکومیت	بیکار	۲۱/۲۷	۶/۶۲	F=۲/۴۸۲	۰/۰۴۹
	آزاد	۱۷/۸۷	۵/۳۲		
	شرکت خصوصی	۱۷/۸۳	۴/۲۶		
	دولتی	۲۴	۴/۳۵		
	سایر	۲۱	۰		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۵۵) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع شغل قبل از محکومیت مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با نوع شغل مختلف دارای اختلاف معناداری می باشد ($P > 0/05$).

۴-۳-۲-۱۲- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (سطح تحصیلات پدران) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۵۶) آزمون سطح تحصیلات پدران با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	سطح تحصیلات پدران	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب سطح تحصیلات پدران	بیسواد	۲۰/۰۵	۶/۱۷	F=۱/۰۳۰	۰/۳۹۶
	ابتدایی	۱۸/۱۱	۴/۷۲		
	راهنمایی	۱۸/۵۵	۷/۶۱		
	دیپلم	۱۷/۴۲	۵/۳۸		
	فوق دیپلم	۱۳	۰		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۵۶) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات پدران مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با سطح تحصیلات مختلف پدران دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > 0/05$).

۴-۳-۲-۱۳- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (سطح تحصیلات مادران) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۵۷) آزمون سطح تحصیلات مادران با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	سطح تحصیلات مادران	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب سطح تحصیلات مادران	بیسواد	۱۹/۱۹	۶/۴۵	F=۰/۱۷۹	۰/۹۷۰
	ابتدایی	۱۸/۷۰	۴/۳۹		
	راهنمایی	۱۸/۱۱	۵/۸۱		
	دیپلم	۱۹	۰		
	فوق دیپلم	۲۱	۰		
	لیسانس	۲۳	۰		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۵۷) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات مادران مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با سطح تحصیلات مختلف مادران دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > ۰/۰۵$).

۴-۳-۲-۱۴- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (نوع خانواده) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۵۸) آزمون نوع خانواده با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	نوع خانواده	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب نوع خانواده	مذهبی	۱۹/۳۴	۶/۰۰	F=۰/۸۶۹	۰/۴۶۰
	مدرن	۲۱	۰		
	نیمه مذهبی	۱۵/۲۰	۵/۵۴		
	سنتی	۱۸/۵۶	۴/۹۳		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۵۸) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع خانواده مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی

توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با انواع خانواده مختلف دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > 0/05$).

۴-۳-۲-۱۵- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (نوع شغل پدران) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۵۹) آزمون نوع شغل پدران با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	نوع شغل پدران	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب شغل پدر	آزاد	۱۸/۹۰	۵/۴۸	F=۰/۵۸۱	۰/۶۷۷
	بیکار	۱۹/۲	۶/۰۱		
	دولتی	۱۸/۰۹	۶/۰۷		
	خصوصی	۱۸	۱۰/۰۹		
	سایر	۲۱/۸۷	۶/۵۷		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۵۹) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع شغل پدران مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با انواع شغل پدران مختلف دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > 0/05$).

۴-۳-۲-۱۶- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (نوع شغل مادران) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۶۰) آزمون نوع شغل مادران با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	نوع شغل مادران	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب شغل مادر	آزاد	۲۰/۴۴	۳/۹	F=۰/۴۰۳	۰/۸۴۵
	بیکار	۲۰/۲۵	۳/۷۷		
	دولتی	۲۳	۰		
	خصوصی	۲۰	۰		
	خانه دار	۱۸/۸۳	۶/۲۹		
	سایر	۱۷/۱۶	۴/۸۳		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۶۰) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع شغل مادران مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با انواع شغل مادران مختلف دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > ۰/۰۵$).

۴-۳-۲-۱۷- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (وجود خانواده نابسامان) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۶۱) فرضیه آزمون t برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین با خانواده نابسامان و بدون خانواده نابسامان

متغیر	نابسامانی خانواده	N	M	SD	df	t	Sig
وضعیت خانواده	بلی	۱۸	۲۰/۷۲	۱/۴۷	۱۰۱	۱/۳۵۵	۰/۱۷۸
	خیر	۸۵	۱۸/۶۸	۰/۶۱			

با توجه به نتایج جدول (۴-۶۱) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان با خانواده های نابسامان و بدون خانواده های نابسامان به هم نزدیک می باشد و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در زندانی که در خانواده های نابسامان و خانواده های سالم بزرگ شده در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود ندارد.

۴-۳-۲-۱۸- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (طرز صحبت كردن) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۶۲) آزمون طرز صحبت كردن با نوع جرائم ارتكابی

متغیر	نوع صحبت كردن	میانگین سطوح	انحراف معیار	آماره F	سطح معناداری
میزان جرائم ارتكابی بر حسب نوع صحبت كردن	كلاسیك	۱۹/۳۰	۶	F=۱/۷۵۶	۰/۱۶۱
	محاورة ای	۲۰/۰۳	۶/۷۶		
	لاتی	۲۴	۲/۶۴		
	سایر	۱۷/۶۴	۴/۷۷		

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۴-۶۲) كه طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع صحبت كردن مورد مقایسه قرار گرفته است نشان می دهد كه جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی با انواع مختلف صحبت كردن دارای اختلاف معناداری نمی باشد ($P > ۰/۰۵$).

۴-۳-۲-۱۹- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (شرکت در بازی های خشن) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۶۳) فرضیه آزمون t برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین با علاقه و بدون علاقه به شرکت در بازی های خشن

متغیر	شرکت در بازی	N	M	SD	df	t	Sig
شرکت در بازی خشن	بلی	۱۶	۲۱/۸۱	۸/۰۶	۱۰۱	۲/۱۰۷	۰/۰۳۸
	خیر	۸۷	۱۸/۵۲	۵/۲۱			

با توجه به نتایج جدول (۴-۶۳) می توان دریافت كه در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان با شرکت در بازی های خشن برابر ۲۱/۸۱ و میزان جرائم ارتكابی توسط زندانیان بدون علاقه مند در شرکت در بازیهای خشن برابر ۱۸/۵۲ می باشد و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین با علاقه و بدون علاقه به شرکت در بازی های خشن با توجه به سطح معناداری در اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل وجود دارد ($P > ۰/۰۵$).

۴-۳-۲۰- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (وجود خالکوبی) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۶۴) فرضیه آزمون t برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین با خالکوبی و بدون خالکوبی

متغیر	خالکوبی	N	M	SD	df	t	Sig
وجود خالکوبی	دارد	۳۲	۲۱/۴۶	۶/۱	۱۰۱	۲/۹۴۸	۰/۰۰۴
	ندارد	۷۱	۱۷/۹۴	۵/۳۸			

با توجه به نتایج جدول (۴-۶۴) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان با خالکوبی برابر ۲۱/۴۶ و میزان جرائم ارتكابی توسط زندانیان بدون خالکوبی برابر ۱۷/۹۴ می باشد و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین با خالکوبی و بدون خالکوبی با توجه به سطح معناداری در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود دارد ($P > 0/05$).

۴-۳-۲۱- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (وجود شخص مجرم در خانواده) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۶۵) فرضیه آزمون t برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین دارای شخص مجرم در خانواده و بدون شخص مجرم در خانواده

متغیر	شخص مجرم در خانواده	N	M	SD	df	t	Sig
وجود شخص مجرم در خانواده	بلی	۲۹	۱۹	۱/۲۷	۱۰۱	-۰/۰۴۲	۰/۹۶۶
	خیر	۷۴	۱۹/۰۵	۰/۶۲			

با توجه به نتایج جدول (۴-۶۵) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان دارای شخص مجرم در خانواده و بدون شخص مجرم در خانواده به هم نزدیک می باشند و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در زندانیان دارای شخص مجرم در خانواده و بدون شخص مجرم در خانواده در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود ندارد.

۴-۳-۲-۲۲- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (وجود شخص مجرم در بین دوستان) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۶۶) فرضیه آزمون t برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین دارای شخص مجرم در بین دوستان و بدون شخص مجرم در بین دوستان

متغیر	شخص مجرم در دوستان	N	M	SD	df	t	Sig
وجود شخص مجرم	بلی	۶۳	۱۸/۴۶	۶/۱۸	۱۰۱	-۱/۲۶۹	۰/۲۰۷
در بین دوستان	خیر	۴۰	۱۹/۹۵	۵/۱۴			

با توجه به نتایج جدول (۴-۶۶) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان دارای شخص مجرم در بین دوستان و بدون شخص مجرم در بین دوستان به هم نزدیک می باشد و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در زندانیان دارای شخص مجرم در بین دوستان و بدون شخص مجرم در بین دوستان در اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل وجود ندارد.

۴-۳-۲-۲۳- بین جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی (شخص مجرم در خانواده همسر) تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۶۷) فرضیه آزمون t برای مقایسه جرائم ارتكابی بین مجرمین دارای شخص مجرم در بین خانواده همسر و بدون شخص مجرم در بین خانواده همسر

متغیر	شخص مجرم در خانواده همسر	N	M	SD	df	t	Sig
وجود شخص مجرم	بلی	۱۸	۲۲/۳۸	۸/۲۸	۱۰۱	۲/۷۷۳	۰/۰۰۷
در بین خانواده همسر	خیر	۸۵	۱۸/۳۲	۴/۹۳			

با توجه به نتایج جدول (۴-۶۷) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان دارای شخص مجرم در خانواده همسر برابر ۲۲/۳۸ و میزان جرائم ارتكابی توسط زندانیان بدون شخص مجرم در خانواده همسر برابر ۱۸/۳۲ می باشد و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین دارای

شخص مجرم در خانواده همسر و بدون شخص مجرم در خانواده همسر با توجه به سطح معناداری در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود دارد ($P > 0.05$).

۴-۳-۳-آزمون فرضیه فرعی دوم:

بنظر می رسد بین ویژگی های شخصیتی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها رابطه معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۶۸) t تک نمونه ای برای ویژگی های شخصیتی

عدد معیار آزمون = 36۳۶ = Test Value						گزینه
95% Confidence Interval of the Difference سطح اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف میانگین Mean Difference	سطح معنی داری Sig.(2-tailed)	درجه آزادی (df)	t	
Upper حد بالا منهای ۳	Lower حد پایین منهای ۳					
۳,۳۳۰۹	۰,۴۵۵۵	۱,۸۹۳۲۰	۰,۰۱۰	۱۰۲	۲,۶۱۲	ویژگی شخصیتی روان رنجور خویی
۴,۸۳۴۸	۲,۳۴۹۷	۳,۵۹۲۲۳	۰,۰۰۰	۱۰۲	۵,۷۳۴	ویژگی شخصیتی برون گرایی
-۰,۵۲۵۱	-۲,۶۷۸۸	-۱,۶۰۱۹	۰,۰۰۴	۱۰۲	-۲,۹۵۱	ویژگی شخصیتی تجربه پذیری
۴,۲۱۸۳	۱,۴۵۱۶	۲,۸۳۴۹۵	۰,۰۰۰	۱۰۲	۴,۰۶۵	ویژگی شخصیتی توافق پذیری
۱۰,۱۰۵۹	۶,۶۹۰۲	۸,۳۹۸۰۶	۰,۰۰۰	۱۰۲	۹,۷۵۴	ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی

نتایج بررسی های آماری در جدول (۴-۶۸) با توجه به مقدار t محاسبه شده و همچنین سطح معنی داری مربوط به شاخصهای آنها ($\text{sig} = 0.000$) که کمتر از ($\alpha = 0.05$) می باشد نشان می دهد که ویژگی های شخصیتی روان رنجور خویی، برون گرایی، توافق پذیری و وظیفه شناسی به طور معناداری در مجرمین اردوگاه بالاتر از متوسط می باشد و ویژگی شخصیتی تجربه پذیری در بین نمونه آماری به طور معناداری پایین تر از متوسط می باشد.

برای بررسی فرضیه تحقیق، ابتدا به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده ها از آزمون کولموگروف-اسمینروف استفاده گردیده است. نتایج بررسی آزمون کولموگروف-اسمینروف برای ویژگی های شخصیتی در جدول (۴-۶۹) آمده است.

جدول (۴-۶۹) نتایج آزمون کولموگروف - اسمینروف تک نمونه ای برای فرض نرمال بودن توزیع متغیر مستقل

تعداد نمونه	روان آزدگی	برون گرایی	تجربه پذیری	معاشرتی بودن	مسئولیت پذیری
۱۰۳	۱۰۳	۱۰۳	۱۰۳	۱۰۳	۱۰۳
پارامترهای نرمال	۳۷/۸۹	۳۹/۵۹	۳۴/۳۹	۳۸/۸۳	۴۴/۳۹
میانگین	۳۷/۸۹	۳۹/۵۹	۳۴/۳۹	۳۸/۸۳	۴۴/۳۹
انحراف معیار	۷/۳۵	۶/۳۵	۵/۵	۷/۰۷	۸/۷۳
حداکثر اختلافات	بیشترین قطعی	۰/۰۵۲	۰/۰۹۴	۰/۰۹۴	۰/۰۵۴
مثبت	۰/۰۵۲	۰/۰۶۳	۰/۰۹۴	۰/۰۵۴	۰/۰۵۳
منفی	-۰/۰۴۹	-۰/۰۹۴	-۰/۰۵۷	-۰/۰۴۳	-۰/۰۱۰۱
آزمون کولموگروف -اسمینروف	۰/۵۲۶	۰/۹۵۶	۰/۹۵۸	۰/۵۴۵	۱/۰۲۱
سطح معنی داری	۰/۹۴۵	۰/۳۲۱	۰/۳۱۸	۰/۹۲۸	۰/۲۴۸

همانطوری که در جدول (۴-۶۹) مشاهده می گردد آماره Z کولموگروف-اسمینروف برای متغیر روان آزدگی ۰/۵۲۶، برون گرایی ۰/۹۵۶، تجربه پذیری ۰/۹۵۸، معاشرتی بودن ۰/۵۴۵ و مسئولیت پذیری ۱/۰۲۱ در سطح ($P > ۰/۰۵$) معنی دار نیست، یعنی توزیع متغیر در بین نمونه با توزیع آن در جامعه نرمال است.

۴-۳-۱- بین ویژگی های شخصیتی و جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کار درمانی استان اردبیل رابطه معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۷۰) ضریب همبستگی ویژگی های شخصیتی با جرائم ارتكابی

ویژگی های شخصیتی	مقدار همبستگی	سطح معناداری
(r)	(p)	
ویژگی شخصیتی روان رنجور خوئی	۰/۱۵۳	(۰/۱۲۴)
جرائم ارتكابی	۰/۰۲۸	(۰/۷۷۹)
ویژگی شخصیتی برون گرایی	-۰/۱۰۶	(۰/۲۸۶)
ویژگی شخصیتی تجربه پذیری	-۰/۲۹۲**	(۰/۰۰۳)
ویژگی شخصیتی توافق پذیری	-۰/۰۰۳	(۰/۹۷۲)
کل	-۰/۰۷۱	(۰/۴۷۴)

* همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنی داری می باشد.

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی داری می باشد.

نتایج جدول (۴-۷۰) نشان می دهد که بین ویژگی های شخصیتی با جرائم ارتكابی، توسط مجرمین مواد مخدر، در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل، در نمونه آماری رابطه منفی و بی معنی وجود دارد ($P > 0/05$). بنابراین بر اساس یافته ها این فرضیه رد می گردد. همچنین نتایج مبین این موضوع می باشند که تنها ویژگی شخصیتی توافق پذیری با جرائم ارتكابی رابطه منفی و معناداری وجود دارد ($P < 0/01$) و بین ویژگی های شخصیتی روان رنجور خوئی، برون گرایی، تجربه پذیری و وظیفه شناسی با جرائم ارتكابی رابطه معناداری وجود ندارد.

فصل پنجم

بحث و نتیجه گیری

۵-۱- مقدمه:

هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین وضعیت مجرمین مواد مخدر و نوع جرائم ارتكابی توسط آنها می باشد نتایج بدست آمده از پژوهش حاکی از این است که بین وضعیت مجرمین مواد مخدر و جرائم ارتكابی آنها رابطه معناداری وجود دارد اما درخصوص بررسی رابطه بین ویژگی های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر و جرائم ارتكابی توسط آنها، بدین صورت هست که در قسمتی از آیت‌های آن رابطه معناداری وجود دارد ولی در قسمتهای دیگر رابطه معناداری وجود ندارد همچنین بین ویژگی های شخصیتی مجرمین مواد مخدر با جرائم ارتكابی آنها رابطه معناداری وجود ندارد.

در این فصل وضعیت و جرائم ارتكابی، ویژگیهای جمعیت شناختی و ویژگی های شخصیتی مربوط به متغیرها به همراه تحلیل فرضیات و تبیین فرضیات آورده شده است در نهایت پیشنهادها و محدودیتهای اجرایی و پژوهشی و نتیجه گرفته شده از پژوهش نیز ارائه شده است.

۵-۲- وضعیت و جرائم ارتكابی مجرمین مواد مخدر:

اکثریت نمونه آماری تحقیق، سابقه جرائم مواد مخدر را نداشتند و کسانی هم که دارای سابقه بودند به لحاظ نوع آن، بیشتر سابقه خرید و فروش مواد مخدر را داشتند و هیچ یک از آنها سابقه صادر کردن مواد را نداشتند. همچنین در میان انواع سابقه جرائم، در بین نمونه آماری تحقیق سابقه جرائم مواد مخدر نسبت به سایر سابقه ها بیشتر بود. و اکثریت آنها در حیطه مواد مخدر صنعتی فعالیت داشتند. و حداقل یکبار به خاطر جرائم مواد مخدر، دستگیر یا زندانی شده بودند. و عامل ضعف وضعیت اقتصادی را علت اصلی گرایش خود به جرائم مواد مخدر (به غیر از مصرف) می پنداشتند همچنین اکثریت آنها گفته اند که اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل در اصلاح و بازپروری آنها موثر بوده و اگر از اردوگاه آزاد شوند به دنبال جرائم مواد مخدر نخواهند رفت.

۵-۳- ویژگیهای جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر:

طبق نتایج بدست آمده از پژوهش، در مورد ویژگیهای جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کار درمانی استان اردبیل می توان گفت که تمامی مجرمین مواد مخدر، به لحاظ وضعیت جنسیت مرد بودند و اکثریت آنها در سنین ۲۸ تا ۳۸ سال قرار داشتند. همچنین بیشتر آنها متاهل و دارای وضعیت اقتصادی ضعیف، بیسواد و دارای شغل آزاد و خانواده آنها هم بی سواد، دارای شغل آزاد برای پدر و خانه دار برای مادر و در خانواده های مذهبی بزرگ شده بودند.

۵-۴- ویژگیهای شخصیتی مجرمین مواد مخدر:

بر اساس نتایج بدست آمده از پژوهش، و با توجه به مقدار t محاسبه شده و همچنین سطح معناداری مربوط به شاخصهای آنها ($\text{sig} = 0,000$) که کمتر از ($\alpha = 0,05$) نشان می داد که ویژگی های شخصیتی روان رنجور خویی، برون گرایی، توافق پذیری و وظیفه شناسی به طور معناداری در مجرمین اردوگاه بالاتر از متوسط می باشد و ویژگی شخصیتی تجربه پذیری در بین نمونه آماری به طور معناداری پایین تر از متوسط می باشد.

۵-۵- نتایج آزمون فرضیات پژوهش:

۵-۵-۱- بر اساس آزمون فرضیه اصلی (۱-۱) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس وضعیت و جرائم ارتكابی مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با وضعیت مختلف دارای اختلاف معناداری بود. بر این اساس می توان گفت که هر چه قدر وضعیت مجرمین مواد مخدر نامناسب باشد و در گذشته مرتکب جرم بشوند به همان میزان گرایش به ارتكاب جرم خواهند داشت.

۵-۵-۲- بر اساس آزمون فرضیه اصلی (۱-۲) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس سابقه جرائم مواد مخدر مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با سابقه جرائم مواد مخدر

مختلف دارای اختلاف معناداری بود. پس آنهایی که سابقه جرائم مواد مخدر دارند، گرایش بیشتری به ارتکاب جرم خواهند داشت.

۵-۵-۳- بر اساس آزمون فرضیه اصلی (۱-۳) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع مواد مخدر «صنعتی یا سنتی بودن» مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با نوع مواد مخدر مختلف دارای اختلاف معناداری بود.

۵-۵-۴- بر اساس آزمون فرضیه اصلی (۱-۴) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع جرمشان «توزیع، ترانزیت، صادر کردن، قاچاق، وارد کردن، نگهداری» مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با نوع جرم ارتكابی مختلف دارای اختلاف معناداری بود.

۵-۵-۵- در رابطه با فرضیه اصلی پژوهش و طبق نتایج به دست آمده و با توجه به اینکه سطح معناداری خطای آزمون برای سطح اطمینان ۰/۹۵ کمتر از ۰/۰۵ بوده است بنابراین می توان گفت که این فرضیه تایید شده است و بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل با جرائم ارتكابی آنها رابطه معناداری وجود دارد.

۵-۵-۶- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس سطح سن مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با سطوح سنی مختلف دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۵-۷- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۲) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع شغل مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با انواع شغل مختلف دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۵-۸- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۳) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی با سابقه و بدون سابقه زندانی شدن نزدیک به هم بوده و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین با سابقه و بدون سابقه زندانی شدن در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود نداشت.

۵-۵-۹- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۴) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان مجرد برابر ۲۰/۹۳ و میزان جرائم ارتكابی توسط زندانیان متاهل برابر ۱۸/۲۲ بوده و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین مجرد و متاهل با توجه به سطح معناداری در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود داشت

۵-۵-۱۰- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۵) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس تعداد فرزند مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با تعداد مختلف فرزند دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۵-۱۱- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۶) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس وضعیت اقتصادی مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با وضعیت مختلف اقتصادی دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۵-۱۲- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۷) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان ساکن شهر و روستا به هم نزدیک بوده و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین شهری و روستایی در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود نداشت.

۵-۵-۱۳- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۸) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس وضعیت خانه مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با وضعیت مختلف خانه دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۵-۱۴- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۹) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با سطح تحصیلات مختلف دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۵-۱۵- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱۰) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس تعداد خواهر و برادر مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با تعداد خواهر و برادر مختلف دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۱۶- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱۱) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع شغل قبل از محکومیت مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با نوع شغل مختلف دارای اختلاف معناداری بود.

۵-۱۷- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱۲) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات پدران مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با سطح تحصیلات مختلف پدران دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۱۸- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱۳) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات مادران مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با سطح تحصیلات مختلف مادران دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۱۹- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱۴) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع خانواده مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با انواع خانواده مختلف دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۲۰- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱۵) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع شغل پدران مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با انواع شغل پدران مختلف دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۲۱- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱۶) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع شغل مادران مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با انواع شغل مادران مختلف دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۲۲- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱۷) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان با خانواده های نابسامان و بدون خانواده های نابسامان به هم نزدیک بوده و تفاوت معناداری بین میزان جرایم ارتكابی در زندانی که در خانواده های نابسامان و خانواده های سالم بزرگ شده در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود نداشت.

۵-۲۳- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱۸) که طی آن نوع جرم ارتكابی در بین تمامی پاسخگویان بر اساس نوع صحبت کردن مورد مقایسه قرار گرفت و نشان می داد که جرائم ارتكابی توسط مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی با انواع مختلف صحبت کردن دارای اختلاف معناداری نبود.

۵-۲۴- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۱۹) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان با شرکت در بازی های خشن برابر $21/81$ و میزان جرائم ارتكابی توسط زندانیان بدون علاقه مند در شرکت در بازیهای خشن برابر $18/52$ بوده و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین با علاقه و بدون علاقه به شرکت در بازی های خشن با توجه به سطح معناداری در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود داشت.

۵-۲۵- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۲۰) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان با خالكوبی برابر $21/46$ و میزان جرائم ارتكابی توسط زندانیان بدون خالكوبی برابر $17/94$ بوده و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین با خالكوبی و بدون خالكوبی با توجه به سطح معناداری در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود داشت.

۵-۲۶- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۲۱) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان دارای شخص مجرم در خانواده و بدون شخص مجرم در خانواده به هم نزدیک بوده و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در زندانیان دارای شخص مجرم در خانواده و بدون شخص مجرم در خانواده، در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود نداشت.

۵-۲۷- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۲۲) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان دارای شخص مجرم در بین دوستان و بدون شخص مجرم در بین دوستان به هم نزدیک بوده و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در زندانیان دارای شخص مجرم در بین دوستان و بدون شخص مجرم در بین دوستان، در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود نداشت.

۵-۲۸- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۲۳) می توان دریافت که در این تحقیق میزان جرائم ارتكابی زندانیان دارای شخص مجرم در خانواده همسر برابر $22/38$ و میزان جرائم ارتكابی توسط زندانیان بدون شخص مجرم در خانواده همسر برابر $18/32$ بوده و تفاوت معناداری بین میزان جرائم ارتكابی در مجرمین دارای شخص مجرم در خانواده همسر و بدون

شخص مجرم در خانواده همسر با توجه به سطح معناداری، در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل وجود داشت.

۵-۲۹- بر اساس آزمون فرضیه فرعی (۱-۲) که نشان می داد بین ویژگی های شخصیتی با جرائم ارتكابی، توسط مجرمین مواد مخدر، در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل، در نمونه آماری رابطه منفی و بی معنی وجود داشت بنابراین بر اساس یافته ها این فرضیه رد گردیده است. و همچنین نتایج مبین این موضوع بوده که تنها ویژگی شخصیتی توافق پذیری با جرائم ارتكابی رابطه منفی و معناداری وجود داشت و بین ویژگی های شخصیتی روان رنجور خوئی، برون گرایی، تجربه پذیری و وظیفه شناسی با جرائم ارتكابی رابطه معناداری وجود نداشت.

۵-۶- نتیجه گیری:

طبق برداشت لومبروزو^۱ «سیمای جنایی» دارای چندین صفت کالبد شناختی است که او را از نابزهکاران متمایز می سازد و همین صفات می تواند منشأ اعمال جنایی باشد. این جهت گیری اساساً بر مبنای کالبد شناختی بوده و امروزه مطرود است، اما خود اندیشه «سیمای جنایی» در کنار مفهوم «شخصیت جنایی» کماکان به قوت خود باقی است. بر اساس یافته های پژوهش از میان فرضیات مطروحه تنها فرض رابطه وضعیت مجرمین مواد مخدر و جرائم ارتكابی آنها، با توجه به اینکه سطح معناداری خطای آزمون برای سطح اطمینان ۰/۹۵ کمتر از ۰/۰۵ بوده، تایید شده است. لذا بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها رابطه مثبت معناداری وجود داشته است. و بقیه فرضها علیرغم اینکه سطح اطمینان لازم را کسب نکرده بودند رد گردیده اند.

۵-۷- پیشنهادها:

با توجه به نتایج حاصله از بررسی ها و تحقیقات در زمینه جرائم مواد مخدر، برای جلوگیری و مقابله با این پدیده مخرب اجتماعی، پیشنهادهای زیر توصیه می گردد.

^۱.Lom brozo

۵-۷-۱-پیشنهادهای اجرایی:

- ۱-انجام تحقیقات گسترده جهت روشن شدن، دلایل روی آوردن افراد به جرایم مواد مخدر و ارائه راهکارهای مناسب، به جهت اهمیت فوق العاده زیاد و شیوع بسیار سریع این جرم.
- ۲-تبیین درست روش های پیشگیری از جرایم مواد مخدر
- ۳-ایجاد مراکز حمایت از مدد جویان بهبود یافته، جهت بازگشت آنها به جامعه و دورماندن از آسیب های اجتماعی
- ۴-تشکیل پرونده های شخصیتی، برای مرتکبین ویژه جرایم مواد مخدر، جهت شفاف سازی وضعیت آنها
- ۵-برگزاری کلاسهای آموزشی ارتقاء شخصیت و منزلت اجتماعی برای مرتکبین جرائم مواد مخدر
- ۶-به روزکردن قانون مبارزه با جرایم مواد مخدر
- ۷-استفاده از تجارب علمی و عملی کشورهای که در زمینه مبارزه با جرائم مواد مخدر موفق بوده اند
- ۸-استفاده از دانش و تکنولوژی در جهت جلوگیری از جرائم مواد مخدر

۵-۷-۲-پیشنهادهای پژوهشی:

- ۱-به محققان دیگر که قصد تحقیق در این زمینه را دارند، پیشنهاد می گردد مطالعاتی طولی پانل و آینده نگر انجام شود تا تصویر دقیق تری از موضوع و رابطه های علی بدست آید.
- ۲-به پژوهشگران آتی پیشنهاد می شود این تحقیق را در سایر مراکز درمانی یا اردوگاههای سایر استانها نیز انجام دهند.
- ۳-استفاده از ابزارهایی همچون مصاحبه و مشاهده مستقیم جهت عمق بخشیدن به پژوهش.

۵-۸-محدودیتها:

- در مراحل بررسی ها و تحقیقات انجام شده در زمینه جرائم مواد مخدر، محدودیتهای زیر برای پژوهشگر رخ داده است.

۵-۸-۱- محدودیتهای اجرایی:

- ۱-پروسه زمانی طولانی نامه نگاری، جهت هماهنگی با ارگان های متولی امر، همچون دادگستری و اداره کل زندان های استان اردبیل، جهت تکمیل پرسشنامه
- ۲-وجود حساسیت های قانونی و اجتماعی در خصوص جرائم مواد مخدر
- ۳-عدم همکاری برخی از دستگاههای متولی امر و امتناع آنها از دادن آمار مربوط به کشفیات مواد مخدر، از مجرمین اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل
- ۴-عدم دسترسی به پرونده های مجرمین مواد مخدر، «به جهت محرمانه بودن آنها»
- ۵-ضعف اطلاعات مجرمین مواد مخدر و بی سوادی عده ای از آنها، جهت تکمیل پرسشنامه

۵-۸-۲- محدودیتهای پژوهشی:

- ۱- عدم دسترسی به پژوهش های انجام شده در زمینه جرائم مواد مخدر به دلیل نقص در بانک های اطلاعاتی
- ۲- استفاده صرف از ابزار پرسشنامه به عنوان ابزار گرد آوری اطلاعات

فهرست منابع:

کتاب:

- ۱- احتشامی، علی (۱۳۸۳) کلیات طبقه بندی مواد مخدر، تهران، دانشگاه علوم انتظامی.
- ۲- آدامز، جی، «ریسک» (۱۹۹۵) ترجمه حسین بشیریه، لندن، انتشارات راتلج.
- ۳- اردبیلی، محمدعلی (۱۳۸۲) معارضت قضایی و استرداد مجرمین: با تأکید بر جرایم مواد مخدر، انتشارات میزان.
- ۴- اردبیلی، محمدعلی (۱۳۸۵) حقوق جزای عمومی، تهران، نشر میزان.
- ۵- ارونسون، الیوت (۱۳۶۶) روانشناسی اجتماعی، ترجمه حسین شکرکن، چاپ سوم، تهران، انتشارات رشد.
- ۶- اسعدی، سیدحسن (۱۳۸۴) پژوهشی بنیادی در باره مواد مخدر، تهران.
- ۷- اسعدی، سیدحسن (۱۳۷۲) پژوهشنامه ای درباره بحران جهانی مواد مخدر و ... سازمان تبلیغات اسلامی.
- ۸- اسعدی، سیدحسن (۱۳۸۷) خانواده و حقوق آن، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی «به نشر».
- ۹- اسعدی، سیدحسن (۱۳۸۵) حقوق متقابل اعضای خانواده، تهران، انجمن اولیا و مربیان.
- ۱۰- اسکیدمور، ویلیام (۱۳۷۲) تفکری در جامعه شناسی، ترجمه علی محمد حاضری، چاپ اول انتشارات سعید .
- ۱۱- آشوری، داریوش (۱۳۷۴) فرهنگ علوم اجتماعی، تهران، نشر مرکز.
- ۱۲- آنسل، مارک (۱۳۷۰) دفاع اجتماعی، ترجمه محمد آشوری و علی حسین نجفی ابرندآبادی، دانشگاه تهران.
- ۱۳- آیزنگ، هانس یورگن (۱۳۷۵) جرم و شخصیت، ترجمه حسن پاشا شریفی و جعفر نجفی زند، تهران، انتشارات سخن.
- ۱۴- باتومور، تی.بی (۱۳۷۰) جامعه شناسی، ترجمه سید حسن منصور و سید حسین حسینی کلجاهی، چاپ چهارم، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر.
- ۱۵- بهرامی، احسان (۱۳۸۳) اعتیاد و فرایند پیشگیری، تهران، انتشارات سمت.
- ۱۶- براهنی، محمد تقی (۱۳۷۸) زمینه روان شناسی، جلد دوم، انتشارات رشد.
- ۱۷- بکاریا، سزار (۱۳۶۸) رساله جرایم و مجازات ها، ترجمه دکتر محمد علی اردبیلی، تهران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی
- ۱۸- پاول، هنری ماسول (۱۳۸۵) رشد و شخصیت کودک، ترجمه مهشید یاسائی، چاپ نهم، تهران، نشر مرکز
- ۱۹- پورافکاری، نصرت الله (۱۳۷۳) فرهنگ جامع روانشناسی و روانپزشکی معاصر، جلد دوم، تهران، نشر معاصر
- ۲۰- پیکهات، کارل (۱۳۸۰) کلیدهای پیشگیری و مقابله با اعتیاد در نوجوان و جوانان، ترجمه مسعود هومان، تهران، انتشارات صابرین
- ۲۱- تنهایی، حسین (۱۳۸۳)، درآمدی بر مکاتب و نظریه های جامعه شناسی، مشهد انتشارات مرنديز.
- ۲۲- حسن زاده، رمضان (۱۳۸۵) روشهای تحقیق در علوم رفتاری: راهنمای عملی تحقیق، نشر ساوالان.
- ۲۳- دادستان، پریخ (۱۳۸۲) روانشناسی جنایی، تهران، سمت.
- ۲۴- دلاور، علی (۱۳۸۹) روش تحقیق در علوم اجتماعی، چاپ سوم، همدان، نشر نور علم
- ۲۵- رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۸) آنومی یا آشفتگی اجتماعی، تهران، انتشارات سروش

- ۲۶- ریتزرز، جورج (۱۳۷۴) نظریه های جامعه شناسی دوران معاصر، ترجمه محسن ثلاثی، جلد اول، تهران، انتشارات علمی.
- ۲۷- ساکی، محمدرضا (۱۳۷۸) جرایم مواد مخدر از دیدگاه حقوق داخلی و حقوق بین المللی، چاپ دوم، تهران، انتشارات خط سوم.
- ۲۸- ساکی، محمدرضا (۱۳۹۱) مواد مخدر و روان گردان از دیدگاه علوم جنایی و حقوق بین الملل، چاپ اول، تهران، انتشارات جنگل.
- ۲۹- سخاوت، جعفر (۱۳۸۱) جامعه شناسی انحرافات اجتماعی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور.
- ۳۰- سرمد، زهره، بازرگان هرندی، عباس، حجازی، الهه (۱۳۸۳) روش تحقیق در علوم رفتاری، موسسه نشر آگهه
- ۳۱- سلیمی الیزئی، فرشته (۱۳۹۲) قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر در رویه قضایی، تهران، انتشارات جنگل.
- ۳۲- سلیمی، علی و محمد داوری (۱۳۸۵) جامعه شناسی کجروی، جلد اول، قم، پژوهشکده حوزه و دانشگاه.
- ۳۳- شاکرمی، عبدالحسین (۱۳۶۸) مواد مخدر و اعتیاد، چاپ اول، تهران، انتشارات میر «گوتنبرگ».
- ۳۴- شیخاوندی، داورف (۱۳۷۹) جامعه شناسی انحرافات و مسائل جامعه‌وی، چاپ چهارم، مشهد، نشر مرنديز.
- ۳۵- صدیق سروستانی، رحمت اله (۱۳۸۳) آسیب شناسی انحرافات اجتماعی، تهران، انتشارات سمت.
- ۳۶- طریقتی، شکراله (۱۳۵۵) مقدمه ای بر روانشناسی و روانپزشکی کیفری، تهران، انتشارات دهخدا.
- ۳۷- عدل، اکبر (۱۳۸۳) تاثیر همنشینی و معاشرت با گروه هنجارشکن در گرایش جوانان به اعتیاد، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۵
- ۳۸- عمید، حسن (۱۳۶۹) فرهنگ فارسی عمید، انتشارات امیر کبیر.
- ۳۹- فرانک پی، ویلیامز، ماری لین دی، مک شین (۱۳۹۳) نظریه های جرم شناسی، ترجمه حمید رضا ملک محمدی، چاپ پنجم، تهران، نشر میزان
- ۴۰- فرجاد، محمد حسین (۱۳۶۹) روانشناسی و جامعه شناسی جنایی، تهران، نشر همراه.
- ۴۱- قاضی، قاسم (۱۳۶۸) زمینه مشاوره و راهنمایی، چاپ سوم، دانشگاه تهران.
- ۴۲- قربان حسینی، علی اصغر (۱۳۶۸) پژوهشی نو درباره مواد مخدر و اعتیاد، تهران، انتشارات امیر کبیر.
- ۴۳- کاکویی، عیسی (۱۳۸۴) گامی در شناخت مواد مخدر و روان گردان، تهران، دانشگاه علوم انتظامی، معاونت پژوهش، اداره چاپ و نشر.
- ۴۴- کرم پور، رزا (۱۳۷۹) ارزیابی تحقیقات انجام گرفته در خصوص اعتیاد و مصرف مواد مخدر در ستاد مبارزه با مواد مخدر، مجله ژرفای تربیت، سال دوم، شماره ۵، ۱۰.
- ۴۵- کریم پور، صادق (۱۳۶۴) روانشناسی اعتیاد، تهران، انتشارات امیر کبیر.
- ۴۶- کریم زاده، صمد (۱۳۸۵) روش های تحقیق در علوم رفتاری، ویرایش اول، چاپ اول، نشر فرهنگ سبز.
- ۴۷- کریمی، یوسف (۱۳۷۳) روان شناسی اجتماعی، چ اول، تهران، مؤسسه انتشارات بعثت.
- ۴۸- کوئن، بروس (۱۳۷۲) مبانی جامعه شناسی، ترجمه غلام عباس توسلی و رضا فاضل، تهران انتشارات سمت
- ۴۹- کی نیا، مهدی (۱۳۶۹) مبانی جرم شناسی، چاپ دوم، تهران، دانشگاه تهران.

- ۵۰- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۳) جامعه‌شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر نی.
- ۵۱- لیاقت، غلام علی (۱۳۸۰) اعتیاد به مواد مخدر، تهران، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- ۵۲- محسنی، منوچهر (۱۳۷۳) جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی، تهران، انتشارات طهوری.
- ۵۳- محمدی اصل، محمد (۱۳۸۵)، بزهکاری نوجوانان و نظریه‌های انحراف اجتماعی، تهران، نشر علم.
- ۵۴- محمدی، محمدرضا و همکاران (۱۳۶۹) آزمون‌های روانشناختی - روان‌درویی، تهران، نشر طیب.
- ۵۵- مشکانی، زهرا سادات (۱۳۷۷) آزمون تجربی نظریه التقاطی در بزهکاری کودکان و نوجوانان تهران، مجله دانشکده پزشکی، شماره ۵
- ۵۶- معاونت آموزش و تحقیقات قوه قضائیه (۱۳۸۹) جنبه‌های علمی حقوق کیفری مواد مخدر، تهران، نشر کیهان.
- ۵۷- معیدفر، سعید (۱۳۸۵) جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی، تهران، نشر نور علم.
- ۵۸- ممتاز، فریده (۱۳۸۱) انحرافات اجتماعی، نظریه‌ها و دیدگاه‌ها، تهران، شرکت سهامی انتشار.
- ۵۹- نجفی ابرند آبادی، حسین علی (۱۳۸۵) جزوه جرم‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، دوره کارشناسی ارشد
- ۶۰- نجفی ابرند آبادی، حسین علی (۱۳۷۸) تقریرات جامعه‌شناسی جنایی، دانشگاه تربیت مدرس، دوره کارشناسی ارشد.
- ۶۱- نصف، مرتضی (۱۳۶۹) اصول و روش‌های آمار، جلد اول، چاپ ششم، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۶۲- همرسلی، ریچارد (۱۳۸۹) مواد مخدر و جرم، ترجمه علیرضا علیزاده، تهران، نشر مجد.

مقالات:

- ۱- اکبری، عباسعلی. (۱۳۹۳). بررسی و نقد سیاست جنایی حاکم بر جرایم مواد مخدر در ایران با تاکید بر اصلاحیه سال ۱۳۸۹ قانون مبارزه با مواد مخدر. پژوهشنامه حقوق کیفری، شماره ۲، صص ۳۴-۷.
- ۲- قناد، فاطمه. (۱۳۷۹). بررسی تناسب بین جرم و مجازات در جرائم مواد مخدر، مجموعه مقالات همایش بین‌المللی علمی- کاربردی جنبه‌های مختلف سیاست جنایی در قبال مواد مخدر، تهران: روزنامه رسمی کشور.
- ۳- معیدفر، سعید (۱۳۸۳) «شکاف نسلی یا گسست فرهنگی، بررسی شکاف نسلی در ایران»، فصلنامه علوم اجتماعی.

پایان نامه ها:

- ۱- بنهری، عبدالله (۱۳۸۳) تأثیر اعتیاد و قاچاق مواد مخدر بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران.
- ۲- سعادت‌مند، احمد (۱۳۷۷) بررسی جرایم مواد مخدر و جرایم مرتبط با آن در استان کرمان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه قم.

- ۳- صالحی، مسعود (۱۳۸۸) امتیازات و ایرادات آیین دادرسی جرایم مواد مخدر به همراه ارائه الگوی دادرسی مناسب با توجه به وضعیت مبتلایان به مواد مخدر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه پیام نور تهران.
- ۴- کتابچیان، سپیده (۱۳۹۰) سیمای جنایی شهرستان ارومیه در جرایم مرزی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- ۵- میرزاییگی، محبوبه (۱۳۹۰) تدابیر مقنن در قبال جرایم مواد مخدر از منظر جرم‌شناسی حقوقی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری دادگستری.

پیوستها:

۱- پیوست عکسها:

سر در اردوگاه حرفه آموزی و کار درمانی استان اردبیل

محل توزیع پرسشنامه (اردوگاه حرفه آموزی و کار درمانی استان اردبیل)

۲- پیوست نامه های اداری:

شماره: ۵۸، ۴۰، ۵۸
تاریخ: ۹۵، ۲، ۱۴
پیوست:

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد اردبیل
معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

مدیریت محترم اداره کل زندانهای استان اردبیل

سلام علیکم

احتراماً به استحضار می رساند آقای هادی ابراهیم زاده دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته حقوق جزا و جرم شناسی جهت تدوین پایان نامه خویش با عنوان «بررسی سیمای جنایی مجرمین مواد مخدر در اردوگاه آزالو استان اردبیل» نیاز به مساعدت آن اداره محترم دارد. خواهشمند است دستور فرمائید همکاری لازم مبذول دارند.

با آرزوی توفیقات الهی

دکتر محمدهضی زاده
معاون پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل

۱۴، ۲، ۹۵

نشانی: اردبیل میدان بسیج مجتمع دانشگاه آزاد اسلامی - صندوق پستی ۴۶۷ - کد پستی ۵۶۱۵۷۳۱۵۶۷ - تلفن ۳۳۷۲۲۷۶۲ شماره ۳۳۷۲۲۷۶۲
www.iauardabil.ac.ir

۹۵، ۲، ۱۴

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۷/۰۳
شماره: ۲۹۵/۱۳۸۴۴۸۵
پرست

سازمان اقامتگاه‌های ویژه دانشجویان و تهرانی‌ها
اداره کل زندانها و اقامتگاه‌های ویژه دانشجویان استان اردبیل

برگشت
مدیر امور زندانیان
اداره کل زندانها و اقامتگاه‌های ویژه دانشجویان

جناب آقای بلالزاده
رئیس محترم مجتمع کار درمانی و حرفه آموزی

سلام علیکم

احتراماً، آقای هادی ابراهیم زاده دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل به حضور معرفی می گردد. نظر به این که مشارالیه در حال تدوین پایان نامه خود با عنوان "سیمای جنایی مجرمین مواد مخدر" می باشد خواهشمند است دستور فرمایید به منظور اجرایی پرسشنامه تحقیقی بر روی مددجویان آن مجتمع، همکاری لازم معمول گردد.

نوی
دیرنورای تحقیقات

۰۹۱۴۵۸۷۰۱
اندر اصح همراه

فرستاده شد به هفت نفر - اداره امر
۸

۳- پیوست پرسشنامه:

پاسخگوی گرامی باسلام

پرسشنامه ای که در اختیار شما قرار دارد جهت انجام یک کار پژوهشی، برای اخذ درجه کارشناسی ارشد با عنوان «بررسی سیمای جنایی مجرمین مواد مخدر در اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل» می باشد. لذا با عنایت به اهمیت روز افزون موضوع فوق، خواهشمند است سوالات زیر را مطالعه نموده و با درج علامت «ضربدر» به آنها پاسخ دهید. امید است که با استخراج نتایج این پژوهش بتوان راهکارهای مناسب را در این خصوص اتخاذ نمود همچنین اطلاعات شما صرفاً در راستای اخذ نتایج پژوهش بوده و نزد ما به امانت می باشد.

باتشکر فراوان از همکاری صمیمانه شما

پرسشنامه حاضر، مورد تایید استاد راهنما و استاد مشاور قرار گرفته است.

الف) بین وضعیت مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی

توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟

۱- آیا سابقه جرائم مواد مخدر را دارید؟

بلی ☐ خیر ☐

۲- در صورت داشتن سابقه جرائم مواد مخدر، نوع جرم ارتكابی تان را مشخص کنید؟

خرید و فروش ☐ قاچاق ☐ توزیع ☐ ترانزیت ☐ صادر کردن ☐ وارد کردن ☐ نگهداری ☐

۳- سابقه کدام یک از جرائم زیر را دارید؟

جرائم مواد مخدر (خرید و فروش یا قاچاق مواد) ☐ سایر جرائم (جرم مالی یا سرقت) ☐ هردو ☐

۴- شما به کدام دلیل در اردوگاه هستید یا به عبارتی دیگر جرم ارتكابی تان را مشخص کنید؟

به خاطر قاچاق مواد ☐ خرید و فروش مواد ☐ توزیع مواد ☐ ترانزیت مواد ☐ صادر کردن مواد ☐
وارد کردن مواد ☐ ساخت یا تولید مواد ☐ حمل و نگهداری ☐

۵- جرم ارتكابی شما مربوط به کدام يك از مواد مخدرها می باشد؟

مواد مخدر سنتی (تریاك - مورفین - كدئین - حشیش) ☐

مواد مخدر صنعتی (هروین - شیشه - کریستال - متا آمفتامین) ☐ سایر ☐

۶- شما چند بار به خاطر مصرف، فروش یا قاچاق مواد مخدر، دستگیر و زندانی شده اید؟

يكبار ☐ دوبار ☐ سه بار ☐ چهار بار و بیشتر ☐

۷- میزان محكومیت شما چقدر می باشد؟

كمتر از ۵ سال ☐ ۵ الی ۱۰ سال ☐ ۱۰ الی ۱۵ سال ☐ بالای ۱۵ سال ☐ حبس ابد ☐

۸- مهمترین عاملی كه شما را به جرائم مواد مخدر (به غیر از مصرف مواد) سوق داده مشخص كنید؟

ضعف وضعیت اقتصادی ☐ دوستان ناباب ☐ بیکاری ☐ دسترسی سریع به مقادیر زیادی پول ☐ سایر ☐

۹- اردوگاه حرفه آموزی و كاردرمانی استان اردبیل تا چه اندازه در اصلاح و بازپروری و ندامت شما از جرم

ارتكابی تان تاثیر داشته است؟

خیلی كم ☐ كم ☐ متوسط ☐ زیاد ☐ خیلی زیاد ☐

۱۰- شما اگر از اردوگاه آزاد شوید تا چه اندازه به خودتان اطمینان دارید كه به دنبال جرائم مواد مخدر

نروید؟

خیلی كم ☐ كم ☐ متوسط ☐ زیاد ☐ خیلی زیاد ☐

ب) بین ویژگی های جمعیت شناختی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟

- ۱- جنسیت: ☐ زن ☐ مرد
- ۲- سن: ☐ ۱۸-۲۸ ☐ ۲۸-۳۸ ☐ ۳۸-۴۸ ☐ ۴۸-۵۸ ☐ بالای ۵۸
- ۳- نوع شغل: ☐ آزاد ☐ دولتی ☐ خصوصی ☐ بیکار ☐ سایر
- ۴- سابقه زندانی شدن: ☐ بلی ☐ خیر
- ۵- وضعیت تاهل: ☐ مجرد ☐ متاهل
- ۶- تعداد فرزند: ☐ ۱ ☐ ۲ ☐ ۳ ☐ ۴ ☐ ۵ ☐ ۶ ☐ سایر
- ۷- وضعیت اقتصادی: ☐ ضعیف ☐ متوسط ☐ مرفه
- ۸- محل سکونت: ☐ شهر ☐ روستا
- ۹- وضعیت محل سکونت: ☐ شخصی ☐ استیجاری یارهنی ☐ مشترک با خانواده
- ۱۰- سطح تحصیلات: ☐ بی سواد ☐ ابتدایی ☐ راهنمایی ☐ دیپلم ☐ فوق دیپلم ☐ لیسانس ☐ بالاتر
- ۱۱- تعداد خواهر و برادر: ☐ ۲ ☐ ۳ ☐ ۴ ☐ ۵ ☐ ۶ ☐ ۷ ☐ سایر
- ۱۲- شغل شما قبل از محکومیت: ☐ بیکار ☐ آزاد ☐ خصوصی ☐ دولتی ☐ سایر
- ۱۳- سطح تحصیلات پدرتان: بی سواد ☐ ابتدایی ☐ راهنمایی ☐ دیپلم ☐ فوق دیپلم ☐ لیسانس ☐ بالاتر
- ۱۴- سطح تحصیلات مادرتان: ☐ بی سواد ☐ ابتدایی ☐ راهنمایی ☐ دیپلم ☐ فوق دیپلم ☐ لیسانس ☐ بالاتر
- ۱۵- نوع خانواده تان: ☐ مذهبی ☐ مدرن ☐ نیمه مذهبی ☐ سنتی ☐ سایر
- ۱۶- شغل پدرتان: ☐ آزاد ☐ بیکار ☐ دولتی ☐ خصوصی ☐ سایر
- ۱۷- شغل مادرتان: ☐ آزاد ☐ بیکار ☐ دولتی ☐ خصوصی ☐ خانه دار ☐ سایر
- ۱۸- آیا در خانواده شما نابسامانی، ازدواج مجدد یا طلاق رخ داده است: ☐ بلی ☐ خیر
- ۱۹- نحوه صحبت کردن: ☐ کلاسیک ☐ محاوره ای ☐ لاتنی ☐ سایر
- ۲۰- شرکت در بازیهای خشن: ☐ بلی ☐ خیر
- ۲۱- وجود خالکوبی: ☐ بلی ☐ خیر
- ۲۲- وجود شخص مجرم مواد مخدر در خانواده خود: ☐ بلی ☐ خیر
- ۲۳- وجود شخص مجرم مواد مخدر در بین دوستان خود: ☐ بلی ☐ خیر
- ۲۴- وجود شخص مجرم مواد مخدر در خانواده همسر خود: ☐ بلی ☐ خیر

ج) بین ویژگی های شخصیتی مجرمین مواد مخدر اردوگاه حرفه آموزی و کاردرمانی استان اردبیل و جرائم ارتكابی توسط آنها چه رابطه ای وجود دارد؟

ردیف	سوال	كاملا موافق	موافق	بی تفاوت	مخالف	كاملا مخالف
۱	من اصولاً شخص نگرانی نیستم.					
۲	دوست دارم همیشه افراد زیادی دور و برم باشند.					
۳	دوست ندارم وقتم را با خیال پردازی تلف کنم					
۴	سعی می کنم در مقابل همه مودب باشم.					
۵	وسایل متعلق به خودم را تمیز و مرتب نگه می دارم					
۶	اغلب خود را کمتر از دیگران حس می کنم					
۷	زود به خنده می افتم.					
۸	هنگامی که راه درست کاری را پیدا کنم آن روش را همیشه ادامه می دهم.					
۹	اغلب با فامیل و همکارانم بگو مگو دارم.					
۱۰	به خوبی می توانم کارهایم را طوری تنظیم کنم که درست و سر زمان تعیین شده انجام شوند.					
۱۱	هنگامی که تحت فشار روحی زیادی هستم گاه احساس می کنم دارم خرد می شوم.					
۱۲	خودم را فرد سرحال و زنده ای نمی دانم.					
۱۳	نقش های موجود در پدیده های هنری و طبیعت مرا مبهوت می کنند.					
۱۴	بعضی مردم فکر می کنند که من شخصی خودخواه و خود محورم					
۱۵	فرد خیلی منظم و مرتبی نیستم					
۱۶	به ندرت احساس تنهایی و غم می کنم.					
۱۷	واقعا از صحبت کردن با دیگران لذت می برم.					
۱۸	فکر می کنم گوش دادن دانشجویان به مطالب متناقض ، فقط به سر در					

					گمی و گمراهی آنها منجر خواهد شد.	
					همکاری را بر رقابت ترجیح می دهم.	۱۹
					سعی می کنم که همه کارهایم را با احساس مسئولیت انجام دهم.	۲۰
					اغلب احساس عصبی بودن و تنش می کنم.	۲۱
					همیشه برای کار آماده ام.	۲۲
					شعر تقریباً اثری در من ندارد.	۲۳
					نسبت به قصد و نیت دیگران حساس و مشکوک هستم.	۲۴
					دارای اهداف روشنی هستم و برای رسیدن به آنها طبق برنامه کار می کنم.	۲۵
					گاهی کاملاً احساس بی ارزشی می کنم.	۲۶
					غالباً ترجیح می دهم که کارهایم را به تنهایی انجام دهم.	۲۷
					اغلب غذاهای جدید و خارجی را امتحان می کنم.	۲۸
					معتقدم اگر به مردم اجازه دهید، اکثر آنها از شما سوء استفاده می کنند.	۲۹
					قبل از شروع هرکاری وقت زیادی تلف می کنم.	۳۰
					به ندرت احساس اضطراب یا ترس می کنم.	۳۱
					اغلب احساس می کنم که سرشار از انرژی هستم.	۳۲
					بندرت به احساسات و عواطفی که محیط های متفاوتی به وجود می آورند، توجه می کنم.	۳۳
					اغلب آشنایانم مرا دوست دارند.	۳۴
					برای رسیدن به اهدافم شدیداً تلاش می کنم.	۳۵
					اغلب از طرز برخورد دیگران با خودم عصبانی می شوم.	۳۶
					فردی خوشحال و بشاش و دارای روحیه خوبی هستم.	۳۷
					معتقدم که هنگام تصمیم گیری در مسئل اخلاقی باید پیرو مراجع مذهبی باشیم.	۳۸
					برخی فکر می کنند من فردی سرد و حسابگر هستم.	۳۹
					وقتی قول یا تعهدی می دهم همواره می توان برای عمل به آن روی من حساب کرد.	۴۰

۴۱	معمولا وقتی کارها درست پیش نمی رود دلسرد شده و از کار منصرف می شوم.				
۴۲	شخص با نشاط و خوش بینی نیستم.				
۴۳	بعضی اوقات وقتی شعری می خوانم یا یک کار هنری را تماشا می کنم ، یک احساس لرزش و یک تکان هیجانی را حس می کنم.				
۴۴	در روش هایم سرسخت و بی انعطاف هستم.				
۴۵	گاهی آنطور که باید و شاید قابل اعتماد و اتکا نیستم.				
۴۶	به ندرت غمگین و افسرده هستم.				
۴۷	زندگی و رویدادهای آن برایم سریع می گذرد.				
۴۸	علاقه ای به تامل و تفکر جدی درباره سرنوشت و ماهیت جهان یا انسان ندارم.				
۴۹	عموما سعی می کنم شخصی با ملاحظه و منطقی باشم.				
۵۰	فرد مولدی هستم که همیشه کارهایم را به اتمام می رسانم.				
۵۱	اغلب احساس درماندگی می کنم و دنبال کسی می گردم که مشکلاتم را بر طرف کند.				
۵۲	شخص بسیار فعالی هستم.				
۵۳	من کنجکاوی فکری فراوانی دارم.				
۵۴	اگر کسی را دوست نداشته باشم ، می گذارم متوجه احساسم بشود.				
۵۵	فکر نمی کنم هیچ وقت بتوانم فردی منطقی بشوم.				
۵۶	گاهی آنچنان خجالت زده شده ام که فقط می خواستم خودم را پنهان کنم				
۵۷	ترجیح می دهم برای خودم کار کنم تا رهبر دیگران باشم.				
۵۸	اغلب از کلنجار رفتن با نظریه های انتزاعی لذت می برم.				
۵۹	اگر لازم باشد می توانم برای رسیدن به اهداف دیگران را به طور ماهرانه ای به بازی بگیرم.				
۶۰	تلاش می کنم هرکاری را به نحو احسن انجام دهم.				

Abstract

The present research is done with the aim of studying the criminal appearance of drug offenders in vocational training and occupation therapy camp in Ardebil Province from the viewpoint of criminology theories. Therefore, the most important factor which the writer has found is that the major reason for tendency to drug other than its usage is the weakness in economic conditions and situation. This applied research is based on the method of collecting data from library descriptive-inferential survey. Data of this research is collected through two following methods: library method by using taking notes and field method by using questionnaire. The statistical population of present research is all drug offenders in vocational training and occupation therapy camp in Ardebil Province with the total number 140 participants in 2016 of them 103 participants were selected as sample size with respect to Morgan Table. Available simple random sampling was used; Ardebil Province was selected as local area and vocational training and occupation therapy camp in Ardebil Province was used as subject domain. Despite the camp was especial for men, all subjects were male who most of them were between 28 and 32 years old. Data was analyzed by using Spss Software and its statistical tests such as Spearman & Pearson rank correlation coefficient, nonparametric, variance analysis, independent one sample test and two sample tests. According to the findings of this research, the only hypothesis which is approved among all mentioned hypotheses is the relation between the situation of drug offenders and their perpetrated offences, given that the meaningful level of test error for confidence level .0.95 was less than 0.05. Therefore, there was a positive meaningful relation between the situation of drug offenders in vocational training and occupation therapy camp in Ardebil Province and their perpetrated offences. Despite other hypotheses didn't gain the required confidence level, they were rejected

Keywords: criminal appearance, drug offenders, vocational training and occupation therapy camp of Ardebil Province

Islamic Azad University

Ardebil Branch

Thesis submitted for Receiving M.A Degree in

Criminal Law and Criminology

Title:

**The study of Criminal Appearance of Drug Offenders in
Vocational Training and Occupational Therapy Camp in
Ardebil Province**

Supervisor:

Dr.Rahim Davarnia

Advisor:

Dr.Anahita Seyfi

By:

Hadi Ebrahimzadeh

February 2017